

**Sovjet truer
Norge med krig**

RØDE FANE

**Arbeiderklassen
Hovedmot-
sigelsen
i Norge**

3 1976
5. årg.

UTGITT AV
ARBEIDERNES KOMMUNISTPARTI
(MARXIST-LENINISTENE)

Pris kr. 10,—

UTGITT AV ARBEIDERNES KOMMUNISTPARTI (MARXIST-LENINISTENE)

RØDE FANE Nr. 3, 1976. 5.årg. Pris kr.10,-
TIDSSKRIFT FOR
KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT

Redaktør og ansvarlig utgiver: Knut Johansen
Redaksjon: RØDE FANE, Forlaget Oktober
boks 6875, St. Olavspl., Oslo 1
Distribusjon: RØDE FANE, boks 2046,
Grunerløkka, Oslo 5
Postgiro: 2 20 84 78
Abonnement: 50 kr. for ett år (6 nr.)
Trykt i offset hos A/S Duplotrykk, 1976.

Innholdsfortegnelse:

Førebu det andre landsmøtet i
AKP(m-l)
Drøft klasseanalysen og synet på
hovedmotseiinga i partiprogrammet

Et bidrag til klasseanalysen (Del 2)
5. Inndeling av proletariatet og
utviklinga av det i dagens Norge
6. Arbeideraristokratiet . . . . .
7. Hovedmotsigelsen i Norge . . . .

Engels
Om arbeiderklassen
Fra »Kommunismens prinsipper»,
1847 . . . . .

Lenin:
Marx og Engels om arbeideraristo-
kratiet.
Fra »Imperialismen og kløyvinga i
sosialismen», 1916 . . . . .

Lenin:
Arbeideraristokratiet og imperialis-
men.
Fra »Føreord til engelske og franske
utgåva», av Imperialismen, 1920 . .

Engels:
Om den grunnleggande motseiinga i
kapitalismen
Fra »Anti-Duhring», 1898 . . . . . s. 34
Studiespørsmål til klasseanalysen . s. 36

s. 1 Tron Øgrim
s. 2 Styrk AKP(m-l),
Styrk banda til massene
s. 4 Tale på AKP(m-l)s festmøte i Oslo
s. 15 1. mai 1976 . . . . . s. 38
s. 20

Sovjet truer Norge med krig.
Om den sovjetiske militæroppbyg-
ginga rundt Norge . . . . . s. 44
En lærdom fra tariffoppgjøret:
Bryt med SV og NKP! . . . . . s. 58

Studer Lenins bok »Venstre-kom-
munismen» – en barnesjukdom . . s. 66
s. 29 Studieopplegg . . . . . s. 71
Egypt har brutt med sosialimperia-
lismen . . . . . s. 72

s. 32 Fra 10. landsmøte i Palestinakomi-
teen . . . . . s. 78

KLASSEANALYSEN

**Førebu det andre landsmøtet
i AKP(m-l):**

DRØFT KLASSEANALYSEN OG SYNET PÅ HOVUDMOTSEIINGA I PARTIPROGRAMMET

Artikkelen vi prentar her om klasseanalysen til AKP(m-l) er andre delen av ein større artikkel som byrja i førre nummeret.

I den førre artikkelen klårgjorde forfattern synet sitt på klasseanalysen i partiprogrammet frå 1973: Han meiner at hovudtrekka i analysen var rette. Men vi må gå djupare i analysen på ein del viktige punkt og dra grensene skarpere mot revisjonismen på fleire område, skreiv han.

Her drøfter han arbeidarklassen og arbeidararistokratiet, og legg til slutt fram ein presentasjon av det framlegget Sentralkomiteen i AKP(m-l) no har kome med om hovudmotseiinga i det norske samfunnet.

Både dette og synet på korleis samfunnet er delt i to læger – arbeidarklassen og dei venene han kan samla kring seg og borgarskapet med sine allierte, bør studerast i samanheng med heile analysen.

I sær vil vi visa til avsnitta i førre nummeret om *borgarskapet og småborgarskapet på landsbygda*.

I dette som i det førre nummeret har vi samla somme viktige tekstar av dei marxistiske klassikarane om klasseanalysen.

Utsnittet frå »Kommunismens prinsipper» av Engels drøfter kva rolle arbeidarklassen spelar. Avsnitta av Lenin viser korleis Marx, Engels og Lenin såg på arbeidararistokratiet. Utsnittet frå »Anti-Duhring» av Engels syner korleis han forklårer den grunnleggjande motseiinga i kapitalismen.

Når det gjeld Mao sitt syn på den grunnleggjande motseiinga og hovudmotseiinga i det kapitalistiske samfunnet, viser vi til sitata frå »Om motseiinga» i førre nummeret. →

ET BIDRAG TIL KLASSEANALYSEN

Del 2

av Halvard Gråtopp

Den første delen av denne artikkelen tok for seg tre hovedspørsmål. For det første analysen av borgerskapet, for det andre analysen av klassene på landsbygda (i virkeligheten var det for det meste en analyse av klassene i landbruket) og for det tredje avgrensninga av proletariatet.

Artikkelen var ment som et diskusjonsinnlegg, og ikke som det siste ordet om klasseanalysen. Derfor tok den i første rekke opp spørsmål som det har vært en del diskusjon om, og utelot en del andre. Artikkelen var også foreløpig i den forstand at det kreves grundigere studier både av de marxist-leninistiske klassikerne

og av norsk virkelighet for å gjøre djupere analyse.

Den andre delen av artikkelen vil ta for seg andre spørsmål som også har stått sentralt i debatten og hvor undertegnede vil markere sitt syn. Det gjelder inndelinga av proletariatet og utviklinga av det som det første spørsmålet. For det andre blir arbeider-aristokratiet tatt opp, og til slutt hovedmotsigelsen.

Men før jeg går på det første av disse spørsmåla vil jeg nytte høvet til å underbygge det standpunktet jeg argumenterte for i den første delen av artikkelen om lærerne som en del av småborgerskapet med et par sitater fra Lenin.

Vi trur og Lenin-sitata i førre nummeret kan vera av nytte i samband med dette spørsmålet.

For dei som vil bruke artikkelen og klassikartekstane som grunnlag for studiemøte, har vi laga 3 spørsmål til stoffet i dette nummeret. Det var studieopplegg i førre nummeret og.

Lenin om lærerspørsmålet

I første del av artikkelen argumenterte jeg for at Lenins klassedefinisjon måtte oppfattes slik at de intellektuelle, og blant dem lærerne, tilhører småborgerskapet. Seinere studier har styrka denne oppfatninga. Blant annet mener jeg at Lenin sjøl har gitt uttrykk for ei slik oppfatning i et par viktige artikler. Jeg vil sitere to slike uttalelser fra Lenin som bør studeres nøye og brukes i den videre diskusjonen.

I »*Venstre-kommunismen – en barne-sjukdom* (også kalt »Radikalismen», med i Utvalgte verker, bind 11, Forlaget Oktober) sier Lenin:

»Blant sovjet-ingeniørene, sovjet-lærerne og de privilegerte, dvs. de mest faglærte og bedrestilte *arbeiderne* i sovjet-fabrikkene, ser vi en konstant gjenoppliving av absolutt *alle* de negative trekka som er spesielle for den borgerlige parlamentarismen. Og vi be-seirer dette ondet – gradvis – bare ved en utrettelig, langvarig og iherdig kamp grunnlagt på proletarisk organisasjon og disiplin.» (*Lenin, samla verker, eng. utgave, eng. utgave, b.31, s.115.*)

Her viser Lenin til de småborgerlig-intellektuelles og de arbeideraristokratiske arbeidernes tendens til å trekkes mot borgerskapet. Han stiller dem i motsetning til proletariatet, som folk som trenger omforming og omskolering fra proletariatet.

I »Talen til ungdomsforbundene» som han holdt seinere samme året som han skreiv »*Venstre-kommunismen*» var han inne på det samme. Her sidestiller han de intellektuelle, deriblant lærerne, med småeierne i deres klassestandpunkt, altså

Red.

som en del av småborgerskapet. (Denne artikkelen er også med i Lenin, bind 11, Oktober)

»Naturligvis så får folk som er vokst opp i et slik samfunn (det kapitalistiske, HG) inn med morsmjelka, en vane, en psykologi, et begrep som sier, du er enten en slaveeier eller en slave, eller også en liten eier, en liten funksjonær, en liten byråkrat eller en intellektuell, kort sagt, et menneske som bare bryr seg om seg sjøl og som ikke bryr det grann om andre.

... Hvis jeg har en jobb som doktor, ingeniør, lærer eller kontorist, så bryr jeg meg ikke det grann om andre. Hvis jeg smiser for og tilfredstiller dem som har makta, så kan jeg bli i stand til å beholde jobben og kanskje komme fram i livet og bli en borger.» (Samla verk, engelsk, b.31,s.294.)

For å avslutte rekka med Lenin-sitater vil jeg referere til et sted der han uttrykkelig gjør det klart at han regner de intellektuelle o.l. til småborgerskapet. I »Teser om Kominterns grunnleggende oppgaver» skriver han:

»For det tredje – nøytralisere eller uskadeliggjøre den uunngåelige vaklinga mellom borgerskapet og proletariatet, mellom borgerlig demokrati og sovjetmakt, som kan ses i klassen av småeiere i jordbruket, industri og handel – en klasse som fortsatt er temmelig tallrik i nær sagt alle framskredne land, sjøl om de bare omfatter et mindretall i befolkninga – så vel som i det sjiktet av intellektuelle, lønsmottakere osv. som *tilsværer* (min utheving, HG) denne klassen.» (Samme sted, s.186)

5. Inndelinga av proletariatet og utviklinga av det i dagens Norge

Proletariatet er den største klassen i det norske samfunnet. Med de kriteriene jeg

har brukt vil vi komme fram til at noe i underkant av 60 % av den norske befolkninga må regnes til proletariatet. Det betyr at denne klassen er det absolutte flertallet, og at den sammen med sine allierte i halvproletariatet og den lavere delen av småborgerskapet har en tallmessig styrke som er mange ganger større enn den borgerskapet kan fylke rundt seg. I 1890-åra var dette forholdet og innføringa av den allmenne stemmeretten noe som la et objektivt grunnlag for den feilaktige ideen om at proletariatet ville komme til å stemme ned borgerskapet ved valg.

Denne ideen var feilaktig først og fremst fordi den ikke tok hensyn til at borgerskapet har statsmakta og aldri vil tillate at noe slikt skjer. Det vil bruke alle muligheter til å kneble de virkelige arbeiderpartiene, spre løgner om dem og til sjuende og sist forsøke å knuse dem med våpenmakt. Et virkelig kommunistisk parti vil bli forbudt lenge før det er noe som kan likne nærheten av et flertall i valg. Historia har vist at det er bare den væpna revolusjonen som kan gi proletariatet seier over borgerskapet.

Men denne ideen om »arbeiderflertall» var også feilaktig av andre grunner.

For det første er alliansen mellom proletariatet og de arbeidende bønder ikke noe som ligger der fullt ferdig til bruk. Det er et objektivt grunnlag for et revolusjonært forbund mellom arbeiderklassen og de utbytta massene på landsbygda. Men det betyr ikke at dette

Første del av denne artikkelen om klasseanalysen sto i forrige nummer av Røde Fane, nr. 2 1976. Der behandla Halvard Gråtøpp følgende emner: Vurderinga av analysen i AKP(m-l)s program fra 1973, Er borgerskapet en klasse?, Klassene på landsbygda, Avgrensinga av proletariatet. Nummeret inneholder også et studieopplegg til artikkelen.

forbundet er *skapt*, eller at de to klassene er bevisste om det. Dette forbundet må skapes gjennom kamp. Proletariatet må rive de arbeidende bønder løs fra borgerskapets politiske og ideologiske innflytelse gjennom klassekampen og revolusjonen.

For det andre er det ikke slik at proletariatet er en tvers gjennom ensarta klasse. Lenin sier at kapitalismen ville ikke være kapitalisme om det ikke fantes forskjellige lag og grupper av proletariatet, noen mer framskredne og noen mer tilbakeliggende. Proletariatet har de grunnleggende trekk felles som klasse, men det vil alltid være store forskjeller innafor klassen. Noen proletarer vil være i den direkte produksjonen i storindustrien. Andre vil drive i mindre produksjon og atter andre vil bare indirekte bidra til produksjonen. Alt dette og mer til vil gjøre det mulig for borgerskapet å stille grupper av proletariatet opp mot hverandre og hindre dem i å opptre samla som en klasse. *Splitt og hersk* har alltid vært utbytterklassens motto. Det kommunistiske partiet oppnår ingenting ved å se bort fra de objektive forskjellene som finns innafor proletariatet. Det som må være partiets oppgave er å høyne bevisstheten i hele klassen om at klassen som helhet har en historisk oppgave med å avskaffe kapitalismen og all utbytting. Det betyr at partiet må bidra til å overvinne de fordommene og gruppemot-sigelsene som finns innafor klassen og smi klassesolidariteten fastere gjennom aktive klassekampen. Erfaringene viser at arbeidere som sjøl har kamperfaring har lett for å gripe innholdet i den kampen som andre arbeidere fører og gi den aktiv og solidarisk støtte.

Slik må proletariatet forenes om sine mest klassebevisste og framskredne elementer til kamp mot klassefienden. Da vil

den bli en uimotståelig kraft som kan bli i stand til å knuse utbyttersystemet og opprette det sosialistiske samfunnet. For å føre denne kampen for den proletariske enheten må partiet ha en analyse av de objektive og subjektive forskjellene som finnes i proletariatet. Undertegnede vil gjøre et forsøk på en slik analyse, men han vil på ingen måte hevde at det er en lytefri analyse.

a) PRODUKTIV – UPRODUKTIV

Det finnes retninger som hevder at bare de som er *produktive* i marxistisk forstand kan regnes til proletariatet. Jeg mener at den linja ikke har rot i marxismen, men tvert om gjenspeiler borgerskapets interesser av å redusere og splitte proletariatet. Marx gjennomførte rett nok en analyse av i første rekke den merverdiskapende proletarens virksomhet, og han gjorde det helt klart hva han mente med *produktivt arbeid*. Med produktivt arbeid mente Marx utelukkende det arbeidet som er merverdiskapende. Det gjør at en og samme handling kan være produktiv eller uproduktiv alt etter hvilket forhold arbeideren som utfører det står i til den han utfører det for. I Grundrisse gir Marx flere slike eksempler. Han sier at »hvis en kapitalist leier en tømmerhogger til å hogge ved som han kan steike lammekjøttet sitt over, så... gjør tømmerhoggeren han en tjeneste, en bruksverdi, som ikke øker kapitalen. Tvert om kapitalen forbrukes til det og kapitalisten gir han en annen vare i form av penger.» »Utføringa av en tjeneste kan ikke komme under kategorien produktivt arbeid.» (Marx, *Grundrisse, utg. Pelican 1973, s.272*)

Marx driver gjøn med borgerlige økonomer som vil gjøre lommetjuven til en produktiv arbeider fordi han indirekte »produserer bøker om kriminalitet», eller

dem som vil glede borgerskapet med at det »er produktivt arbeid når noen plukker lus ut av håret ditt».

»Det er derfor helt riktig, men også karakteristisk, når det for konsekvente økonomer er slik at arbeiderne som produserer luksusartikler er produktive, sjøl om de typene som forbruker slike gjenstander kan uttrykkelig straffes som uproduktive sløser. Faktum er at disse arbeiderne virkelig er produktive, i den utstrekning de øker kapitalen til eieren, men uproduktive når det gjelder det materielle resultatet av deres arbeid.» (*Samme sted, s.273*)

Det er altså ikke arbeidets art som avgjør om det er produktivt eller uproduktivt arbeid, men spørsmålet om det øker kapitalen.

Dette skulle være tilstrekkelig til å slå fast på grunnlag av marxismen, hva som er produktivt og hva som er uproduktivt arbeid. Men det betyr ikke at en på marxismens grunn kan hevde at bare de som øker kapitalen kan regnes til proletariatet. Marx kom inn på disse spørsmåla i 2.bok av Kapitalen.

»Det faktum at den kapitalistiske varesirkulasjonen antar stadig større dimensjoner medfører sjølsagt ikke at alt det arbeidet som er knytta til forandring av verdens form, antar karakteren av verdiskapende arbeid. . . . Slike ansatte funksjonærer stiller sjølsagt ikke sin arbeidskraft til disposisjon for arbeidskjøperen på grunn av hans vakre øyne. Det interesserer ikke visergutten, som går med regninger, eller den handelsreisende, som selger varene, at deres arbeid verken øker størrelsen på regninga eller varens verdi.» (Marx, Kapitalen, Andre bok, 6. kapittel, s. 120)

Marx tar videre et eksempel med en vanlig lønnsarbeider som sørger for salg og innkjøp:

»Han forbruker arbeidskrafta si og arbeidstida si på disse transaksjonene, V(are) – P(enger) og P – V, og han forsørger seg på den måten, akkurat som en annen arbeider lever av f.eks. å spinne garn. Han utfører en nødvendig funksjon, mens reproduksjonsprosessen sjøl omfatter uproduktive funksjoner. Han arbeider like bra som andre, men arbeidet hans skaper verken noen verdi eller noe produkt. (...) Uansett lønnsnivå, må han som lønnsarbeider arbeide en del av sin tid gratis. Han får kanskje betalt for åtte timer, men arbeider ti timer (...) samfunnet tilegner seg verken noe merprodukt eller noen merverdi gjennom dette. Men de samfunnsmessige sirkulasjonsutgiftene han representerer minsker med en femtedel.» (*Samme sted, s.121, 122*)

Her drøfter Marx hvordan utbyttinga faktisk kan finne sted uten at det blir produsert merverdi. (Utbytting i betydninga ubetalt arbeid.) Jeg tar dette som et argument for at det i marxistisk forstand er riktig å si at proletariatet består både av produktive og uproduktive lønnsarbeidere. Av disse så er det i første rekke de produktive som oppfatter utbyttinga direkte. For dem er utbyttinga synlig og konkret, mens den for de uproduktive arbeidernes vedkommende er usynlig og abstrakt.

Det er nokså lett å slå fast hvilke arbeidere som er produktive. Det er nemlig i første rekke arbeiderne i industri, bygg og anlegg. Dessuten er det arbeiderne i gruvedrift og oljeboring og lønnsarbeiderne i skogbruk, jordbruk, fiske og fangst. Men de produktive arbeiderne omfatter i hvert fall ei stor gruppe til, og det er arbeiderne i varetransporten. Om dette sier Marx:

»Den produktive kapitalen som investeres i transportvesenet tilfører altså de

transporterte produktene verdi, dels gjennom verdioverføring fra transportmidla, dels gjennom verditillegg gjennom transportarbeidet. Denne sistnevnte verdiøkninga deler seg – som i all kapitalistisk produksjon – i arbeidslønn og merverdi.» (*Samme sted, side 136*)

»Den absolutte verdimengden som transporten tilfører varene står under ellers uforandra forhold i omvendt proporsjon til transportvesenets produktivitet og i direkte proporsjon til transportstrekninga.» (*Samme sted, s.137*)

Det gjør at vi i samsvar med marxismen uten videre kan regne lønnsarbeiderne i varetransporten, både truckkjøreren inne på fabrikken og trailersjåføren utafør, til den produktive delen av proletariatet. Det samme gjelder sjølsagt sjøfolka.

Men hva med arbeiderne i persontransporten? Det kan argumenteres med at det å frakte arbeidskrafta til arbeidsplassene gjør varen arbeidskraft tilgjengelig for kapitalisten, og at det av den grunn skulle være produktivt arbeid. Men om busspassasjeren ikke skal på fabrikken, men på kino, da skal det godt gjøres å reise et slikt argument. Jeg vil gjerne stille spørsmålet åpent til diskusjon, men personlig heller jeg i retning av at persontransport ikke er produktiv i marxistisk forstand. Derimot er det helt opplagt at persontransporten er helt nødvendig for moderne storindustri, blant annet for å kunne skaffe arbeidskraft til store fabrikkar fra et stort område.

I et moderne kapitalistisk samfunn drives det dels produktivt arbeid på kontorer og i varehandelen, men det er unntaka og ikke regelen for virksomheta på slike steder. I varehandelen drives det en del foredlingsarbeid bak disk som kommer i kategorien verdiskapende ar-

beid. Men de som utfører det har gjerne uproductivt arbeid – salgsarbeid – som hovedvirksomhet. På en del kontorer produseres det trykksaker for salg, og da er det også produktivt arbeid, mens det de samme folka trykker av interne sirkulærer osv. må regnes som uproductivt.

Slik som jeg har trekt skillet mellom produktivt og uproductivt arbeid, så betyr det at mellom 40 og 45 % av den yrkesaktive befolkninga er produktive lønnsarbeidere, eller et sted mellom 2/3 og 3/4 av proletariatet.

Betydninga av konsentrasjon

Hittil har jeg regna de produktive arbeiderne under ett, men det er viktige skiller mellom dem også. Ett slikt skille er graden av konsentrasjon. En dreier som arbeider på et stort verksted med hundrevis av ansatte har det til felles med en dreier på et verksted med tre ansatte, at de begge gjør samme jobb og er produktive proletarar. Men dreieren på det store verkstedet har den fordel at han sammen med sine arbeidskamerater har en nokså stor slagkraft. Dreieren på det store verkstedet har en mer konkret opplevelse av at han er en del av en tallrik klasse som står mot kapitalistklassen. Arbeideren på det lille verkstedet har problemet med at forholdet til arbeidskjøperen nærmest blir et personlig forhold. Han har også lite inntrykk av arbeiderklassen som en stor klasse. Han ser bare sine to arbeidskamerater, og det individuelle har en tendens til å overskygge det kollektive. Alle de marxist-leninistiske klassikerne la stor vekt på den mest konsentrerte delen av arbeiderklassen, storindustriproletariatet. Den skiller seg ikke klassemessig fra andre proletarar. Men den har større politisk og økonomisk betydning.

I »Analyse av klassene i det kinesiske samfunnet» sier Mao Tsetung:

»Vi kan se den viktige stillinga som industriproletariatet inntar i den kinesiske revolusjonen utfra den styrken det har vist i streikene de siste fire åra, slik som sjømannsstreiken, jernbanestrieken, streikene i kullgruvene i Kailen og Tsaiotse, Shameenstreiken (politisk streik mot passlover, HG) og generalstreikene i Shanghai og Hongkong etter 30. mai-episoden. Den første grunnen til at industriarbeiderne inntar denne stillinga er deres konsentrasjon. Ingen annen del av folket er så konsentrert. Den andre grunnen er deres lave økonomiske status (. . .) Kuliene i byene er også ei kraft som har krav på oppmerksomhet (. . .). De eier ikke noe annet enn arbeidskrafta si og er i en tilsvarende økonomisk stilling som industriarbeiderne, men de er mindre konsentrert og spiller en mindre viktig rolle i produksjonen». (Utvalgte verker, eng. utg., b. 1, s. 18)

En tabell kan gi et visst inntrykk av graden av konsentrasjon av den norske arbeiderklassen i industri og bergverksdrift.

Tabell 1:

Sysselsatte etter bedriftens størrelse.

1970	under 5	5–49	50–199	200–	ialt
Bedrifter	6632	6891	1166	301	14 990
Sysselsatte	15 785	104 294	111 321	147 957	379 367
Hvorav arbeidere ¹		ca. 80 000	ca. 85 000	ca. 114 000	289 398

1963	200–	ialt
Bedrifter	270	20 994
Sysselsatte	129 000	371 149
Hvorav arbeidere ¹	ca. 99 000	287 543

Av disse talla går det fram at ca. 39 % av arbeiderne i industri og bergverk jobber i bedrifter med mer enn 200 ansatte, og at disse bedriftene utgjør bare 2 % av bedriftene i industri og bergverk. Det går også fram at både antallet og andelen av arbeiderne som jobber i de største bedriftene har økt fra 1963 til 1970. (Antallet økt med ca. 15 000 og andelen med ca. 5 %) Det viser at arbeiderklassen i storindustrien spiller en nøkkelrolle innafor arbeiderklassen.

I det utdraget jeg siterte fra Mao kan en legge merke til at han for å framheve industriproletariatets rolle nevner eksempler som sjømannsstreika og jernbanestreika. Dette er jo ikke grupper som en direkte forbinder med industrien, men jeg oppfatter Mao slik at han regner også grupper av proletariatet utafør industrien som står på industrilignende arbeidsplasser til samme delen av proletariatet.

Jeg synes det er fruktbart å bruke begrepet på samme måte. Utover arbeidere i industri og bergverk, er det særlig arbeiderne på store bygge- og anleggs plasser som kommer i samme situasjon. Arbeidet deres har mista svært mye av

1) Kilden rekner ca. 77 % til arbeiderne.

(Kilde: Industristatistikk 1970 og Bedriftstelling 1963)
(Tallet på arbeidere er beregna på grunnlag av kilden).

den handverkskarakteren det hadde før og kan sammenliknes med storindustriell produksjon. Et stort anlegg med hundrevis av arbeidere skiller seg lite fra et stort verksted i den tida anlegget pågår.

Er det andre arbeidergrupper som er like konsentrert? Det må i såfall gjelde de største arbeidsplassene i transport, og særlig de største arbeidsplassene i jernbanen. Det er merverdiskapende arbeid hvor mye folk er i arbeid på samme sted. Jernbanearbeiderne vil også ha stor styrke om de går til aksjon, fordi jernbanetransporten spiller en så sentral samfunnsmessig rolle.

KJERNA I PROLETARIATET

Hvilken del av proletariatet står i en slik stilling at den kan kalles for kjerna i klassen? Med kjerna i klassen må vi mene den delen som på grunn av sin stilling merker undertrykkinga og utbyttinga hardest og som har best muligheter til å organisere seg i kampen mot klassefienden. Etter som utviklinga av den revolusjonære kampen blir skarpere er det her vi må regne med å finne de mest revolusjonære medlemmene av klassen.

I alle revolusjoner har en del av proletariatet gått i spissen for klassens kamp og trekt med seg de mer perifere delene av klassen. Særlig er det proletariatet i storindustrien i byene som har spilt en slik rolle. De har vært den faste kjerna som proletariatet har fylka seg rundt. De har vært i stand til på kort varsel å mønstre store styrker til kamp mot borgerskapet. Deres aksjoner har hatt ei umiddelbar og kraftig virkning på hele samfunnslivet og har utløst kamper i andre deler av arbeiderklassen.

Når vi snakker om kjerna i proletariatet så mener vi derfor i første rekke den mest konsentrerte delen av proletariatet i

byene. Men subjektive forhold kan også spille inn. Gjennom den revolusjonære kampen vil det være grupper av proletariatet som spiller en så stor politisk rolle at de må regnes til kjerna i klassen, sjøl om en reint objektiv analyse ikke nødvendigvis viser at de er mest konsentrert osv. Lenin kalte f.eks. marinegastene for revolusjonens fortropp, og i Russland spilte de en slik rolle, både i 1905 og i 1917. Men det betyr ikke nødvendigvis at marinegastene i andre land vil spille den samme rollen.

I Norge er sjøfolka en del av proletariatet som *kan* komme til å tilhøre kjerna i proletariatet under kampen for revolusjonen. I 1921 førte de en omfattende streikekamp som til og med skapte det som er kalt Hammerfestkommunen, hvor streikekomiteen til sjøfolka i praksis tok over makta i byen. Det ville være tåpelig skolastikk å hevde at de i den situasjonen ikke tilhørte kjerna i proletariatet.

Det er ikke bare vi som har skjont den store rollen som arbeiderne i storindustrien vil komme til å spille i den sosialistiske revolusjonen. Borgerskapet har skjont det også, derfor har det lagt veldig stor vekt på å prøve å kjøpe opp et sjikt av lojale «arbeiderledere» nettopp i storindustrien. Det er jo i jern- og metallindustrien at det er utvikla såkalte mønstereksemplere på «bedriftsdemokrati» og samarbeid. Det er her vi finner det største sjiktet av fastlønna tillitsmenn. Jobben deres er å være «brannmenn» for kapitalen og rykke ut for å slukke enhver gnist som kan tenne kampviljen nettopp blant arbeiderne i storindustrien.

Arbeideraristokratiet er så viktig for å opprettholde kapitalismen i Norge at vi må behandle det for seg. Foreløpig kan vi bare vise til det for gjennom det å understreke storindustriproletariatet sin betydning.

PERIFERE SJIKT AV PROLETARIETET

I den første delen av artikkelen argumenterte jeg for at en del av kontorfunksjonærene, nemlig »kontorslavene» med reint rutinemessig arbeid og tilsvarende grupper i handel o.l. hører til proletariatet. Det sier seg sjøl at dersom vi er enige om det, så må vi samtidig slå fast at de tilhører ytterkanten av proletariatet. De fleste av dem gjør ikke verdiskapende arbeid. De jobber oppsplitta på forskjellige kontorer, og overgangen til småborgerskapet og borgerskapet innafor kontorene er ofte kamuflert i et villniss av lønnstrinn og grader av ansvar og sjølsten-dighet. Riktignok har innføring av kontorlandskaper og skrivestuer bidratt til å redusere oppsplittinga. Men fortsatt er den subjektive klassebevisstheten i disse sjikta lav.

Ett eksempel på dette kan vi få ved å se på avstemningsresultatet ved folkeavstemninga om EEC i Oslo. Det var ca. 2/3 ja-flertall. Avstemninger på de store industriarbeidsplassene på forhånd ga resultater på omlag 70 % nei-flertall, og i mange tilfeller enda mer. Aspengren forsøkte å gjøre et poeng av at »industribyen» Oslo hadde stemt ja. Og Oslo er ganske riktig landets største industriby. Men industriarbeiderne utgjør et lite mindretall av byens befolkning. Etter folketellinga fra 1970 var 25 % av de yrkesaktive over 16 år industriarbeidere eller bygge-anleggsarbeidere. Den perifere delen av proletariatet er relativt mye større i Oslo enn i landet som helhet. Småborgerskapet i Oslo er minst like mange som industri/bygg/anleggsarbeiderne. Ei viktig gruppe av proletariatet i Oslo er transportarbeiderne. De utgjør ca. 7 %, og også blant dem var det sterke strømninger mot EEC.

Siden stemmetallet mot EEC blei ca. 35 % i Oslo er det sannsynlig at det delte

seg slik på klassene og gruppene: Et klart flertall i borgerskapet og småborgerskapet stemte ja. Det samme må et flertall av det perifere proletariatet ha gjort. Isåfall må det ha vært flertall *mot* blant de merverdiproduserende proletarene. Borgerskaps påvirkning var sannsynligvis sterkest nettopp overfor de delene av proletariatet som står utafor den egentlige produksjonen. Det lærer oss noe om at denne store massen av arbeidere kan være en akilleshæl for klassen om ikke den framskredne delen av proletariatet prøver å knytte banda til dem fastere og utvikle aksjonsfelleskapet.

— — —

Også deler av de produktive arbeiderne må regnes til de perifere delene av proletariatet. Her tenker jeg på to typer arbeidere. For det første må det gjelde landarbeiderne, og for det andre må det gjelde arbeidere i småbedrifter i landkommunene. Landarbeiderne er veldig spredt, og forholdet til arbeids»giveren» blir ofte lite prega av kamp. De er rimeligvis påvirket av bondesamfunnet, og merker lite til de raske politiske omskifningene i byene. Dette gjør landarbeiderne til en del av ytterkanten i proletariatet. Men det forhindrer ikke at landarbeiderne er av stor betydning for et kommunistisk arbeid på landsbygda.

Når det gjelder arbeiderne i småbedriftene utafor byene så er de ofte underlagt patriarkalske arbeidsforhold. De er splitta opp på hver sin lille arbeidsplass og har liten faglig og politisk aktivitet.

UTVIKLINGA AV ARBEIDER— KLASSEN

Til nå er det ikke laga noen historisk analyse av arbeiderklassens utvikling i Norge som holder for marxistisk kritikk. Undertegnede er heller ikke i dag i stand til å lage noen slik analyse. Under den

»Kameratene... neoleumssnitt av Panti Mele.

»Av alle klasser som i dag står mot borgerskapet, er bare proletariatet en virkelig revolusjonær klasse. De øvrige klassene sjukner bort og går under stilt overfor storindustrien, proletariatet er dens kjerneprodukt». Marx og Engels i Manifestet.

lange kapitalistiske utviklinga i Norge har arbeiderklassen endra sammensetning og størrelse, og disse store endringene er vel verdt å studere. Sjøl om arbeiderklassen ikke har hatt noen rettlinja og jamn vekst, så har hovdendensen over et lengre tidsrom vært at den har økt, både i antall

og i prosent av yrkesbefolkninga. Omkring 1960 oppsto det en mengde sosialdemokratiske og andre borgerlige »teoretikere» som hevda at arbeiderklassen var i ferd med å forsvinne eller at den gikk tilbake i antall.

Det var ulike argumenter som blei

brukt. En type argumenter, var de reine kvakksalverargumentene til »lagdelings-sosiologene» som delte inn befolkninga i ei lang rekke tilfeldige lag. De brukte ei rekke underordna eller likegyldige faktorer for å innføre ei slik lagdeling. De brukte sjølsagt inntekt, men også boligforhold, forbruksgjenstander, utdanning osv. På den måten klarte de å kamuflere sjølve spørsmålet om eiendommen til produksjonsmidlene. Hensikten var sjølsagt å tilsløre klassekampen og den kapitalistiske utbyttinga. Det var ei »vitenskapelig» begrunning av klassesamarbeidsideologien.

Men det fantes andre som brukte offentlig statistikk til å argumentere for at arbeiderklassen var i tilbakegang. I stedet skulle det oppstå en stor »middelklasse». Disse folka var smartere, fordi de ikke brukte slik åpenbar nonsens som »lagdelingssosiologene» men tvert om forsøkte å gi det et tilforlatelig inntrykk ved å vise til den kraftige økninga av de ansatte i undervisning, handel og service. Men også denne »teorien» var en borgerlig svindel»teori» fordi den prøvde å framstille det som om økninga av de småborgerlig-intellektuelle mellomstjikka utvikla seg på bekostning av arbeiderklassen. Den gjorde heller ikke noe forsøk på å klassedele lønnstakerne i de uproductive næringene.

I det følgende skal jeg ta for meg endringene i arbeiderklassen fra 1960 til 1970. Men før jeg gjør det skal jeg bare kort nevne tendensen i utviklinga fram til 1960. Fra 1948 til 1960 økte tallet på ansatte i bergverksdrift og industri med 42 000. Samtidig økte tallet på ansatte i offentlig administrasjon o.l. med 54 000. Sjøl om disse talla ikke er delt opp på klasser, så viser de at *både* industriarbeiderklassen og intellektuelt småborgerskap økte. Varehandel økte med 36 000 ansat-

te, men samtidig økte bygg- og anlegg med 28 500. (Samtlige tall fra Historisk statistikk 1968, s. 78) Men hva var det da som gikk ned? Jo, for det første antall ansatte i jordbruk og skogbruk, med hele 54 000. For det andre gikk tallet på småbrukere og fiskere noe ned.

Det som sannsynligvis vil vise seg ved nærmere undersøkelse er at arbeiderklassen i denne perioden økte, ikke bare i antall, men også i prosent. Men økninga må ha vært svak. Det skyldes imidlertid ikke nedgang i industriproletariatet, men den dramatiske nedgangen i tallet på landarbeidere. Proletariatet har fått ei annen sammensetning, samtidig som det intellektuelle småborgerskapet har økt kraftig.

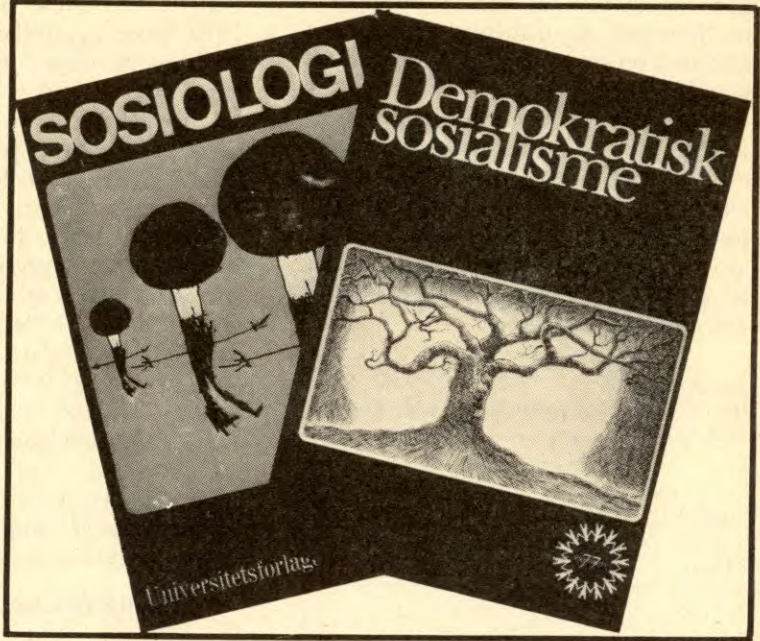
ENDRINGER I ARBEIDER- KLASSEN FRA 1960 TIL 1970

Utviklinga av arbeiderklassen fra 1960 til 1970 avkrefter ideen om at arbeiderklassen blir mindre. Industriarbeiderklassen i Norge har aldri før vært så tallrik som i 1970. Men samtidig fortsetter omforminga av arbeiderklassen. Noen deler av den går sterkt tilbake og andre går fram. Det er også ulikheter i klasse-sammensetninga av de enkelte generasjonene. Dette gjør at vi ikke lenger ganske enkelt kan slå fast at arbeiderklassen øker *både* i antall og prosent. Det vil denne tabellen vise:

Tabell 2
Industriarbeidernes andel av yrkesbefolkninga

	pers. m. yrke	industri, bygg, anlegg	%
1960	1.406.358	474.370	33,7
1970	1.462.159	485.176	33,2
Endring	+ 55.801	+10.806	÷0,5

Til venstre: Ei grunnbok i sosiologi av Vilhelm Aubert. Til høyre: En av heftene i DNA og LOs nye kursopplegg »Solidaritet 77». Borgerlige sosiologer og sosialdemokratiske ideologer sprer hver med sitt nebb myten om at arbeiderklassen ikke lenger er en undertrykt og utbytta klasse, og sprer løgna om at arbeiderklassen holder på å forsvinne.

Som vi ser økte tallet på arbeidere i industri, bygg og anlegg med vel 10.000 i denne tiårsperioden. Den angir sjølsagt ikke utviklinga av hele arbeiderklassen, slik vi har definert den. Men det gir en viktig pekepinn på utviklinga av arbeiderklassens kjerne. Men økninga i industriarbeiderne var forholdsvis mindre enn økninga av yrkesbefolkninga. Derfor sank andelen med ca. 0,5 %

Bak dette samletallet skjuler det seg uhyre interessante endringer innafor industriarbeidernes rekke. Bare jern- og metallvarearbeiderne økte nemlig med det dobbelte av hva industriarbeiderne gjorde som helhet! Det betyr at andre grupper har gått drastisk tilbake, noe som vi skal se et eksempel på i tabell 3.

Tabell 3
Strukturendringer blant industriarbeiderne

	jern/ metallvare ant.	%	elektro ant.	%	tekstil ant.	endr.
1960	89485	6,4	33194	2,4	12060	0,9
1970	109918	7,5	39767	2,7	8463	0,6
end.	+20443	+1,1	+6571	+0,3	÷3597	÷0,3

(Når vi her bruker samlebegrepet industriarbeidere, så skulle det egentlig stått arbeiderne i industri, bygg og anlegg.)

Som vi ser er det tilbakegangen i slike næringer som tekstil som skaper den relative »tilbakegangen» av industriarbeiderne i forhold til hele yrkesbefolkninga. Nøkkelindustrien øker derimot kraftig, ja, jern og metallvarearbeiderne har økt med så mye som en sjettedel av hva de var i 1960. Denne styrkinga av proletariatet i

nøkkelindustrien blir skjult i oversiktstallet. Den taler jo stikk imot de profetene som snakker om »avproletarisering». Enda klarere blir tendensen hvis vi ser på utviklinga blant de yngre yrkesutøverne for seg sjøl. Industrierbeiderne har økt med mer enn en femtedel, og de har også økt klart i forhold til resten av yrkesbefolkninga. Praktisk talt hver tredje yrkesutøver under 30 er nå arbeider i industri, bygg eller anlegg. Det er 1,7 prosent mer enn det var ti år tidligere.

Tabell 4
Industri, bygg, anleggsarbeidere under 30 år

	antall	% av alle med yrke	% av alle med yrke under 30
1960	118.204	8,4	30,7
1970	143.256	9,8	32,7
Endr.	+25.052	+1,4	+1,7

Dette betyr at midt oppe i den såkalte »utdanningsekspløsjonen», hvor flere enn noen gang tidligere tar en eller annen form for høyere utdanning, så øker *tallet* på unge industrierbeidere så klart at tendensen ikke er til å misforstå. På lengre sikt må dette slå ut på statistikken i form av at industrierbeiderne som helhet vil øke i forhold til yrkesbefolkninga. De unge begynner for det meste i jern- og metallvareindustrien. Det var nesten ti tusen flere jern- og metallvare arbeidere under 30 år enn hva det var i 1960.

Tabell 5
Strukturendringa blant industrierarb. under 30 år

	jern og metallvare antall	% av industrierarb. under 30
1960	29.297	24,8
1970	38.929	26,7
Endr.	+9.632	+1,9

Til nå har vi brukt tall fra folketellinga i 1970. Noen nye folketellingstall vil ikke foreligge på lenge, men en del mindre nøyaktige tall som er sendt ut av Statistisk Sentralbyrå tyder på at industrierbeiderne har økt ytterligere i antall. I tredje kvartal 1975 var tallet på sysselsatte i industrien *beregna* til 411.000, mens det tilsvarende tallet for hele 1972 var 392.000. Dette bygger på intervjuundersøkelser, og tallet avviker antakelig en del fra det virkelige tallet, men tendensen er likevel nokså klar. (Kilde, Statistisk Månedshefte 12,1975)

Konklusjonene av dette gir seg sjøl. Industrierbeiderklassen fortsetter å øke, særlig blant de unge. En viss tendens til tilbakegang i forhold til det samla antallet sysselsatte virker forbigående. Proletariatet i nøkkelindustrien øker sterkt.

ANDRE DELER AV KLASSEN

Jeg har ikke gjort noen undersøkelse av den kvantitative utviklinga av hele proletariatet. Det krever at en går gjennom hele yrkesstatistikken utfra de definisjonene jeg har brukt. Folketelling blander opp til tre klasser sammen under en kategori, slik som under begrepet »handelsarbeid» hvor både kapitalister, småborgere og arbeidere er tatt med under ett. Litt lettere blir det med de enkelte underkategoriene, hvor de sjøleiene i det minste er skilt ut for seg. Men nye vansker oppstår med at folketellingene bruker ulike kategorier. En del grupper fra folketellinga i 1960 er delt opp og omgruppert i 1970-tellinga. Derfor er det et stort arbeid å foreta ei sammenlikning for å finne ut om proletariatet som helhet har vokst eller ikke på de ti åra.

Sjøl om jeg ikke kan presentere noen slik analyse vil jeg trekke fram en del endringer som lett kommer fram i materialet.

Transportarbeiderne går tilbake. Dette var det motsatte av hva jeg sjøl hadde venta. Men hele gruppa transport- og kommunikasjonsarbeid gikk tilbake med 10.000 fra ca 150.000. Lettere å forstå blir det når en ser at denne nedganger skyldes nedgangen i tallet på sjøfolk. Vanlige sjøfolk under befal sank nemlig med hele 15.000 fra ca 36.000 i 1960. Dette er ikke et uttrykk for noe annet enn rasjonaliseringa til sjøs. Tallet på skipsførere er nemlig ganske konstant. Den største økninga innafor transport skjedde på gruppa »veitrafikkarbeid». Det gjør at den konklusjonen jeg har framheva over må tas med »ei klype salt».

Jordbruks- og skogbruksarbeiderne blir færre. Dette har jeg vært inne på før. Tendensen er helt klar. Lønnsarbeiderne i jord- og skogbruk utenom familiemedlemmer teller nå tilsammen mindre enn 20.000.

Handel, kontor og service opp. Gruppa »kontorarbeid» er økt med 42.000 til 140.000. Det meste av denne økninga er

kommet i de laveste sjikta av kontorfunksjonærer. Gruppa »handelsarbeid» er økt med 23.000 til ca 128.000. Igjen er det de laveste sjikta, slik som butikkekspeditører som står for brorparten av økninga. Innafor »service» er det økning av gruppe- ne »serveringsarbeid» med 4.000 til ca 16.000, og »vaktmester- og rengjøringsarbeid» med 22.000 til ca 41.000. Dette er nesten utelukkende proletarer. Gruppa »service» som helhet gikk faktisk noe tilbake, og det meste av det skjedde i grupper knytta til personlig tjenesteyting, slik som hushjelper o.l.

KORTE KONKLUSJONER

- Det pågår ei styrking av proletariatet av at kjerna i klassen blir tettere og større.
- Den største økninga av proletariatet skjer i ytterkantene. På ett vis er det sjølsagt ei styrking av klassen, men samtidig er det en svakhet, som består i at disse gruppene er veldig splitta opp og har lite med den direkte produksjonen å gjøre.

6. Arbeideraristokratiet

MARX, ENGELS OG LENIN OM ARBEIDERARISTOKRATIET

Imperialismen har skapt grunnlaget for et spesielt privilegert sjikt fra arbeiderklassen. Dette sjiktet er det sosiale grunnlaget for opportunisten og revisjonismen i våre dager. Det å forstå arbeideraristokratiets betydning er så avgjørende for å forstå den politiske situasjonen i Norge i dag at vi må ta med en del sitater om dette emnet fra Marx, Engels og Lenin.

»Når det gjelder byarbeiderne (i England), så må en beklage at ikke hele lederpakket kom inn i parlamentet. Det

er den sikreste veien til å bli kvitt det rasket.» (Marx i brev til Sorge, sitert etter Lenin »Imperialismen og splittelsen av sosialismen».)

». . . disse usle engelske fagforeningene, som lar seg lede av personer som har solgt seg til, eller i det minste lar seg betale av middelklassen.» (Engels i brev til Marx, samme sted)

»En imperialistisk »stor»-makts borgerskap er *økonomisk i stand* til å bestikke det øverste sjiktet av »sine» arbeidere ved å dele ut til dette formålet et par hundre millioner franc i

To ledere for borgerskapets agentur i arbeiderklassen: Tor Aspengren og Reidar T. Larsen.

året, fordi deres *ekstraprofit* løper antakelig opp i en milliard. Og spørsmål om hvordan denne lille allmissen fordeles mellom arbeiderministerne, de »arbeiderdeputerte« (husk Engels' utmerkede analyse av dette begrepet), de arbeiderne som deltar i krigsindustri-komiteene, arbeidertjenestemennene, de snevert laugsmessig organiserte arbeiderne, kontorfunksjonærer osv., osv. — det er alt et sekundært spørsmål.» (Lenin, samme sted.)

Det var Engels som tok opp begrepet »et aristokrati blant arbeiderklassen«. Lenin førte analysen videre i ei lang rekke skrifter. En årsak til at Lenin kunne gjøre det var at imperialismen på hans tid hadde hatt sitt verdenshistoriske gjennombrudd. De fenomenene som Engels

kunne observere i det ene landet som hadde monopol, nemlig England, kunne tjue—tjuefem år seinere registreres i alle de viktige imperialistiske landa.

Denne utviklinga hadde skapt det sosiale grunnlaget for en splittelse av den sosialistiske internasjonalen, og det borgerlige arbeiderpartiet blei en regel i de fleste utvikla land. Det var gått så langt at Lenin kunne slå fast at arbeideraristokratiet var den *viktigste* sosiale støtten til borgerskapet, slik han gjorde det i et forord til *Imperialismen, kapitalismens høyeste stadium*:

»Dette laget av borgerliggjorte arbeidere, eller »arbeideraristokratiet«, som er helt filisteraktige i sin livsstil, i størrelsen på lønna deres og i hele sin verdensanskuelse, er den viktigste støtten for den Andre Internasjonale,

og i våre dager, den viktigste sosiale (ikke militære) støtten til borgerskapet. For de er de virkelige agentene for borgerskapet i arbeiderklassens bevegelse, arbeiderløyntantene til kapitalistklassen, virkelige kanaler for reformisme og sjåvinisme. I borgerkrigen mellom proletariatet og borgerskapet vil de unngåelig, og i et betydelig antall, ta side for borgerskapet, for »Versaillerne» mot »Kommunardene». (*Samla verk, eng.utg., bd.22, s.194*)

Her gir Lenin uttrykk for at arbeideraristokratiet ikke er et ubetydelig antall personer, men tvert om nokså mange. Det må ikke forlede folk til å tru at Lenins teser har noe som helst til felles med den småborgerlige reaksjonære påstanden om at hele arbeiderklassen er blitt »borgerliggjort». Lenin skiller hele tida mellom arbeideraristokratiet på den ene sida og massen av arbeidere på den andre. Slik gjorde han det f.eks. i »*Venstre-kommunismen – en barnesjukdom*»:

»De opportunistiske partiene har skilt seg fra »massene», dvs. fra de breieste laga av det arbeidende folket, flertallet av det, de lavest lønna arbeiderne. Det revolusjonære proletariatet kan ikke seire uten at dette ondet blir bekjempa, uten at de opportunistiske, sosialforræderske lederne blir avslørt, diskreditert og utelukka.» (*Samla verk, eng.utg., bd.31, s.43*)

Lenin påviste at det sosiale grunnlaget for opportunismen likevel var breiere i vest, enn hva det var i Russland.

»I land som er mer framskredne enn Russland har den reaksjonære strømminga vært og vært nødt til å være utbredt i en langt større grad enn i vårt land. . . . Mensjevikene i vest har sikra seg et langt fastere fotfeste i fagforeningene. Der har den laugsmessige foreninga, som er trangsynt, sjølgod, forherda,

grisk, og småborgerlig »arbeideraristokratisk», som er proimperialistisk og korrumpert av imperialismen, utvikla seg til en langt større del enn i vårt land.» (Samme sted, 51 – 52)

Når det gjelder klassekarakteren til dette korrumperte sjiktet, så kaller Lenin det dels borgerlig dels småborgerlig, og et sted bruker han uttrykket »et halvt småborgerlig, opportunistisk, arbeideraristokrati». Det gir uttrykk for at Lenin ikke mente at arbeideraristokratiet var en klasse for seg, men et sjikt som er knytta til det imperialistiske borgerskapet.

ARBEIDERARISTOKRATIET I NORGE

I Norge er systemet med arbeideraristokrati ennå mer raffinert og utvikla enn det var på Lenins tid. Førti år med sosialdemokratisk styre har gjort arbeideraristokratismen til en institusjon. De to viktigste »nyskapningene» er de arbeideraristokratiske bedriftene og dette sjiktets rolle i den statsmonopolistiske kapitalismen.

Kooperasjonen og statsbedriftene

Kooperasjonen starta som et støttetiltak for arbeiderklassens kamp. Noe av ideen var at arbeiderne skulle sikre seg en del rimelige varer o.l., slik at f.eks. forsøk på utsulting fra borgerskapet sin side skulle bli vanskeligere å gjennomføre. Som et støttetiltak for kampen hadde den en viss verdi. Men Lenin og andre advarte mot å overvurdere den. Ideen om at kooperasjon kunne føre til sosialisme var en reformistisk moteretning som datidas marxister bekjempa. De slo også fast at kooperasjonen sjøl ville bli kapitalistiske foretak om den ikke hele tida var underordna den politiske strategien med den proletariske revolusjon. Slik gikk det

også. I Norge blei det danna en lang rekke kooperative tiltak, slik som samvirkelaga og Arbeidernes Landsbank. De kom sjølsagt til å bli reine kapitalistiske bedrifter, som driver utbytting på linje med alle andre kapitalistiske bedrifter. Det samme gjelder bolig-kooperasjonen, Fagbygg, Samvirke Forsikring osv. Det som skiller dem fra vanlige kapitalistiske bedrifter er at de er politisk knytta til DNA/LO-ledelsen. Det gjør at ledelsen ofte rekrutteres fra fagbevegelsen, AUF osv. På det viset er de en del av arbeideraristokratiet. Men klassemessig hører de til borgerskapet, siden de både fungerer som og er kapitalister. Noen av dem har til og med slike nøkkelstillinger innafør store kooperative foretak, slik som Søyland i NKL, at de må regnes til den monopolistiske delen av borgerskapet.

Statsmonopolkapitalismen fikk ei kraftig utvikling etter krigen, og har i de seinere åra skutt ny fart igjen. Det er snart ikke den type virksomhet der staten ikke går inn som medeier e.l. Noen mener at staten alt eier flertallet av norske industriaksjer, og det er i hvert fall ikke mye om å gjøre. En god del av byråkratkapitalistene innafør disse bedriftene er rekruttert fra »arbeiderorganisasjonene», og er et slikt aristokrati som Lenin skriver om. Sosialdemokratiet utvikling til kapitalist har sjølsagt skapt helt nye muligheter for bestikklser utover dem Lenin nevnte. Toppsjiktet i DNA/LO kan skape sine egne lojale spyttslikkere ved å smøre dem med litt av profitten fra sin egen kapitalistiske virksomhet.

Dette skjer samtidig som sosialdemokratene og revisjonistene får administrere en del av de private kapitalistenes bestikklser. De får f.eks. millioner av den borgerlige staten til å lønne lojale støttepillere for den samme borgerlige staten. På samme måte innvilger stadig flere

bedrifter å betale heltidsansatte tillitsmenn, under betingelse av at de opprettholder »ro og orden».

Heltidsansatte tillitsmenn

LO har et stort antall heltidsansatte tillitsmenn som er mer effektive enn noen personalsjef når det gjelder å drive klappjakt på klassebevisste arbeidere. Systemet omfatter klubbformenn, produktivitetstillitsmenn og andre ansatte på klubbplanet. Det omfatter distriktssekretærer, avdelingsformenn, studieledere osv. på mellomplanet. Dessuten er det utvikla et finmaska nett av småbestikklser, i form av kurser, »godtgjøring for tapt arbeidsfortjeneste», dokumentmapper og »representasjon». Bestikklsene begynner på det helt banale planet, som et åte i masseomfang til enhver aktiv arbeider som deltar på grunnkurs. Ingen blir rike av det, men hos noen skjerper det appetitten og da henger det en litt større fleskebit lenger framme for den som vil innordne seg. Kursene blir lengre og forpleininga bedre. Det kan vanke reiser og flere konferanser. De som gjennom denne sosialdemokratiske dressurskolen i klassesamarbeid viser seg som en lojal motstander av klasseinteressene til den klassen han egentlig kom fra, kan regne med støtte i det fastlønnte byråkratiet når det seinere skal rekruttere seg sjøl med distriktssekretærer o.l.

Denne typen arbeideraristokrati i apparatet må ikke undervurderes. Det som er sagt her betyr ikke at enhver fastlønna tillitsmann er en overløper. Men systemet skaper overløpere. Dessuten må vi ha klart for oss at f.eks. en verkstedarbeider som forlater »gølvet» for å bli fastlønna klubbformann på bedriftens regning, han *skifter* klasse. Han slutter å være arbeider og blir en småborger. Hvis han er klar over det og systematisk kjemper mot tendensen til å bli pamp, så behøver han

ikke å bli en overløper. Men hvis han utnytter stillinga fullt ut og de fordelene den kan gi, så blir han en snylter. Han er lønna av den merverdien hans tidligere arbeidskamerater skaper og han takker dem med å løpe bedriftens ærend. Det finnes ingen oversikt over hvor mange det er som er fastlønna tillitsmenn, men det er ikke få. I mer enn ni av ti tilfeller viser det seg at bedriften gjør en god investering når de lønner en tillitsmann på heltid.

Ingen avdelingssjef fra Bedriftsøkonomisk Institutt, ingen personalsjef med ti års medlemskap i Unge Høyre kan gi en kapitalist halvparten så mye igjen som en revisjonist på fastlønn i klubbformannsjobben. Derfor taler alt for at det vil bli flere fastlønna tillitsmenn på forskjellige plan. Dersom det blir flere på klubbplanet, må det også bli flere på mellomplanet i forbunda osv., for det må jo være »avansementsmuligheter». De lojale klasse-samarbeiderne må også ha en mulighet til trygg retreat om de skulle bli kasta, ellers vil de oppleve »forsmedelsen» over å gå tilbake til »simpelt» arbeid igjen!

Priviligerte arbeidere

Disse typen arbeideraristokrater jeg har behandla til nå, svarer grovt sett til en del av de Lenin nevnte, bare med en viss »modernisering». Men hva så med det Lenin sier om et mindre tall av »borgerliggjorte arbeidere»? Vil det ikke være å henfalle til den småborgerlige reaksjonære teorien om »den borgerliggjorte arbeiderklassen», »den mette og tilfredse arbeiderklassen» osv. om vi godtok at det finnes borgerliggjorte arbeidere? Vil ikke det i seg sjøl være et angrep på sjølve kjerna i marxismen om arbeiderklassen som den virkelige revolusjonære klassen?

Hvis vi vulgariserte Lenin og gjorde hans kritikk til noe som rammer hele

klassen eller et flertall av klassen, så ville det utvilsomt være et angrep på marxismen. Men Lenin stilte alltid opp motsigelsen mellom det arbeideraristokratiske sjiktet på den ene sida og *massen* av arbeiderne på den andre. Det var Kautsky som ikke ville innrømme at en del av de best betalte og privilegerte arbeiderne blei kjøpt opp, nettopp fordi det var slike folk som var hans massebasis.

Borgerskapet bruker utvilsomt systemet med bestikkelser for å splitte arbeiderklassen. Et velkjent system er systemet med formenn, som i regelen er forhenværende arbeidere. De får høyere lønn og blir tatt ut av produktivt arbeid. Til gjengjeld skal de overvåke sine tidligere arbeidskamerater. Jeg vil regne dem til arbeideraristokratiet. De er fortsatt på et vis en del av klassen, men de er skilt ut som et privilegert sjikt. Og det er mange av dem, hvor mange er det vanskelig å slå fast, men jeg trur at om vi gjetter at det i industrien er en formann pr 33 arbeidere, så er vi svært forsiktige. Det betyr i såfall at det er 3 % av industriarbeiderne som er arbeideraristokrater av denne typen.

Det betyr nesten 15.000 bare i industri, bygg og anlegg. I tillegg finns systemet med »tryne»tillegg og spesielt fordelaktige jobber som gis til folk som har vist seg lojale mot bedriften. Høyere lønn og roligere dager er karakteristisk for den typen jobber. Sjøl om det ikke behøver å være mye i rede penger, så er det en form for bestikkelser som lett kan avle opportunisme. Lenin nevnte spesielle grupper av fagarbeidere, og på det punktet er forskjellene redusert betraktelig, og mange fag har mista det gamle håndverkspreget. Men ennå finns det fag hvor etterspørselen ligger så mye over tilbudet at mulighetene til ekstrainntekter langt utover vanlige arbeiderlønner er til stede. Det mangler ikke eksempler på at visse

grupper av fagarbeidere i byggfaga slår seg opp til småborgere, og noen blir til og med kapitalister. Her er det umulig å anslå noe tall, fordi det bare dreier seg om et lite mindretall av fagarbeiderne.

Til slutt regna Lenin også kontorfunksjonærene til arbeideraristokratiet. Jeg har regna den typen kontorfunksjonærer han sikter til til småborgerskapet. I praksis har det neppe mye å si, men jeg skylder å gjøre leseren oppmerksom på forskjellen. De kontorfunksjonærene som er bestukne arbeidere eller pamper fra arbeiderorganisasjonene er utvilsomt en del av arbeideraristokratiet, og de står i en klassemessig stilling som tilsvarer småbor-

gerskapets. Forskjellen måtte være at de er nærmere knytta til imperialismen.

KONKLUSJON

Arbeideraristokratiet er ikke noen klasse i seg sjøl. En del av arbeideraristokratiet må regnes til monopolborgerskapet og borgerskapet forøvrig. Dette er en liten, men politisk viktig, del. Et stort antall må regnes til småborgerskapet, og en del må regnes til et privilegert sjukt innafor arbeiderklassen. De er et lite mindretall i forhold til arbeiderklassen. Men de er ikke noen ubetydelig gruppe. Sjøl vil jeg anslå arbeideraristokratiet til flere titusner personer.

7. Hovedmotsigelsen i Norge¹

Et viktig programspørsmål er analysen av hovedmotsigelsen i Norge. På dette punktet har det rådd en god del klarhet. Derfor er det nødvendig å rydde opp i en del misforståelser om hva en hovedmotsigelse i grunnen er for noe.

LOVEN OM MOTSIGELSER – GRUNNLOVEN I FILOSOFIEN

Loven om motsigelser i alle ting er grunnloven for den marxistiske filosofien, den dialektiske materialismen. Marx brukte denne loven da han studerte lovene for det kapitalistiske samfunnets utvikling, og den er grunnlaget for alle de marxistiske klassikernes standpunkt og metoder. Men det er først Mao Tsetung som har skrevet en helhetlig sammenfatning av loven om motsigelser, i artik-

kelen »Om motsigelsen». Der tar han opp begrepet **hovedmotsigelsen** og definerer det slik:

»Det er mange motsigelser i utviklingsprosessen til en sammensatt foreteelse, og en av dem er nødvendigvis hovedmotsigelsen. Eksistensen og utviklinga av den bestemmer eller virker inn på eksistensen og utviklinga av de andre motsigelsene». (Skrifter i utvalg, side 81.)

Dette betyr at Mao slår fast at det i enhver sammensatt prosess finnes en hovedmotsigelse. Det gjelder samfunnsutviklinga som helhet, eller f.eks. utviklinga i et parti eller en organisasjon. Det gjelder også utviklinga i naturen og i de enkelte prosesser der.

Når vi skal finne hovedmotsigelsen i en prosess, må vi for det første ha klart for oss de ulike motsigelsene som den består av, deretter må vi finne **den av disse motsigelsene** som nettopp »bestemmer

¹ Denne siste delen av artikkelen har tidligere vært gjengitt som artikkelserie i Klassekampen, nr. 34, 36, 38/76.

eller virker inn på eksistensen og utviklinga av de andre motsigelsene».

Allerede her finnes det misforståelser og bevisste revisjonistiske avvik fra den dialektiske materialismen. I stedet for å gripe den motsigelsen blant mange som preger og bestemmer de andre, f.eks. i et samfunn som Norge, finnes det en tendens til å prøve å **redusere** alle motsigelsene i samfunnet til **en** motsigelse. Dette er et uttrykk for den borgerlige metafysikken og det er i strid med forholda i den virkelige verden. De andre motsigelsene kan spille en underordna rolle, men de vil være der. De lar seg ikke redusere bort. En slik forfalsking av Maos begrep hovedmotsigelsen kan bare føre til revisjonisme.

Det fører til at en overvurderer enkelte motsigelser og undervurderer andre. Det er ofte et slikt avvik i filosofien som ligger til grunn når enkelte kamerater argumenterer for det feilaktige standpunktet at hovedmotsigelsen i Norge går mellom monopolkapitalen og folket.

HVA SKJER NÅR HOVEDMOT- SIGELSEN ENDRES?

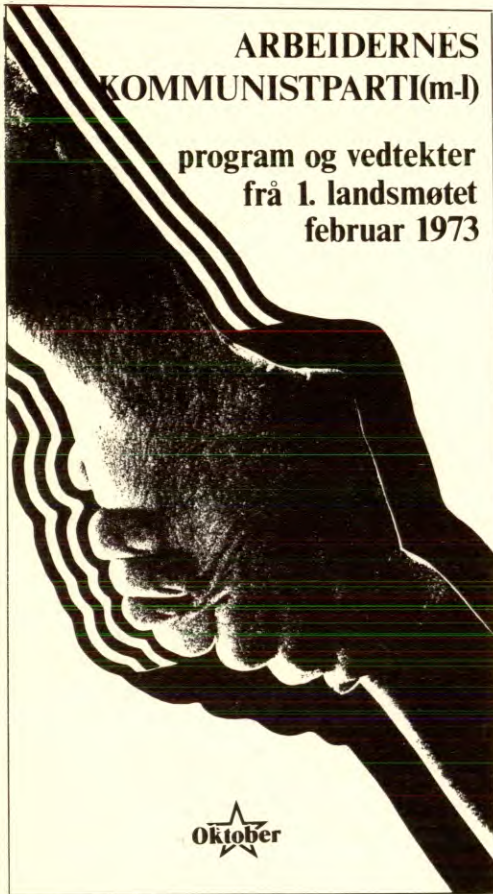
I løpet av en langvarig prosess vil enkelte motsigelser opphøre, og enkelte nye vil oppstå. I utviklinga av et samfunn vil det som er hovedmotsigelsen i en epoke, være en underordna motsigelse i en sinere epoke. Normalt vil den ikke opphøre umiddelbart, men den vil bli fortrent av andre motsigelser. Den nye hovedmotsigelsen vil heller ikke oppstå samtidig med at den blir den viktigste motsigelsen. Den vil ha eksistert i lengre tid som en underordna motsigelse.

Da de borgerlige revolusjonene seira så opphørte motsigelsen mellom føydaladelen og tredjestanden å være hovedmotsigelsen. Men de føydale levningene fortsatte å spille en viss rolle i lang tid, og i

enkelte land var det til og med en viktig underordna motsigelse. Den nye hovedmotsigelsen ble motsigelsen mellom borgerskapet og proletariatet. Den oppsto ikke med seieren i de borgerlige revolusjonene. Den hadde eksistert **så lenge** lønnsarbeidet eksisterte **innafør** det føydale samfunnet. Det var imidlertid en underordna motsigelse, en motsigelse innafør tredjestanden.

DEN GRUNNLEGGENDE MOTSIGELSEN

Dette begrepet blir ofte trukket inn, og stilt opp mot hovedmotsigelsen. De marxistiske klassikerne bruker dette begrepet, men det er viktig å bruke det riktig. F.eks. var det ei stund på moten å snakke om at »den grunnleggende motsigelsen mellom proletariatet og borgerskapet *tar seg uttrykk* i en hovedmotsigelse mellom folket og monopolkapitalen». Dette er noe revisjonistisk vrøvl. Det hører ikke hjemme i marxismen å snakke om at en klassemessig motsigelse *tar seg uttrykk* i en annen klassemessig motsigelse. Når Engels (i Anti-Dühring) bruker begrepet den grunnleggende motsigelsen i kapitalismen så mener han motsigelsen mellom produksjonens samfunnsmessige karakter og den private tilegnelsen av produksjonsresultatet. Så sier han »Motsigelsen mellom samfunnsmessig produksjon og kapitalistisk tilegnelse trer fram som motsigelsen mellom proletariatet og borgerskap.» (Anti-Dühring s. 321) Her er det altså motsigelsen mellom karakteren av produksjonen og karakteren av tilegnelsen som *trer fram som*, eller *tar seg uttrykk i*, en bestemt klassemessig motsigelse. Det er det samme som Mao snakker om i Om motsigelsen, »... da frikonkurranskapitalismen utvikla seg til imperialisme, skjedde det ikke noen endring i klassekarakteren til de to klassene i grunn-

**ARBEIDERENES
KOMMUNISTPARTI(m-l)**

**program og vedtekter
frå 1. landsmøtet
februar 1973**

Oktober

Det synet på hovedmotsigelsen i Norge som ble vedtatt på 1. landsmøte i AKP(m-l) februar 1973, finner du i »Partiboka» under Prinsippprogrammet, kap. II, punkt 2 »Klassene i Norge».

leggende motsigelse, nemlig proletariatet og borgerskapet, eller i samfunnets kapitalistiske karakter . . .» (Skrifter i utvalg, side 76)

Motsigelsen mellom proletariatet og borgerskapet er en aktiv og virksom motsigelse i det norske samfunnet i dag. Enten er den hovedmotsigelsen eller så er den en underordna motsigelse.

Det nytter ikke å prate om at den er en grunnleggende motsigelse som »tar seg uttrykk i» motsigelsen mellom monopolkapitalen og folket. Det er å redusere den viktigste klassemessige motsigelsen i det kapitalistiske samfunnet til en museums-gjenstand. Det er et program for å nedlegge klassekampen.

**HOVEDMOTSIGELSEN – MOT–
SIGELSEN MELLOM PROLE–
TARIAT OG BORGERSKAP**

AKP(m-l)s program har aldri stått for den feilaktige oppfatninga at hovedmotsigelsen går mellom monopolkapitalen og folket. (Derimot har denne oppfatninga blitt spredd i en del partilitteratur uten å bli imøtegått). I Prinsipp-programmet fra 1973 står det:

»Voksteren i den statsmonopolistiske kapitalismen i Noreg har ført til at den viktigaste motseiinga (hovudmotseiinga) i dag er fylgjande: På den eine sida står monopolkapitalen og staten hans, med storborgarskapet som fast allierte. På den andre sida finn vi arbeidarklassen i nært samlag med bønder og fiskarar, og ei rad allierte.» (Partiboka s. 18)

Som leseren ser gir denne formuleringa ikke uttrykk for den feilaktige illusjonen om at monopolborgerskapet står aleine. Formuleringa framhever også arbeiderklassen og forsøker å gi uttrykk for den leninistiske linja med klassealliansen mellom arbeiderklassen og de arbeidende bøndene. Formuleringa inneholder en del riktig, men den blander sammen spørsmålet om hva som er hovedmotsigelsen med et annet viktig spørsmål, nemlig klassealliansen. Programmet fra 1973 setter ikke fingeren på den ene motsigelsen blant de mange som finnes i Norge i dag og som preger og bestemmer de andre. Derfor må formuleringa for-

kastes. Det er også andre feil ved formuleringa.

Sentralkomiteen i AKP(m-l) har sendt ut et forslag om at partiets 2. landsmøte vedtar følgende om hovedmotsigelsen i Norge:

»Hovedmotseiinga i det norske samfunnet er motseiinga mellom dei to klassane som står i motseiing til kvarandre, proletariatet og borgarskapet. Dei andre motseiingene til ei kvar tid som motseiingene mellom småborgarskapet på landsbygda og borgarskapet, mellom ikkje-monopolistiske kapitalistar og monopolkapitalistar, mellom Noreg og andre imperialistmakter, mellom borgarleg demokrati og fascisme, er alle saman styrte av denne motseiinga og påverka av henne.»

At motsigelsen mellom proletariatet og borgerskapet er hovedmotsigelsen betyr *ikke* at det *bare* er den motsigelsen som har noen betydning. Men det betyr at den preger de andre motsigelsene. Ta f.eks. motsigelsen mellom ikke-monopolistiske kapitalister og monopolkapitalister. Det er en virkelig motsigelse som til tider kan bli nokså antagonistisk, dvs. fiendtlig. Likevel preges den av hovedmotsigelsen på en slik måte at hele borgerskapet står mot den proletariske revolusjonen. De ikke-monopolistiske kapitalistene har rett nok ikke noe makt over statsapparatet til monopolkapitalen, men de støtter det etter beste evne fordi det er det eneste som kan sikre deres egen fortsatte kapitalistiske utbytting av arbeiderklassen.

I åra 1940–45 var det ikke motsigelsen mellom proletariatet og borgerskapet som var hovedmotsigelsen. Den gikk mellom den tyske imperialismen og det arbeidende folket i Norge. Men det betyr ikke at motsigelsen mellom borgerskapet og proletariatet opphørte. Tvert om, den spilte en viktig underordna rolle under

hele krigen, og med en gang tyskerne kapitulerte, blei den på nytt hovedmotsigelsen.

MOT FEILAKTIGE OPPFATNINGER

Enkelte revisjonister, slik som Hans I. Kleven, hevder at hovedmotsigelsen går mellom monopolkapitalen og folket. Andre revisjonister, slik som Kjell Hovden, hevder at den går mellom proletariatet og borgerskapet. Felles for dem er at ingen av dem bruker begrepet hovedmotsigelsen i Maos betydning. Den første typen prøver å glatte over den grunnleggende klassemotsigelsen i ethvert kapitalistisk samfunn. Den andre typen bruker metoden med å la det røde flagget bekjempe det røde flagget. De bruker ei formulering som overflatisk sett er riktig til å fremme det anti-leninistiske standpunktet med at arbeiderklassen ikke skal alliere seg med de arbeidende bønder. De fremmer også ideen om at *hele* borgerskapet, og til og med småborgerskapet, har makta i staten etter at både Lenin og Stalin utrykkelig har slått fast at den borgerlige staten i vår tid er underlagt *monopolkapitalen*.

Det var særlig den siste type revisjonisme partiet ønska å markere seg mot i –73 med den daværende formuleringa av hovedmotsigelsen. Men det førte til at andre typer revisjonisme fikk større spillerom.

Sentralkomiteen har nå skilt spørsmålet om klasseallianser fra spørsmålet om hovedmotsigelsen. På den måten blir alle de viktige prinsippene tatt vare på, og vi slår mot ulike slag revisjonisme.

»I høve til den sosialistiske revolusjonen delar samfunnet seg i to store læger, der proletariatet og borgarskapet er drivkrafta på kvar si side.

Borgarskapet er *fienden* til proletariatet. Monopolkapitalen er den leiande delen i borgarskapet sitt læger. Borgarskapet stør seg på arbeidararistokratiet og dei øvste delane av småborgarskapet.

Proletariatet på si side må stø seg på halvproletariatet, småbøndene og dei

arbeidande fiskarane som sine viktigaste allierte. Det må og alliere seg med store delar av ungdomen under utdanning og dei lågare delane av dei funksjonærane som høyrer til småborgarskapet og progressive intellektuelle. Det er desse vi meiner med *folket*.»

Halvard Gråtopp

Engels:

OM ARBEIDERKLASSEN

Fra «Kommunismens prinsipper», 1847

Hva er kommunismen?

Kommunismen er teorien om betingelsene for proletariatets frigjøring.

Hva er proletariatet?

Proletariatet er den samfunnsklassen som skaffer til veie sitt levebrød ene og alene ved salg av arbeidskrafta si, og ikke gjennom profitt av kapital. Klassens ve og vel, liv og død, dens hele eksistens er avhengig av etterspørselen etter arbeidskraft, av om det avvekslende er gode tider for industrien eller det er dårlige tider, av bølgebevegelser som er et resultat av den uhemmete konkurransen. Proletariatet, eller proletariatet som klasse, er kort sagt det nittende århundredes arbeiderklasse.

Har det ikke alltid vært proleterer?

Nei. Fattige folk og arbeidende klasser har det alltid vært, og de arbeidende klassene har for det meste vært fattige. Men slike fattige, slike

arbeidere som lever under de forholda som er nevnt ovenfor, dvs. proletarene, de har ikke alltid eksistert, — like lite som konkurransen alltid har vært fri og uhemmet.

Hvordan vokste proletariatet fram?

Proletariatet vokste fram som et resultat av den industrielle revolusjon som starta i England i slutten av det forrige århundrede, og som siden det har gjort seg gjeldende i alle siviliserte land i verden. Denne industrielle revolusjonen hadde sin bakgrunn i oppfinnelsen av dampmaskinen, forskjellige spinnemaskiner, maskinvevstoler og forskjellige andre mekaniske oppfinnelser. Disse maskinene var svært dyre og det var derfor bare de største kapitalistene som var i stand til å kjøpe dem. Dette forandra fullstendig den hittil rådende produksjonsmåten, og fordreiv de som hadde vært arbeidere, fordi maskinene produserte billigere og bedre varer enn det arbeiderne var i stand til med sine ufullkomne rokkehjul og handvever. Disse maskinene førte på denne måten industrien i hendene på de store kapitalistene og gjorde arbeidernes knappe eiendom (verktøy, handvev osv) verdiløse, — slik at kapitalistene snart eide alt, og ingenting ble igjen til arbeiderne. På denne måten ble fabrikkssystemet introdusert på tekstilproduksjonens område.

Så snart innføringa av maskiner og fabrikkssystemet var et faktum, rykka det raskt inn i andre industrigreinene, særlig gjaldt dette tekstilindustrien, boktrykking, pottemakerindustrien og jernvareindustrien. I stadig sterkere grad ble arbeidet delt mellom flere arbeidere, slik at en arbeider som tidligere lagde hele artikkelen, nå bare deltok i produksjonen av en liten del av den samme artikkelen. Denne arbeidsdelinga gjorde det mulig å produsere varene raskere og derfor billigere. Det reduserte den enkelte arbeiders jobb til en enkel, konstant, gjentakende og mekanisk operasjon, som kunne bli gjennomført av maskinene, ikke bare like bra, men en god del bedre. På denne måten blei alle industrigreinene en etter en dominert av dampkraft, maskiner og fabrikkssystemet, akkurat som i spinne- og veveindustrien. Men da falt også disse greinene i hendene på de store kapitalistene, og arbeiderne blei fratatt sin siste trevl av uavhengighet. På samme måten som i den egentlige industrien, blei også handverksarbeidet litt etter litt mer og mer dominert av fabrikkssystemet, fordi også her trengte de store kapitalistene de mindre til side ved å bygge store verksteder, der utgiftene blei holdt nede og der det blei mulig å foreta passende arbeidsdeling mellom arbeiderne. Slik har alle siviliserte land utvikla fabrikkssystemet innafor de aller fleste bransjer, og i alle disse bransjene har handverket og manufakturene blitt erstatta med storindustri. Som et resultat av

denne utviklinga har den tidlige middelklassen, særlig de mindre handverksmestrene, i stadig økende grad blitt drevet til ruin, — og den tidlige stillinga til arbeiderne har blitt fullstendig forandra, og to nye klasser, som gradvis tar opp i seg alle de andre klassene har sett dagens lys:

I. Klassen av store kapitalister som i alle siviliserte land allerede på det nåværende tidspunkt eier alle livsmidlene, råvarene og instrumentene (maskiner, fabrikker) som trengs for å produsere disse livsmidlene. Denne klassen er borgerklassen, eller borgerskapet.

II. Klassen som består av de som ingenting eier, og som derfor er tvunget til å selge arbeidskrafta si til borgerskapet, for å kunne få nødvendige livsmidler i bytte. Denne klassen er proletarklassen eller proletariatet.

Under hvilke vilkår finner proletariatets salg av arbeidskrafta til borgerskapet sted?

Arbeidskrafta er en vare som alle andre varer, og prisen blir bestemt av de samme lovene som gjelder for andre varer. Prisen på en vare, både under storindustrien og frikonkurransen — vi skal seinere se at det betyr det samme — er i gjennomsnitt lik det det koster å produsere varen. Prisen på arbeidskrafta er derfor lik produksjonskostnadene for arbeidskrafta. Disse kostnadene er akkurat lik den summen av livsmidler som trengs for at arbeideren skal kunne utføre arbeidet, og for å hindre at arbeiderklassen dør ut. Arbeideren vil ikke motta mer for arbeidskrafta si enn det som er nødvendig for dette formålet. Prisen på arbeidskrafta, eller lønna, vil være den laveste, det minimum som trengs for å opprettholde livet. Siden industrien avvekslende går bedre eller dårligere, mottar også arbeiderne mer eller mindre betalt for arbeidskrafta på samme måte som fabrikkeierne mottar mer eller mindre for sine varer. Men akkurat som fabrikkeieren i gjennomsnitt mottar, — om tidene er gode eller dårlige, — verken mer eller mindre for sine varer enn det det koster å produsere dem, så vil arbeideren gjennomsnittlig motta verken mer eller mindre enn dette minimum. Denne økonomiske loven om lønningene vil gjelde i stadig sterkere grad ettersom alle bransjene blir tatt over av stor-industrien.

Hva slags arbeiderklasser har det eksistert før den industrielle revolusjon?

Avhengig av de forskjellige stadiene i samfunnsutviklinga, har arbeiderklassen levd under forskjellige vilkår, og stått i forskjellige

forhold til de besittende og herskende klassene. I oldtida var det arbeidende folket *slaver* for sine eiere, slik de ennå er det i mange tilbakeliggende land og til og med i den sørlige delen av USA. I mellomalderen var de *livegne* og tilhørte den godseiende adelen, slik som de ennå er det i Ungarn, Polen og Russland.

I mellomalderen og fram til den industrielle revolusjonen fantes det også i byene *handverkere* som var i tjeneste hos småborgerlige mestere, og som med utviklinga av fabrikkene gradvis ble fabrikkarbeidere, nå ansatt av større eller mindre kapitalister.

På hvilken måte skiller proletaren seg fra slaven?

Slaven er solgt til sin eier en gang for alle, proletaren må selge seg sjøl dag for dag og time for time. Hver enkelt slave er eiendommen til en bestemt herre, som har garantert han et levebrød, — sjøl om dette er temmelig elendig. Den enkelte proletaren er eiendommen til hele borgerskapet som klasse, og arbeidskrafta bli bare kjøpt når det er behov for den, og proletaren har ikke noe garantert livsgrunnlag. Levebrødet er bare garantert proletariatet som klasse. Slaven står utenfor konkurransen, proletaren står midt oppe i den, og føler alle dens bølgebevegelser. Slaven blir regna som en ting, og ikke som medlem i samfunn, proletaren blir sett på som en person, som et medlem av samfunnet. Sjøl om slaven kunne leve et bedre liv enn proletaren, så tilhører proletaren et høyere trinn i samfunnsutviklinga og proletaren sjøl står på et høyere nivå enn slaven. Den private eiendomsretten har skapt mange forhold, slaven frigjør seg sjøl ved å oppheve bare den som gjelder selve slaveriet, — og blir på denne måten sjøl en proletar. Proletaren kan bare frigjøre seg sjøl ved å avskaffe privateiendommen i sin alminnelighet.

På hvilken måte skiller proletaren seg fra den livegne?

Den livegne eide og brukte produksjonsredskaper og et lite stykke land. Til gjengjeld skulle han levere en del av avlinga eller utføre en del arbeid for godseieren. Proletaren arbeider med produksjonsredskaper som tilhører andre, for andre, mot en viss del av utbyttet. Den livegne gir, proletaren blir gitt. Den livegne er garantert livsopphold, proletaren er det ikke. Den livegne står utenfor konkurransen, proletaren midt i den. Den livegne frigjør seg enten ved å flykte inn til byen og bli handverker, — eller ved å gi godseieren penger i stedet for varer og arbeidskraft, og dermed bli fri leietaker, — eller ved å jage føydalherren vekk og sjøl bli landeier. Kort sagt, — ved sjøl på en eller annen måte å bli en del av den eiendomsbesittende klassen og en del av konkurransen.

Proletaren kan bare frigjøre seg sjøl ved å avskaffe konkurransen, privateiendommen og alle klasseforskjeller.

På hvilken måte skiller proletaren seg fra arbeideren i manufakturene?

Manufakturarbeideren fra det sekstende til det attende århundrede eide sjøl for det meste produksjonsredskapene sine, veven din, familiens rokkehjul og en liten jordlapp som han dyrka i fritida. Proletaren har ingen av disse tingene. Arbeideren i manufakturene levde for det meste på landet under mer eller mindre patriarkalske forhold til jordeieren eller arbeidsgiveren. Proletaren bor stort sett i store byer, og forholdet til arbeidsgiveren er basert på pengeforhold. Manufakturarbeideren blir rykka ut av sitt patriarkalske forhold av storindustrien, og mister den eiendommen han ennå eier, og blir sjøl en proletar.

Hva var de umiddelbare resultatene av den industrielle revolusjon og delinga av samfunnet i borgere og proletarer?

For det tredje: Den industrielle revolusjonen bygde opp proletariatet i samme grad som den bygde opp borgerskapet. I det samme forholdet som borgerskapet vokste seg rikt, vokste arbeiderklassen i antall. Siden proletarene bare kan bli sysselsatt av kapital, og siden kapitalen bare kan øke når den sysselsetter arbeidskraft, — så holder veksten i arbeiderklassen akkurat tritt med økningen av kapitalen. Samtidig samles borgerne og proletarene i store byer, hvor industrien kan drives mest profitabelt, — og ved å samle store masser på ett sted blir proletariatet bevisst sin egen styrke.

Videre, jo mer den utvikler seg, og jo flere maskiner som blir oppfunnet, som gjør manuelt arbeid overflødig, jo stadig sterkere presser storindustrien ned lønningene, det har vi sagt tidligere, og dermed gjør proletariatets tilstand ennå mer utålelig. Gjennom denne økende misnøyen fra proletariatet, på den ene sida, og dens voksende styrke på den andre, — rydder den industrielle revolusjonen veien for en sosial revolusjon fra proletariatet.

*Utdrag fra Friedrich Engels:
«Grundsätze des Kommunismus» fra 1847.
Oversatt etter Marx/Engels:
Selected Works in three volumes,
b.1, engelsk utg., s. 81—86.*

Lenin: MARX OG ENGELS OM ARBEIDAR- ARISTOKRATIET

Frå «Imperialismen og kløyvinga i sosialismen», 1916

Proletariatet er eit barn av kapitalismen — av verds kapitalismen, og ikkje berre europeisk kapitalisme, eller av imperialistisk kapitalisme. I verdsomfang, femti år før eller femti år seinare — målt i verdsomfang er ikkje dette så mykje frå eller til — vil «proletariatet» sjølv sagt «bli» sameina, og «det står ikkje til å hindre» at det revolusjonære sosialdemokratiet vil gå av med sigeren i proletariatet. Men det er ikkje det det står om, mine herrar kautskyianarar. Saka er at no, i dei imperialistiske landa i Europa, *smigrar* de opportunistane. Dei er *fiendar* for proletariatet som klasse, dei er tenarane, agentane til borgarskapet og reiskapar for makta det har. *Dersom ikkje* arbeidarrørsla *kvittar* seg med dei, vil ho aldri bli noko anna enn ei *borgarleg arbeidarrørsla*. Ved å tale for *samhald* med opportunistane, med folk som Legien og David, Plekhanov, Tsjkhenkeli og Potresov osv., vernar de i røynda det imperialistiske borgarskapet *trælbind* arbeidarane med hjelp av sine beste agentar i arbeidarrørsla. Det står absolutt ikkje til å hindre at det revolusjonære sosialdemokratiet vil sigre i verdsomfang. Men både i dag og i framtida vil det gå *mot* dykk, veksa seg sterkt *mot* dykk. Det vil verte ein siger *over* dykk.

Desse to stemneleiane, desse to *partia*, kunne ein gjerne seie, i arbeidarrørsla i dag går så klart kvar sin skilde veg i dag over heile verda. *Engels og Marx fann alt fara av dei i England gjennom tidr*, grovt sett frå 1858 til 1892.

Korkje Marx eller Engels levde så lenge at dei fekk sjå den imperialistiske tidebolken av verdskapitalismen, som ikkje tok til før 1898—1900. Men England hadde det særdraget at det i det minste dei *to* viktigaste skiljemerka på imperialismen ovra seg (kom til syne) der: 1) svære koloniar, og 2) monopolprofitt (takka vere den monopolstillinga landet hadde på verdsmarknaden). Begge desse to tilhøva gjorde England til eit unnatak mellom dei kapitalistiske landa på denne tida, Marx og Engels analyserte dette unnataket, og peika klart og avgjort på korleis dette *hang saman* med den (mellombels) sigeren opportunisten vann i den engelske fagrørsla.

I eit brev til Marx, datert 7. oktober 1858, skreiv Engels: «. . . Det engelske proletariatet held verkeleg på å bli meir og meir borgarleg, slik at det er tydeleg at denne nasjonen som er den mest borgarlege av alle set seg som mål å få eit borgarleg aristokrati og eit borgarleg proletariat *ved sida av* borgarskapet. Dette er sjølvstøtt til ein viss mon rettkome for ein nasjon som utbyttar heile verda.» I eit brev til Sorge², datert 21. september 1872, fortel Engels han at Hales³ stelte i stand mykje bråk i det føderale rådet i Internasjonalen og fekk det til å røyste for ein kritikk av Marx for å ha sagt at «dei engelske arbeidarleiarane hadde selt seg». Marx skreiv til Sorge 14. august 1874: «Når det gjeld arbeidarane i byane her (i England), er det synd at heile bundelen av leiarar ikkje kom inn i Parlamentet. Det ville vore den tryggaste måten å bli kvitt heile skokken på.» I eit brev til Marx, datert 11. august 1881, talar Engels om «dei verkeleg verste engelske fagforeiningane som lar seg leie av menn som er selde til borgarskapet, eller i det minste er betalte av det.» I eit brev til Kautsky⁴, datert 12. september 1882, skreiv Engels: «Du spør meg om kva dei engelske arbeidarane meiner om kolonipolitikk. Jau, nett det same som dei meiner om politikk i det heile. Det finst ikkje noko arbeidarparti her, det er berre konservative og liberal-radikale, og arbeidarane er gladeleg med på det festlege gildet som vert halde på englands monopol på verdsmarknaden og koloniane.»

Den 7. desember 1889 skreiv Engels til Sorge: «Det mest fråstøytande her (i England) er den borgarlege «respektabiliteten» som har vakse arbeidarane langt inn i beina. . . Tilogmed Tom Mann⁵, som eg reknar som den beste av dei alle, er glad i å nemne at han skal ete middag med borgarmeisteren. Om ein jamfører dette med franskmennene, set ein verkeleg kva ein revolusjon er godt for, når alt kjem til alt.» I eit brev datert 19. april 1890: «Men *under* overflata held rørsle (til arbeidarclasseni England) fram, og femner om stendig vidare delar og i sær mellom dei *lågaste* (utheva av Engels) laga, der det har vore stillstand til no. Den dagen er ikkje lenger fjern då denne *massen* brått vil *finne seg sjøl*, då han vil vakne og sjå at han er ein ovstor masse i sig

frametter.» Den 4. mars 1891: «Hamnearbeidarforbundet har ikkje greidd seg, og har falle saman. Dei 'gamle' konservative fagforeiningane, som er rike og derfor feige, står åleine att i felten. . . » 14. september 1891: På Fagforeiningskongressen i Newcastle tapte dei gamle fagforeiningsfolka, dei som var mot åttetimars-dagen «og dei borgarlege avisene ser dette som eit tap for det *borgarlege arbeidarpartiet*» (utheva av Engels heile vegen). . .

Desse ideane som Engels tok opp på ny og på ny gjennom fleire tiår, gav han og uttrykk for til ålmenta. Provet for dette er føreordet han skreiv til den andre utgåva av «*Vilkåra for arbeidarklassen i England*», 1892. Her talar han om eit «aristokrati i arbeidarklassen», om eit «privilegert mindretal i det arbeidande folket». «Eit lite, privilegert og omhegna mindretal» i arbeidarklassen var åleine om å ha «varig føremon» av at England hadde ei privilegert stilling i 1848—68. Men «stortalet av dei merka i høgda ei mellombels betring». . . «Når (Englands industrielle) monopol bryt saman, vil den engelske arbeidarklassen tape den privilegerte stillinga dei står i. . . » Medlemene i dei 'nye' fagforeiningane for ufaglærde arbeidarar, «hadde den svære føremonen at sinnet deira var urørd mark, heilt fritt frå dei nedervde 'respektable' fordomaner som tyngde hjarnane til dei betrestilte 'gamle fagforeiningsfolka'» . . . «Dei såkalla arbeidartalsmennene» i England er folk «som ein må orsaka at dei høyrer til arbeidarklassen fordi dei sjølve helst vil drukne særkjenna sine som arbeidarar i eit hav av sin eigen liberalisme. . . . »

Vi har medvete valt å herme ganske mykje av dei tinga Marx og Engels har å seie om dette direkte, for at lesaren skal få høve til å studere dei *som heilskap*. Og dei bør bli studerte, det er verdt å tenkje dei grundig etter. For dei er *dreiepunktet* i taktikken for arbeidarrørsla under dei objektive vilkåra den imperialistiske tidebolken gjev.

*Skrive i oktober 1916, prenta i Sbornik
Sotsial-Demokrata nr.2, desember 1916,
Omsett frå engelsk etter Lenin: Samla
verk, band 23, s.111—120.*

Omsetjinga er henta frå Røde Fane 4/1975.

Lenin:

ARBEIDAR- ARISTOKRATIET OG IMPERIALISMEN

Frå «Føreord til den engelske og franske utgåva» av Imperialismen, 1920

Det er naudsynt å seia nokre ord om kapittel VIII: «Kapitalismen snyltar og rotnar opp». Hilferding var «marxist» før og er ein stridsfelag med Kautsky no og ein av hovudtalsmennene for den borgarlege, reformistiske politikken i «Tysklands uavhengige sosialdemokratiske parti». Som det alt er peika på i teksten i boka, har han teke eit steg attende i dette spørsmålet samanlikna med den *openhjartuge* pasifisten og reformisten, engelskmannen Hobson. Den internasjonale kløyvinga av heile arbeidarrørsla har no kome klårt for dagen (den 2. og 3. internasjonalen). Den væpna striden og borgarkrigen mellom dei to retningane har og blitt ei kjensgjerning: I Russland har mensjevikane og dei «revolusjonære» støtta Koltsjak og Denikin mot bolsjevikane. I Tyskland har Scheidemann, Noske & co. gått saman med borgarskapet mot spartakistane, det same i Finland, Polen, Ungarn osv. Kva er no det økonomiske grunnlaget for denne verdshistoriske tilburden?

Dette grunnlaget er nettopp at kapitalismen snyltar og rotnar opp, slik det er typisk for det høgste historiske stadiet i kapitalismen, dvs. imperialismen. Som det er vist i denne boka, har kapitalismen skilt ut ein *handfull* særleg rike og mektige statar (mindre enn ein tidel av folkesetnaden på jorda, etter det mest «liberale» og overdrivne reknestykket mindre enn ein femdel). Dei plyndrar heile verda — rett og slett ved «kupongklipping». Kapitaleksporten gjev ei inntekt på 8—10 milliardar franc om året etter førkrigsprisar og etter den borgarlege førkrigsstatistikken. No er det sjølv sagt mykje meir.

Det er klart at denne kolossale *ekstraprofitten* (for denne profitten sopar kapitalistane inn ekstra, attåt den profitten som dei pressar ut av arbeidarane i sitt «eige» land) *kan muta* (bestikke) arbeidarførarane og det høgare laget av arbeidararistokratiet. Dette laget vert då og muta av kapitalistane i dei «førande» landa — muta på tusen ulike vis, beinveges og omveges, ope og løynt.

Dette laget av «borgarleggjorde» arbeidarar eller «arbeidararistokratiet» er fullt og heilt spissborgarleg i levesett, inntektsnivå og i heile livssynet sitt. Det er hovudstøtta for den 2. internasjonale og den *sosiale* (ikkje militære) *hovudstøtta for borgarskapet* i våre dagar. For det er *verkelege agentar for borgarskapet i arbeidarrørsla*, arbeidarkommisærane åt kapitalistklassen (labour lieutenants of the capitalist class), dei verkelege berarane av reformismen og sjåvinismen. I borgarkrigen mellom proletariatet og borgarskapet stiller dei seg uunn-gåeleg — og ikkje fåmennte — på sida åt borgarskapet, på «versailar»-sida mot «kommunardane».

Utan å ha skjøna dei økonomiske røtene til denne tilburden, utan å ha vurdert kva han har å seia politisk og i samfunnet, er det uråd å ta eit einaste steg når det gjeld å løysa dei praktiske oppgåvene til den kommunistiske rørsla og den sosiale revolusjonen som vil koma.
(...)

6. juli 1920.

N. Lenin

Engels:

OM DEN GRUNN LEGGJANDE MOT- SEIINGA I KAPITALISMEN

Frå «Anti-Dühring», 1898

Lat oss så stutt summera opp skissa vår av utviklingsgangen i historia:

I. *Mellomalderssamfunnet.* — Individuell produksjon i liten målestokk. Produksjonsmidla tilpassa bruk for einskildmennesket, difor primitivt tungvinte, småskorne, med dvergverknad. Produksjon til beinveges forbruk, anten til produsenten sjølv eller til føydalherren hans. Berre der det blir produksjon til overs for dette forbruket, vert dette overskotet bydd ut til sal og kjem inn i omsetnad. Vareproduksjonen er difor berre i sin spede barndom enno. Men alt no ber han i seg kimen til *anarkiet i heile samfunnsproduksjonen, sett under eitt.*

II. *Den kapitalistiske revolusjonen.* Industrien blir skapt om, først gjennom mindre samyrke og manufaktur. Produksjonsmidla som hadde vore spreidde rundt omkring, vert samla i store verkstader. Som ei følgje av dette glir produksjonsmidla over frå å vera individuelle til å koma heile samfunnet ved. Denne omforminga får i det store og heile ikkje noko å seia for byteforma. Dei gamle tileigningsformene blir ståande. *Kapitalisten* kjem til. I og med at han eig produksjonsmidla, eignar han og produkta til seg og gjer dei til varer. Produksjonen er blitt ei samfunnshandling. Omsetnad og tileigning held fram med å vera individuelle handlingar, dei

høyres den einskilde til. *Samfunnsproduktet er det einskildkapitalisten som eignar til seg.* Ei grunnleggjande motseiing. Ut av den spring alle dei motseiingane som samfunnet vårt rører seg innanfor i dag og som storindustrien legg for dagen.

A. Produsenten blir skild frå produksjonsmidla. Arbeidaren vert dømd til lønsarbeid på livstid. *Antagonisme mellom proletariatet og borgarskapet.*

B. Dei lovene som rår for vareproduksjonen kjem sterkare fram og verkar med aukande vekt og kraft. Styrlaus konkurranse. *Motseiing mellom samfunnsorganisering i den einskilde fabrikkjen og samfunnsanarki i produksjonen sett under eitt.*

C. På den eine sida blir maskinene stadig gjort betre. Gjennom konkurransen vert dette ei tvangslov for kvar einskild industriherre. Jamgodt med at stadig fleire arbeidarar vert oppsagde. *Industriell reservehær.* Men konkurransen fører på den andre sida til at det blir en trang for industriieren til å utvikle sin produksjon ubgrensa. På båe sider: Ei utvikling av produktivkreftene som saknar sidestykke, tilbodet overgår etterspurnaden, marknadene renn over, kriser kvart tiande år, den vonde sirkelen: *På den eine sida overfold av produksjonsmiddel og produkt – på hi sida, overflod av arbeidsfolk utan arbeid og eksistensmiddel.* Men desse to løftestengene for produksjon og velferd i samfunnet går slett ikkje i lag. Den kapitalistiske produksjonsforma hindrar nemleg produktivkreftene i å arbeida og produkta i å sirkulera om dei ikkje først vert til kapital, – og det er det nettopp overfloden som hindrar dei i. Motseiinga har vakse seg fram til å bli reine meiningsløysa: *produksjonsmåten gjer opprør mot byteforma.* Borgarskapet er dømt til maktesløyse: det greier ikkje å styra sine egne samfunnsmessige produktivkrefter lenger.

D. Kapitalistane sjølve delvis pressa til å vedgå at produktivkreftene har samfunnskarakter. Overtaking av dei store produksjonsverksemdene og samferdsla, først av aksjeselskap, seinare av trustar, så av staten. Det syner seg at borgarskapet er ein overflødig klasse. Alle samfunnsfunksjonane hans blir no utført av lønna tenestemenn.

III. *Den proletariske revolusjonen.* — Løysing av motseiingane. Proletariatet grip samfunnsmakta. Dermed glir produksjonsmidla som høyrer samfunnet til ut av hendene på borgarskapet og vert skapte om til samfunnseige. Med denne handlinga frigjer proletariatet produksjonsmidla frå den kapitalkarakteren dei har hatt før, og samfunnskarakteren ved dei full fridom til å gjera seg gjeldande. No blir det råd å få ein samfunnsproduksjon på grunnlag av ein plan som er sett opp på førehand. I same høve som anarkiet i samfunnsproduksjonen vert borte døyr og den politiske autoriteten i staten ut. Mennesket er endeleg blitt herre over sin eigen form for samfunnsskipnad, og no vert det også herre over naturen, sin eigen herre — fri.

Å fullføra dette verdsomspennande frigjeringsverket er den historiske oppgåva til det moderne proletariatet. Å forstå dei historiske vilkåra for dette verket fullt ut, og dermed sjøve naturen i det, å gje proletarklassen som no er undertrykt fulle kunnskapar om vilkåra for dette verket og meininga med dette over lag viktige verket som han er kalla til å føra til vegs ende, det er oppgåva til det teoretiske uttrykket for den proletariske rørsla, den vitskapelege sosialismen.

Studiespørsmål til klasseanalysen

STUDIESPØRSMÅL

I Røde Fane nr.2/76 (førre nummeret) prenta vi studiespørsmål til to møte om den første delen av artikkelen om klasseanalysen. Møtene tek opp *Borgarskapet—monopolborgarskapet og småborgarskapet, avgrensinga av arbeidarklassen*. Vi trur dei spørsmåla vi har stilt opp vil vera til hjelp for å tilegne seg stoffet og for dei som berre les artiklane åleine.

Det same gjeld dei spørsmåla vi har laga over den andre delen av artikkelen. For dei som vil bruka dei i ei studiegruppe, meiner vi det er nok å bruka eitt møte om dei. Legg vekta på det siste spørsmålet. Vi har valt ut berre to emne frå artikkelen: *Arbeidararistokratiet og hovudmotseiinga*.

MØTE 3. ARBEIDARARISTOKRATIET. HOVUDMOTSEIINGA I NOREG.

Spørsmål 1:

Drøft påstanden til Lenin om at »Dette laget av borgerliggjorte arbeidere, eller »arbeidararistokratiet» (...) er (...) i våre dager, den viktigste *sosiale* (ikke militære) *støtten til borgerskapet*» (Forord i »Imperialismen»). Stemmer dette med forholda i Norge i dag?

Spørsmål 2:

Drøft den kritikken Gråtopp rettar mot å tala om at »den grunnleggende motsigelsen *tar seg uttrykk i*

en hovedmotsigelse mellom folket og monopolkapitalen». Er de samde i at slik tale er å målbera eit program for å leggja ned klassekampen?

Spørsmål 3:

Korleis skal vi avgjera kva som er hovudmotseiinga i Noreg i dag? Ta utgangspunkt i Mao Tsetungs definisjon av hovudmotseiinga: »hovudmotseiinga (...) styrer og verkar inn på at dei andre motseiingane eksisterer og utviklar seg ved å eksistere og utvikle seg sjølv» (Sjå RF 2/76, s.38), og vurder dei ulike syna på hovudmotseiinga som Gråtopp nemner ut frå det.

PARTIET

Tron Øgrim:

STYRK AKP(m-l), STYRK BANDA TIL MASSENE!

Tale på AKP(m-l)s festmøte i Oslo 1. mai 1976

Kamerater:

Det har gått bra i dag. På Svalbard gikk det 60 folk i tog på et klassekampgrunnlag, for første gang på mange år. I Bergen gikk det 900 i Samorg-toget, 900 i SV-toget og 2000 i Faglig 1. Mai-front-toget. I Trondheim samla Faglig 1. Mai-front 1500, mens Samorg samla 1280. I Oslo gikk 10 000 i Faglig 1. Mai-front, mens Samorg samla 4000. I fremmedarbeiderseksjonen i klassekamptog gikk det 430, og oppslutninga om den faglige seksjonen i Faglig 1. Mai-front var større i år enn i den faglige seksjonen i Samorg, 3600 i klassekamptog, 2700 i Samorg!

Det er sjølsagt bra at det går mest folk i de riktige toga. Men 1. mai er ikke noe mål i seg sjøl. Jeg skal si noe om hva vi skal gjøre etter 1. mai.

Hvorfor to tog?

Først: Hvorfor går det to tog? Fordi det fins to linjer. Ei som er for borgerskapet, og ei som er for proletariatet og arbeidsfolk.

Kampen mellom disse to linjene er en kamp om folk, om levende mennesker. For de som går i spissen for den borgerlige og imperialistiske linja i arbeiderbevegelsen er et lite fåtall pampere og byråkrater som har interesse av at monopolkapitalen beholder makta sånn som nå. Men de valige arbeidsfolka, ungdommene og studentene som følger disse pampene er ikke banditter. De er ikke våre fiender. De er ført bak lyset. De skjønner ikke at de blir narra til å kjempe mot sine egne interesser. Det er vår oppgave å overbevise dem, å vinne dem over til den riktige sida i klassekampen.

Resultatet i dag er godt, fordi det viser at den proletariske linja vant folk og at den borgerlige linja i arbeiderbevegelsen tapte folk.

Vi som er her har vært med på å gjøre dette arbeidet som vant folk for den riktige linja. Vi har møtte arbeidsfolk som støtta DNA, sjøl om bare de færreste ville gå i Samorg-toget.

Noen av dem trur på anti-kommunismen som blir spredd mot alle som kjemper nå for

tida. Andre trur det er mulig å kjempe for sosialismen og mot imperialismen f.eks. ved å gå i Samorgs tog. Vi har jobba for å forklare dem at DNA/LO-toga er tog for regjeringa som tar vare på monopolborger-skapets interesser, for monopolborger-skapets diktatur. Det er tog for USA-imperialismen og NATO, og samtidig har revisjonister i og utafør Arbeiderpartiet krevd sikkerhet for at Sovjet ikke skal angripes heller. Det er tog som støtter at purken blei sendt for å overfalle streikende Linjegods-arbeidere.

Vi har møtt ærlige kamerater i SV som gjerne vil være sosialister og anti-imperialister. Noen av dem er her også. Vi har sagt til dem: Ja vel, ledera deres sier at dere kan gå i Samorg-toget med «progressive» paroler, men veit dere åssen dere blir telt opp? Så og så mange tusen støtta Steen og Nordli. Ingen gransker samvittigheta deres, de teller føttene, og føttene gikk med Steen og Nordli. Åssen har det seg at ledelsen deres avviser alle invitasjoner fra Faglig 1. Mai-front uten diskusjon? Åssen har det seg at ledelsen avviser alle paroler mot sosialimperialismen og i stedet går inn for å forsvare sovjetiske ugjerninger, f.eks. i Angola? Ja vel, nå sier SV-ledelsen at den er mot at purken blei brukt mot Linjegods-arbeiderne. Hvorfor ber de da dere SV-tilhengere om å gå i tog sammen med de pampene som kommanderer purken? — Vi veit at dere ikke er skurker, men ledera deres er borgerlige, reaksjonære og pro-imperialistiske politikere. Bryt med dem!

Alt dette har vi sagt. Og vi har overbevist folk. Det er derfor resultatet er bra. Men det er sjølsagt mange som ikke blei overbevist. Samtidig er det verdt å merke seg at den borgerlige linja, som DNA/LO/SV-ledelsen står for, har så vanskelig for å få fram folk. Sjøl dens egne tilhengere har ingen entusiasme for denne linja. Mange SV-ere som ikke ville gå i Faglig 1. Mai-front ville likevel ikke gå i tog med politisocialistene. Og det er bra. For sjøl om mye står igjen så er det bevegelse, og det er opp til oss å vinne disse folka videre.

Hva er målet?

Hvorfor jobber vi for å vinne folk? Ikke bare for å fylle gatene 1. mai, ikke bare for at arbeidsfolk skal seire i en eller annen aksjon, sjøl om det er viktig nok.

Vi kan ikke være fornøyd med nivået i klassekampen i Norge sånn som det har vært siden 1905, med kamper som bølger fram og tilbake, noen ganger med arbeiderklassen på offensiven, og andre ganger på defensiven, men alltid innafor det kapitalistiske systemets rammer.

Vi vil forene arbeidsfolk for å utvikle en mye større kamp enn det Norges-historia noen gang har sett. For å styrte borger-skapets diktatur, knuse monopolenes stat gjennom væpna revolusjon, opprette proletariatets diktatur, opprette sosialismen. Men vi vil lenger enn det. Vi vil slutte oss sammen med arbeidere og undertrykte i alle land, for å styrte kapitalismen og imperialismen i hele verden, for å utrydde alle klasser i hele verden og skape et verdenssamfunn der det bare fins en slags mennesker, en arbeidende menneskehet. Fram til en kommunistisk verden. Dette kjemper vi for og ingenting mindre. Er dere enig?

Det trengs et sterkt kommunistisk parti

Skal vi oppnå noe, trengs det et sterkt kommunistisk parti. Det vil si, et virkelig kommunistisk parti som bygger på marxismen-leninismen-Mao-Tsetungs tenkning. Ikke et revisjonistisk parti, som det tragiske liket av det engang stolte NKP. Dagens «NKP» er et av landets verste og mest reaksjonære partier. Det fordømte Jøtul-arbeiderne, det støtter fascismen i India, overfallet på Tsjekkoslovakia osv. Altså snakker vi om et virkelig kommunistisk parti og ikke et sånt som NKP.

AKP(m-l) er et virkelig kommunistparti. Mye folk, også utafør våre rekker, begynner å skjønne at et sånt parti er nødvendig. Veldig mye folk, tilmed folk som er mye uenige med oss, skjønner at massekampene i 1970-åra hadde vært umulig uten AKP(m-l).

Flaggborgen i Faglig 1. mai-fronts tog i Oslo 1976. Tron Øgrims tale fra festmøtet til AKP(m-l) i Oslo om kvelden var retta til aktivistene som gjorde det mulig å samle 10 000 i klassekamptoget.

Hetsen

Nå uler og skriker borgerpressa fælt om oss. Hvorfor det? SV-pampene osv. sier det kommer av at vi gjør så mye fælt og gærent. Men saka er at borgerpressa skriker fordi vi gjør mye bra.

Når vi i AKP(m-l) gjør noe bra, støtter en rettferdig aksjon osv., så skriker borger-skapet. Men nå er det gått så langt at når folk på eget initiativ og uten at AKP(m-l) deltar f.eks. setter i gang en bra aksjon, så skriker borgerpressa straks at AKP(m-l) står bak! Borgerpressa har gjort rettferdige aksjoner og AKP(m-l) til uttrykk som betyr det samme og de bruker det om hverandre. Tru ikke på storken, tru ikke på julenissen, det er AKP(m-l) som står bak alt sammen! Vel, vi takker for komplimentet. Kamerater, viser ikke dette at vi er på rett vei?

Dessuten er borgerne redde for at vi skal styrte dem. Ikke så veldig redde ennå, de er mest redde for mer dagsaktuelle saker, som å

sikre profitten i lønnsoppgjøret. Men de klokeste borgerne skjønner hvor eksplosiv situasjonen i vår del av verden holder på å bli. De ser at de revolusjonære kreftene i Norge er små, men de vokser. Derfor slår de til med storslegga, for de tenker det er best å knekke krokodilla mens den er nyklekt og lita som ei mus, ikke så lurt å ventet til den er stor som en hest.

Dette partiet AKP(m-l) er et fordømt farlig parti. Derfor angriper de oss. Sjølsagt gjør vi feil også og de blir utnyttat. Men om vi bare gjorde feil skulle de borgerlige avisene ganske sikkert rose oss. Hovedgrunnen til stormen rundt AKP(m-l) er at borgera syna vi gjør alt for mye bra, og vi vokser.

Skal vi frykte hetsen?

Noen folk vi snakker med er redde for hetsen. Noen sier de er redd for jobb, for personforfølgelser osv. Og noen sier: Hva skjer om det blir fascisme, hvis jeg støtter

AKP(m-l)? Blir jeg ikke hengt opp i en lykttestolpe da?

Saka er at det er ingen grunn til å være redd. Så lenge de prater sier vi som Marx: Vi følger vår egen vei uansett hvor mye folk prater. Borgera er redde for stygge ord, derfor skjønner de ikke at all skitten bare preller av på oss, de tror at partiet skal gå i oppløsning etter at de har skrevet noen artikler om at vi infiltrerer, ljuger, lager mordlister osv. Når vi går fram, enda de har skrivt om oss, så blir de veldig forbausa. Sannheten er på vår side, og arbeidsfolk finner alltid før eller siden fram til sannheten.

Og hva om det blir fascisme? En eneste sak er ganske sikkert, og det er at alle vi som sitter her i salen skal graves ned i jorda til slutt. Hva har vi å være redde for da? Hva for noe verre kan skje med oss? Den tida hver enkelt av oss har å bruke er begrensa. Skal vi bruke den til å krype rundt og gjemme oss, skal vi tilbringe dette korte livet som forskremte mark under en stubbe? Er det noen måte å leve som menneske på? Er det ikke bedre å leve som revolusjonær, å leve oppreist, i kamp for en ny verden sammen med hele jordas arbeidende masser? Fins det noe bedre å bruke livet til? Er det ikke bedre å slåss og leve som Rudolf Nilsen, som Nordahl Grieg, som Viggo Hansteen, enn å krype rundt på magan i skyggen hele livet. Jeg kan ikke tenke meg noe bedre å bruke livet til enn å kjempe for kommunismen, uansett konsekvensene.

Hva om det blir krig?

Vi må være helt klare over at harde tider venter lengre fram, VG for torsdag brakte et bilde av Steinar Pedersen fra Linjegods som blir trukket etter håret av en purk, med billedkommentaren: «Steinar Pedersen lærer virkeligheten å kjenne.» VG er sjølsagt lei for at ikke tusenvis av norske arbeidsfolk har fått juling, sånn til å begynne med. Juling for en liten streik. Når kampen står om statsmakta, da blir VG villig til å gå til masseslakt. Fascistene som er villig til å slakte norske arbeidsfolk fins i dag, NUF er bare en liten del av dem.

Den største faren fins utafor grensene. Supermaktene, USA og Sovjet. Jeg skal ikke

gjenta hele argumentasjonen, men dere veit at AKP(m-l) rekner det som sansynlig at det blir verdenskrig, og at Norge blir slagmark. Vi kan bli besatt av USA, Sovjet eller begge. I alle fall vil det bety terror mot norske arbeidsfolk. Vi må kjempe mot begge supermaktene.

Sosialimperialismen er militært overlegen USA-imperialismen. Det kan godt tenkes at hele Norge blir okkupert av sosialimperialismen, sjøl om andre muligheter også fins. En sånn krig og okkupasjon vil bli jævlig hard. Mye verre enn nazistenes. Under nazistene blei ingen norsk storby teppebomba. Det var ikke hungersnød. De skaut ikke alle som var mistenkt for kommunist-sympatier. Ikke i Norge. I Øst-Europa, i Albania, Hellas, Jugoslavia, Ukraina osv. gjorde de det.

Hvis nordmenna ikke vil forsvare seg, kan det gå med oss som det gikk med indianerne. Sosialimperialista kan sende 2 millioner nordmenn til Sibir og importere russere i steden. De gjør sånt i dag gradvis, med de baltiske republikkene. Den sovjet-finske republikken i Karelen, som blei oppretta etter oktoberrevolusjonen, er vekk. Så vidt jeg veit er også sovjetsamene vekk. Bresjnev prøver tilmed å tilintetgjøre det svære ukrainske folket som er på opp i 20 millioner. Våre 4 millioner er ei pølse i slaktetida.

Folkekrig

Hvem skal forsvare Norge? Bare det norske folket, sjølsagt. Vi, det norske folket, må gå til en nasjonal-revolusjonær folkekrig for å hive ut fienden, Sånn som folket gjorde i Indokina, sånn som de gjør i Zimbabwe (det imperialistene kaller Rhodesia) nå. Enten det er sosialimperialismen eller andre imperialister som står bak. Det er hardt og vanskelig. Men ikke så hardt og vanskelig som å bli tråkka på, å la seg massakrere og utsulte uten å gjøre motstand.

Jeg tror at om en slik folkekrig starter så vil den få svær oppslutning i Norge. Men hvem skal starte? Det må aktivistene gjøre, klassekjemperne. Sånne folk som er her i kveld, folk i og utafor AKP(m-l).

Hvorfor det?

For det første fordi ingenting bra starter helt av seg sjøl. Noen må dra det i gang. Hvem skal gjøre det ellers? Det nye folkepartiet? Berge Furre? Bergfrid Fjose? Kjell Fiskerud?

For det andre fordi vi sjølsagt er interessert i hva som kommer *etter* en sånn krig. Skal vi tillate at en ny krig passerer og raser gjennom landet vårt, og at det eneste resultatet blir at det norske borgerskapet tar over makta igjen etter krigen?

Nei, kamerater, om en ny krig kommer til Norge, så må proletariatet kjempe til det ytterste også for å ta makta *etter* krigen, for å styrte kapitalismen, opprette proletariatets diktatur, opprette sosialismen. Derfor må vi, klassekjemperne, gå i spissen.

Er dere enig?

Partiet må bli større

Blir det krig — og det trur jeg, kamerater — så hjelper det ikke om vi er flinke til å gå i gatene og kan holde store møter, for fienden har tanks og rakett-kastere. Da trengs det organisasjon, *solid* organisasjon, da trengs partiet til å gå i spissen.

Saka er at om AKP(m-l) utvikler seg svært bra, så er partiet likevel alt for lite.

AKP(m-l) har 531 medlemmer. Nei, det er ljug.

AKP(m-l) har 35531 medlemmer. Nei, det er ljug.

Dere veit godt at vi ikke sier noen tall, men tru meg, det er for lite. Hvem vil ta på seg ansvaret for det? Kan vi godta det?

Det fins bra kamerater som støtter oss, som for lengst burde gått inn. Hvor lenge kan de sjøl ta ansvaret for det? Hvor lenge kan de ta ansvar for at viktige oppgaver råtner fordi de står på sidelinja?

Kamerater som støtter oss bør søke medlemskap. Men — NB: Ingen kommer automatisk inn i AKP(m-l) og sånn skal det være, det er et proletarisk parti. Det kan godt hende at om du søker så blir du avvist, det må du være forberedt på. Når du kommer inn så blir det hard jobbing. Er det noen som trur en revolusjon kan seire uten hard jobbing? Kapitalistene har tusener på tusener av folk som jobber døgnet rundt for seg bare for å passe på eiendommen deres og

måke ut propaganda for seg. Kort og greitt, folk bør slutte opp om AKP(m-l) og være villig til å ofre.

Jeg vil oppfordre unge kamerater her til å melde seg inn i Rød Ungdom og Norges Kommunistiske Studentforbund, jeg vil oppfordre de bra kameratene fra SV som er her til å bryte med SV og aktivisere seg på ei klassekamplinje, jeg vil oppfordre alle folk her til å gjøre en fast organisert innsats i en eller annen organisasjon.

Til marxist-leninistene

Så til oss marxist-leninister sjøl. Vi har en del viktige feil som er utillatelige nå. Vi har gjort framganger, bl.a. begynt kampen mot en del høyrefeil. Vi gjør en del bra. Men det fins en tendens også til at vi sitter sjøltilfredse på rompa.

Foran 1. mai i år har vi sett igjen at det er vår oppgave å organisere og mobilisere de arbeidende massene. Vi er deres tjenere, vi skal få dem til å styrke kampen sin. Det betyr at vi alltid må være ute blant folk utafor partiet. Dette er masselinja. Det er ikke bra nok med den. Det fins en tendens til innadvendthet, til å avvise å jobbe virkelig mye med mange, mange folk utafor partiet. Vi tar oss ikke av alle de partiløse kameratene våre — både sympatisørene og progressive som ikke står så nær oss — holder ikke kontakten med dem, snakker med dem, hjelper dem, organiserer dem. Vi gjør alt for lite arbeid for å støtte fronter og masseorganisasjoner.

Innafor SV er det stort røre. Men det finnes en sur, sjøltilfreds tendens hos oss til ikke å ville snakke med misfornøyde SV-medlemmer, til ikke å diskutere vennlig med dem, understreke for dem hvor de har rett og vise dem hvor de tar feil, men bare se dem som fiender. Denne tendensen er Berge Furrens beste venn, den skader kampen for arbeiderklassens enhet.

Kort og greit, kamerater: Vi skal drive viktig ideologisk arbeid og studiarbeid i tida som kommer, men vi må faen ta meg drive mye mer og mye bedre massearbeid. Vi må trekke de bra kameratene våre til oss. Noe annet betyr å skade arbeiderklassen.

Vi har langt igjen og står foran svære oppgaver. Vi kommer til å få tilbakeslag, til å få voldsomme nederlag. Men jeg er veldig optimistisk.

Se hvor fort massekampen i Norge har utvikla seg i 70-åra. Se på åssen kampen mot imperialismen raser i hele verden. Se hvor fort ml-bevegelsen har utvikla seg.

Vær helt sikre på at i vår levetid skal vi få se endringer større enn noen før i verdenshistoria.

Vi er få ennå. Men vi har mektige allierte.

Vi kan stole på det norske arbeidende folket!
Vi kan stole på verdens folk, inklusive

folkene i de to supermaktene. Vi har allierte som de sosialistiske landa Kina og Albania, vi har frigjøringsbevegelsene og de kommunistiske partiene, som vi har representanter for her i kveld. Vi har det store flertallet i verden på vår side. Ingen kan slå oss!

Kamerater! La oss slutte med å hylle den proletariske internasjonalsmen.

Leve PAC!

Leve PCR!

Leve FRAP!

LEVE DEN PROLETARISKE INTERNASJONALISMEN!

KRIGSFAREN

Sovjet truer Norge med krig **OM DEN SOVJETISKE MILITÆR OPPBYGGINGA RUNDT NORGE**

Denne artikkelen er et forsøk på å vurdere den militære situasjonen som nå foreligger mellom Sovjet og Norge.

Den viser at de sosialimperialistiske styrkene rundt Norge er innstilt på angrep med sikte på å okkupere Norge raskt i tilfelle en åpen krig mellom Sovjet og USA i Europa.

Samtidig viser den at de norske borgerlige militærstyrkene og den støtten borgerskapet er blitt lovt fra NATO ikke kan forsvare Norge mot et slikt angrep.

Artikkelen behandler ikke utførlig den politiske situasjonen mellom supermaktene i nord for tida. Den går heller ikke gjennom hva som må gjøres fra arbeiderklassens og folkets side for å møte en sovjetiske invasjon. AKP(m-l)s syn på dette kommer bl.a. fram i vedtaket om sosialimperialismen fra partiets landskonferanse i november 1974 – trykt opp i boka SOSIALIMPERIALISMEN, Sovjet i dag (Forlaget Oktober).

Vi gjengir et utdrag av dette her, et avsnitt fra kapitlet »Hvordan skal vi føre kampen mot sosialimperialismen».

Redaksjonen har ikke tatt standpunkt til detaljene i artikkelen. Vurderingene står for forfatterens regning. Vi ber folk som har spørsmål, kommentarer eller kritikk av artikkelen til å sende det inn. Vi åpner gjerne for en diskusjon om denne sida av forholdet mellom Norge og Sovjet.

RED

LENINGRAD MILITÆR- DISTRIKT

Av russiske og andre Warszawapaktstyrker som er rettet mot *Norden*, kommer i første rekke styrkene fra Leningrad militærdistrikt, det baltiske militærdistrikt og delvis Polen og Øst-Tyskland.

Styrkene fra Det baltiske militærdistriktet, Polen og Øst-Tyskland er sannsynligvis i første rekke aktuelle for sikring av utløpet fra Østersjøen. Til dette formålet kan avses minst åtte motoriserte infanteri/panserdivisjoner, to sovjetiske marineinfanteribrigader, en polsk sjølandedivisjon og et øst-tysk sjølanderegiment. En diskusjon av disse styrkenes operasjonsmuligheter vil føre for langt her. Vi vil derfor i første omgang konsentrere oss om styrkene i Leningrad militærdistrikt, som sannsynligvis vil danne ryggraden i en *første angrepsbølge* mot *Norge*.

Leningrad militærdistrikt omfatter den nordvestlige delen av Sovjet og strekker seg fra Baltikum i sør til Kola i nord. Hærstyrkene i militærdistriktet omfatter seks motoriserte infanteridivisjoner, en panserdivisjon og en luftlandedivisjon, den siste stasjonert i Pskov nær Leningrad. Disse hærstyrkene har for taktisk flystøtte den 13. frontale flyarme som følger divisjonene i deres operasjoner.

Luftforsvaret blir besørget av enheter fra luftforsvarsstyrken (PVO-Strany) som består av jagerfly og anti-luftskytts/raketter. Enhetene er stasjonert rundt de viktigste byene og baseområdene. Det er uvisst hvor store styrker det dreier seg om.

Videre finnes deler av den strategiske raketstyrken med MRBMs (Medium Range Ballistic Missiles, mellomdistanseraketter) i nærheten av den sovjetiske vestgrensen. Disse rakettenes med atom-

ladninger har en rekkevidde på ca. 1500 km og er forhåndsinnrettet på viktige mål i vest-Europa, inkludert Norge.

NORDFLÅTEN

Flåtestyrkene i området utgjøres av Nordflåten, med hovedbase i Severomorsk i nærheten av Murmansk, og den Baltiske røde fane flåten med hovedbase i Kaliningrad. Nordflåten består av i underkant av 500 skip. Av disse er ca. 55 større overflatefartøyer (kryssere, jagere og fregatter) og 175 ubåter (92 atomdrevne). For den Baltiske røde fane flåten er de tilsvarende tallene: Tilsammen i underkant av 600 skip, hvorav 61 større overflatefartøyer og ca. 70 ubåter.

I tilknytning til og underlagt de to flåtene, finnes enheter fra marineinfanteriet og marinens flyvåpen. Marineinfanteriet er fordelt med en brigade til Nordflåten og to brigader til den Baltiske røde fane flåten. Begge flåtene har tilstrekkelig med landgangsfartøyer til å landsette hele marineinfanteristyrken samtidig.

Marineflyet skal støtte marinefartøyene i operasjoner mot andre fartøyer, særlig mot ubåter. Marineflyet disponerer bombefly som Tu-16, Tu-20 og Tu-22, med operasjonsradius 2-6000 km. Hvor mange fly som er tildelt de forskjellige flåtene er vanskelig å anslå, samlet utgjør de imidlertid ca. 700 kampfly.

Ved utbedringen av den 277 km lange kanalen mellom Belomorsk og Leningrad er det nå blitt mulig for fartøyer opp til 5200 tonn (f.eks. jagere og fregatter) å passere. Ved denne utvidinga har Sovjet med et slag gjort avstanden mellom Østersjøen og Murmansk hele 40 000 km kortere for flåten. Sosialimperialistene kan på ganske kort tid foreta flåteforflytninger mellom Barentshavet og Østersjøen,

de er nå ikke lenger avhengig av å måtte seile i internasjonalt farvann langs Norskekysten.

STYRKENE PÅ KOLA

Hvilke styrker finnes så på Kola-halvøya? Foruten stasjonære luftforsvarstyrker og Nordflåten med en marineinfanteribrigade (stasjonert ved Petsjenga 20 km fra norskegrensa), finnes to motoriserte infanteridivisjoner, (enkelte kilder hevder en motorisert infanteridivisjon og en panserdivisjon). Disse er stasjonert henholdsvis mellom Petsjenga og Murmansk og mellom Salla og Kandalaksa. En av divisjonene sannsynligvis den nordligste, er spesialtrenet i samvirke med Nordflåten. Det betyr at den skal brukes i landgangsoperasjoner, muligens som en annen angrepsbølge etter marineinfanteriet.

Borgerlige militærekspertene er uenige om hvorvidt det finnes fly fra den 13. taktiske flyarme stasjonert på Kola, men dette er et mindre viktig spørsmål. På Kola-halvøya finnes det omlag 40 større og mindre flyplasser som gjør en forflytning av fly sørfra til en enkel affære. I det store og hele er kommunikasjonsene innen Leningrad militærdistrikt svært gode (veier, jernbaner og flyplasser). Dette gjør det mulig raskt å overflytte tropestyrker til ulike deler av militærdistriktet, f.eks. fra Leningradområdet til Kola-halvøya.

NORGE HAR STOR STRATEGISK BETYDNING

I striden mellom supermaktene kan vi slå fast at de viktigste militære målene for Sovjet ligger i Sentral-Europa. Men betyr dette at Norge er viktig for sosialimperialistene i militær sammenheng? Nei – tvert imot. Norge utgjør nordflanken i forhold til Sentral-Europa. Militært sett

vil det i regelen alltid være en fordel og ofte en forutsetning for et vellykket angrep å kontrollere flankene. Nordflanken er også *spesielt* viktig for sosialimperialistene av følgende grunner:

For det første: En okkupasjon av Norge vil umuliggjøre fiendtlige operasjoner fra nordflanken. NATO vil ikke kunne bruke Norge som base eller utgangspunkt for et motangrep mot sovjetiske styrker i Sentral-Europa. En sovjetisk okkupasjon vil videre blinde en stor del (ca 1/3) av NATOs radarsystem for overvåking av luftrommet (NADGE-systemet).

For det andre: En okkupasjon av Norge vil sikre operasjonsmulighetene for den sovjetiske Nordflåten og delvis også for den Baltiske flåten ved at utseilingen til Atlanterhavet skjer langs vennligsinnede kyster. Nordflåten har som tidligere omtalt et stort antall atomdrevne ubåter med strategiske atomladninger som det er av avgjørende betydning å få i posisjon i Atlanterhavet. Forsyningskonvoier til marinestyrker i Atlanterhavet ville i mye større grad vært sikret mot angrep.

For det tredje: En okkupasjon av Norge vil skaffe sosialimperialistene framskutte baser, først og fremst for flyvåpenet, men også for marinen for å sikre gjennomføringen av en knipetangsmanøver rundt sentral-Europa, et angrep på England og for utfall mot amerikanske konvoier til Europa.

I tillegg til disse militære faktorene kommer selvsagt også at Norge i seg selv er et mål for imperialister med viktige råstoffer, markeder osv.

HVORDAN VIL ANGREPET KOMME?

Hvordan vil så et russisk angrep komme? Hvilken type angrep kan vi vente oss? På dette spørsmålet finnes det selvsagt ikke noe fasitsvar. Ut fra *dagens*

situasjon og en vurdering av hva som skulle være hensikten med et angrep, kan vi imidlertid trekke opp en del sannsynlige hovedlinjer:

– Angrepet vil komme over *hele landet*, ikke begrense seg til enkelte fylker eller landsdeler. En okkupasjon av f.eks. Nord-Norge *alene* ville ikke sikre nordflanken, ikke sikre fri passasje ut i Atlanterhavet osv. En delvis okkupasjon av Norge ville videre føre til åpningen av en ny front til lands som ville binde store tropestyrker.

– Angrepet vil være *kuppet* av form og komme samtidig over hele landet. Dette for å umuliggjøre mobilisering av norske nasjonale styrker i større omfang og å hindre eventuell umiddelbar forsterkning fra «allierte» styrker.

– Angrepet vil i første rekke være en okkupasjon eller ødeleggelse av de viktigste administrasjons-, kommunikasjons-, og militære sentra. Dette ut fra at en total okkupasjon i første fase av angrepet ville være vanskelig, f.eks. med henblikk på antallet soldater det er mulig å transportere samtidig luft og sjøveien.

SOVJET MYE BEDRE FOR— BEREDT ENN HITLER— TYSKLAND

Hvilke muligheter har så sosialimperialistene til å gjennomføre et slikt angrep?

En historisk parallell finnes i nazistenes angrep på Norge i 1940. Angrepet ble utført mot utvalgte steder over hele landet med stor vekt på overraskelsesmomentet. Det kan være nyttig å sammenlikne nazistenes innsats i første angrepsbølgen (som lammet det norske »Forsvaret») med sosialimperialistenes militære muligheter i dag.

Nazistenes hovedproblem var transporten av tropper fra Tyskland til Norge.

Dette problemet hadde to sider, for det første selve transportkapasiteten og for det andre hvordan la angrepet komme overraskende. De samme vanskelighetene vil sosialimperialistene få.

Nazigeneralene løste dette på følgende måte: Angrepet ble utført mot åtte norske byer, Oslo, Arendal, Kristiansand, Egersund, Stavanger, Bergen, Trondheim og Narvik. Hele angrepet bortsett fra operasjonene ved Stavanger og delvis Oslo ble gjennomført fra marinefartøyer. Disse utgjorde tilsammen 56 større og mindre skip med 885 soldater og skulle følges opp av 25 transportskip med samlet tonnasje ca. 150 000 for tyngere utstyr og etterforsyninger. I realiteten var størstedelen av den tyske marinen engasjert i angrepet på Norge. I tillegg kommer et par infanteribataljoner som ble landsatt luftveien for å ta Fornebu og Sola flyplasser.

Med hensyn på egne styrker har sosialimperialistene i dag langt større sjanser til å gjennomføre et vellykket angrep på Norge en nazistene hadde i 1940. For det første: Transportkapasiteten. Nazistene brukte 56 større og mindre skip (fra kryssere til torpedobåter og minesveipere) til å frakte 8850 soldater. Den sovjetiske Nordflåten og Baltiske røde fane flåten består av ca. 850 større og mindre overflatefartøyer. I tillegg kommer den stadig voksende sovjetiske *handelsflåten* med moderne hurtiggående skip. Selv om et stort antall av disse båtene er øremerket for strategiske oppdrag i Atlanterhavet og for oppgaver i Østersjøen, gir antallet en viss pekepinn på hvilke muligheter som finnes. I tillegg har sosialimperialistene noe nazistene ikke hadde, nemlig marineinfanteri med egne landgangsfartøyer Disse har sin store betydning i bl.a. nedkjemping av kystfort fra landsida.

Større rekkevidde for fly av alle typer gjør det mulig å støtte hæroparasjoner i mye større utstrekning enn det nazistene hadde muligheter for. En jagerbomber som MIG-23 kan f.eks. utføre oppdrag i Sør-Norge fra baser i Polen. Utviklinga av transportflyet har gjort det mulig å sette inn slagkraftige luftlandeenheter over lange avstander. Med mellom-distanseraketter kan viktige mål ødelegges raskt og effektivt uten fare for egne styrker.

For det andre, overraskelsesmomentet: Dette blir oppnådd ved at sosialimperialistene stadig messer fred og nedrustning mens de på den andre sida holder stadige øvelser rundt norske farvann. Ved en gradvis opptrapping av disse øvelsene oppnår Sovjet til sist å ha en okkupasjonsstyrke liggende like utenfor norsk territorialfarvann klar til innsats uten at norsk mobilisering har funnet sted. Forskjellen på et angrep og en øvelse vil etterhvert bli svært liten, og varslingsstida ved et angrep blir minimal.

SOVJET TRAPPER OPP MOT KRIG

De sovjetiske flåteøvelsene de siste åra representerer en slik forberedende opptrapping. Hovedelementet i øvelsene til Nordflåten og den Baltiske røde fane flåten er angrep mot NATOs flåtestyrker i Atlanterhavet for å avskjære amerikanske forsyninger til Europa og å senke så mange som mulig av de amerikanske ubåtene med strategiske atomraketter. Men et svært viktig tilleggspoeng er øvelsene langs norskekysten, som bl.a. omfatter landgangsøvelser svært nær norskegrensa i nord. F.eks. under OKEAN-70 og OKEAN-75. Under disse øvelsene har Norge vært totalt omringet fra havet.

Et annet element i den sovjetiske opptrappingen er den økende flyaktiviteten, med stadig flere bevisste krenkelsjer av norsk luftrom (skjedde blant annet under NATO-øvelsen OCEAN SAFARI november ifjor). Hensikten med de mange krenkelsene er rett og slett å gjøre dem til en vane for å nedsette NATOs alarm-

DEN SOVJETISKE

Den sovjetiske hæren består av tre typer divisjoner, panserdivisjoner, motoriserte infanteridivisjoner og luftlandedivisjoner. Panserdivisjonene og de motoriserte infanteridivisjonene likner nok så mye på hverandre i oppbygging, og består av ca. 10 000 mann. Hovedforskjellen er at panserdivisjonen har flere stridsvogner (320 mot 190) og færre pansrede personellkjøretøyer (190 mot 300). I tillegg er det i den motoriserte infanteridivisjonen lagt større vekt på panservernvåpen. Begge typer divisjoner er oppsatt med en bataljon »FROG» raketter utstyrt med taktiske atomladninger. De russiske divisjonene kjennetegnes i første rekke

av sin store mobilitet og ildkraft. Normal framrykkingstakt regnes til ca. 80 km pr. dag.

Luftlandedivisjonene består av ca. 7000 mann og de er lettere utstyrt enn andre divisjoner, har bl.a. ikke stridsvogner. Til gjengjeld settes de opp med store mengder selvdrevet anti-tank skyts. Raketter av FROG typen inngår også i luftlandedivisjonene. Hele divisjonen med utstyr kan om nødvendig slippes i fallskjerm, russiske kilder påstår at luftlandsettingen under øvelser har blitt utført på under en halv time. Luftlandedivisjonen er et meget kraftig offensivt våpen. Med sin store styrke i hurtighet og overraskelse er den godt egnet til å besette

beredskap og å teste nivået denne befinner seg på til enhver tid.

BORGERSKAPETS MILITÆRAPPARAT

Hvilken rolle vil så det norske borgerlige militærapparatet spille ved et sosial-imperialistisk angrep? Vil det norske militærapparatet være et avgjørende hinder for en sovjetisk invasjon?

Den norske »forsvars»politikken bygger på følgende teser:

– Et sovjetisk angrep vil komme utelukkende eller først og fremst mot Nord-Norge, slik at det kan mobiliseres i resten av landet og slik at forsterkninger kan sendes nordover.

– NATO vil umiddelbart komme til »unnsetning» i Norge.

For det første må vi slå fast at disse tesene innebærer en sterk *politisk under-vurdering* av sosialimperialismens aggressive karakter og dens imperialistiske hensikter og samtidig en overvurdering av NATOs vilje og muligheter til å komme til hjelp. For det andre viser grunnlaget for »forsvars»politikken en udugelighet i mili-

tær tenking som ville føre til at om det norske militærapparatet skulle ta opp kampen, ville det være for å bli nedkjempet eller passivisert i løpet av få dager.

For det tredje betyr denne linja å gå aktivt inn for at USA-imperialismen skal få bruke Norge som ei slagmark for sine aggressive hensikter i en supermaktskonfrontasjon med Sovjet. Dersom USA- og NATO-generalene får ledelsen over den norske krigsinnsatsen, slik det er avtalefesta i NATO-pakta, da vil det bety at Norge blir lagt under et steinhardt militært diktatur av fascistisk type. Det springer ut av USA-imperialismens grunnleggende karakter, og er bevist om igjen og om igjen fra alle de militære engasjementene USA har gitt seg ut på siden 1945. Om de må skyte noen streikende arbeidere eller henge noen studenter som vil kjempe for Norges interesser, vil de sjølsagt ikke vike tilbake for det. Å støtte seg på USA mot Sovjet i en krig, det er som å tru at en kan kurere seg fra tuberkulose ved å la seg smitte av syfilis.

MILITÆRMAKTA

viktige strategiske mål med et kuppert angrep, for f.eks. å hindre fiendtlig mobilisering.

Den sovjetiske frontale flyarmeen har til oppgave å støtte hærstyrkene i deres operasjoner ved å holde luftherredømmet over kamposonene og angripe fiendens stryker og deres oppmarsjrområder. Flyarmeen inneholder også helikopteravdelinger som kan utføre taktiske troppeforflytninger. Flyarmeen består av jagerfly som MiG-23 aksjonsradius ca. 1000 km, MiG-31 aksjonsradius rundt 500 km og Jak-28 aksjonsradius ca. 700 km.

Det sovjetiske marineinfanteriet er organisert i brigader a ca. 4000 mann. Soldatene er

oppsett på amfibiske pansrede personellkjørtøyer, BTR-60PB og har som støtte 33 amfibiske stridsvogner av typen PT-76. Alle vognene gjør en fart av 10 km/t i vann.

Marineinfanteriet opererer under artilleristøtte fra marinefartøyer og har som viktig oppgave å nedkjempe fiendtlige fort fra landsiden for å åpne adgangen til havneanlegg. Marineinfanteriet blir fraktet til utgangspunktet for landgangsoperasjonen i egne landgangsfartøyer. Den største typen landgangsfartøyer, »Alligator»-klassen, kan ta opp til en bataljon komplett med utstyr (350 mann og 33 BTR-60PB).

Denne linja er derfor ei pro-imperialistisk og landsforrædersk linje, samme hvilken kant en ser den fra.

DNA: IMPERIALISTISK PASIFISME

Den bevisste politiske tilsløringa av sosialimperialismens aggressive hensikter ser vi først og fremst fra ledende sosialdemokrater, som blant annet er de ivrigste forkjemperne for all-europeisk sikkerhetskonferanse, jfr. en av Oslo Samorgs hovedparoler 1. mai -76: »For fredelig sameksistens – stans opprustningen». Det åpne agenturet finner vi i NKP og SV fra folk som støtter og forsvarer Sovjets innblanding i andre lands indre forhold, f.eks. Tsjekkoslovakia, Portugal, Angola. Utviklinga går i retning av politisk og økonomisk tilnærming til sosialimperialismen fra DNA/LO-ledelsen og de moderne revisjonistlederne. Dette har også ført til at de bevisst har tilslørt den sovjetiske militære oppladningen.

En tilsvarende situasjon eksisterte i 1940 hvor DNA-regjeringa, blind for truselen fra nazi-Tyskland, ikke ga ordre om mobilisering før tyskerne hadde okkupert de fleste strategisk viktige stedene. Krigen er som kjent en fortsettelse av politikken med andre midler, og det er vel grunn til å anta at historien kan gjenta seg: Ei regjering som ikke gir ordre om mobilisering før Norge i realiteten er okkupert av sosialimperialistene, eller ikke gir slik ordre i det hele tatt.

Men om det likevel ved et angrep ble gitt ordre til mobilisering, ville det norske borgerlige militærapparatet være noen kraft i et nasjonalt forsvar?

BORGERSKAPET KAPITULERER

Igjen vil vi trekke inn erfaringene fra 1940. Den militære ledelsen med den

protyske general Laake i spissen, ga på generalstabsmøte den 11. april 1940 på Rena ordre om kapitulasjon. Det viste seg imidlertid at på tross av militærledelsens sabotasje av motstandskampen, hadde det blitt mobilisert en del mindre kampvillige avdelinger som var ledet delvis av lavere befal og delvis av menige soldater. Regjeringa avsatte den gamle generalstaben og satte inn en ny med general Ruge i spissen. Den nye hærledelsen ga ordre om kamp, men på tross av dette ga sjefene for større norske avdelinger, fullt oppsatt med våpen og utstyr, ordre om kapitulasjon. Dette gjelder f.eks. oberst Steen på Kongsberg med 17-18 00 mann, og general Liljedahl ved Evje med ca. 3000 mann. Våpen og utstyr ble stort sett overlevert til tyskerne.

Men betydde så general Ruges ledelse en kraft i kampen mot tyskerne? Nei, – det som skjedde var at regjeringa og den militære ledelsen slo inn på ei kjent linje, de støttet seg til håpet om «hjelp» fra imperialismakta England.

Regjeringa hadde fått løfte om militær støtte fra England. Dette førte til at det ble lagt opp en strategi som gikk ut på å hindre tyskerne i Oslo å etablere forbindelse med Trondheim gjennom Gudbrandsdalen. Engelskmennene skulle så gå i land ved Åndalsnes og sammen med de norske troppene trengte tyskerne tilbake mot Oslo. Ruges taktikk var å foreta stadige taktiske tilbaketrekkinger og til slutt, da engelskmennene skulle komme til unnsetning, innlate seg på et avgjørende slag. De stadige taktiske retrettene førte til en sterk demoralisering av soldatene, og da Ruge satte igang med det avgjørende slaget, førte dette til at de norske troppene ble splittet og seinere nedkjempet hver for seg. Det siste Ruge ga ordre om i Norge var fullstendig

kapitulasjon og innlevering av våpen og utstyr til tyskerne.

Den militære kampen som fant sted skyldes altså i første rekke kampvillige meniges og lavere befals egne initiativer. Den militære ledelsen fungerte til fordel for tyskerne, den saboterte kampen og ledet avdelinger til nederlag.

Dette er kort oppsummert hvordan militærapparatet fungerte i 1940. Erfaringene fra 1940 er viktige å ha i minnet når vi i dag utformer politikken vår overfor det borgerlige militærapparatet og på spørsmålet om forsvar mot et angrep fra sosialimperialismen.

DET NORSKE MILITÆRAPPARATET

Strukturen det norske militærapparatet har i dag sier oss også en del om hvordan det vil fungere ved et sosialimperialistisk angrep. Det må imidlertid understrekes at *strukturen i seg sjøl* ikke har noen *avgjørende* betydning, det viktigste er *politikken* som styrer våpnene. Det norske militærapparatet er et *reaksjonært* apparat, som alltid vil være sikta inn på å forsvare utbytting og undertrykking av arbeidsfolk, som alltid vil tjene imperialismen.

Grunnstammen i den norske hæren er feltbrigadene, betegnet »kombinerte regimenter». Brigadene (i overkant av 5000 mann) er i motsetning til lokalvernsavdelingene og heimevernet (HV) beregnet til bruk hvor det måtte være nødvendig, dvs. de er ikke bundet til spesielle territorielle oppgaver. F.eks. er opp til tre brigader som settes opp i Sør-Norge, planlagt transportert til Nord-Norge. Disse brigadene er sammensatt av soldater fra ulike våpengreiner, bl.a. infanteri, artilleri, ingeniørvåpen og sambandstropper. Hver av våpengreinene har sine egne mobiliseringsteder og må trek-

TIDSSKRIFT FOR KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT

RØDE FANE

KRIGSFAREN

Nr. 5, 1975. 4. årg. Pris kr. 12,-
UTGITT AV ARBEIDERNE KOMMUNISTPARTI
(MARXIST-LENINISTENE)

Nå 7 500

Den sovjetiske militæroppbygginga omkrign Norge er et ledd i Sovjets verdensomspennende krigsstrategi. I 1975 ga Røde Fane ut et spesialnummer om krigsfaeren. Her argumenteres det breitt for at rivaliseringa mellom de to supermaktene Sovjet og USA nå har nådd en terskel der neste trinnet betyr en tredje verdenskrig. Nå er bladet i kommet i nytt opplag. Les og diskuter dette materialet!

kes sammen fra disse stedene for å danne en kampklar enhet, en brigade. Soldater som danner KR-5 (kombinert regiment nr. 5) kommer f.eks. fra forskjellige steder som Hamar, Hønefoss, Ski og Gardemoenområdet. Dette betyr at en oppsetting av en kampklar brigade er en *relativt langvarig* affære (2-3 dager minst), som er lett å forstyrre ved f.eks. angrep mot kommunikasjonslinjer.

Teorien om et angrep utelukkende, eller først og fremst mot Nord-Norge, har ført til at alle stående styrker av betydning er i denne landsdelen. Stående, kampklare hærstyrker i Sør-Norge teller ca. 900 mann, av dem er 650 mann ved Garden i Oslo, en vakt og paradeavdeling uten tynge våpen. I tillegg kommer skoleavdelinger, ca. 4000 mann spredt fra Trøndelag til Østfold som er mer eller mindre brukbare i kamp.

Når det gjelder forsvaret av fjord-innløpene til viktige byer som Oslo, Kristiansand og Trondheim er situasjonen tilsvarende. Fortene Oscarsborg, Odderøya og Husnes er helt eller delvis bemannet av skoleavdelinger. Bemannet med disse avdelingene er fortene ihvertfall relativt sett ikke sterkere enn i 1940.

Deler av marinen (kanonbåter og torpedobåter) og flyvåpenet (ca. 50 Frihetsjagere F-5 fordelt på Rygge, Sola og Ørlandet) vil kunne yte en viss motstand mot en invasjonstyrke men på grunn av tallmessig underlegenhet ikke ha noen avgjørende betydning.

Ved siden av disse avdelingene skal det lokale heimevernet, utstyrt med lette våpen, avverge en invasjon og sikre mobiliseringa for resten av hæren.

Det eksisterer ikke noen stående styrke som kan bety et avgjørende hinder av en kuppet og sovjetisk okkupasjon av de viktigste byene i Sør-Norge.

NORD-NORGE

Som nevnt skal tre brigader transporteres nordover som forsterkninger. Under en øvelse i august 1975 ble det før omtalte Kombinert Regiment nr. 5 (KR-5) for innsats i Nord-Norge, fløyet til Nord-Norge »på mindre enn 48 timer». Dette var en kjempebløff. 48-timers transporten foregikk etter et øvelsesopplegg planlagt måneder i forvegen, og

under fredelige forhold. I en krigstid regnes det 9 døgn fra mobilisering til KR-5 er i Nord-Norge. Det forutsettes da at mobilisering har gått etter planen, at flyplassene i Sør-Norge er intakte og på norske hender, at kommunikasjonslinjer som f.eks. jernbanen er i brukbar stand, at norske transport- og passasjerfly lastet med soldater uhindret kan fly til Nord-Norge og at det finnes flyplasser i Nord-Norge å lande på. At dette er tvilsomme forutsetninger etter et sovjetisk angrep sier seg selv.

Avdelingene som er stasjonert i Nord-Norge, utgjør ca. 90 prosent av de norske stående hærstyrkene. Grunnstammen i disse styrkene utgjøres av Brigaden i Nord-Norge (Brig N). Brig N har avdelingene sine forlagt på Skjold, Barduområdet og på Åsegarden utenfor Harstad. Brig N utgjør ca. 5 000 mann. I tillegg kommer infanteristyrker i Bodø, på Porsangermoen og ved Kirkenes.

Tilveksten ved mobiliseringen utgjøres av en brigade (Kombinert Regiment 15) som settes opp i Narvik/Harstad området lokalvern bataljoner.

Når det gjelder marinestyrker er disse minimale, 2 fregatter, 12 torpedo/kanonbåter og 4 undervannsbåter. Med i betraktningen må vi imidlertid ta innløpsforsvarene til Tromsø, Harstad og Narvik som er forholdsvis sterke. Omlag halvparten av kystartillerifortene blir bemannet først et døgn etter varsel om angrep og utgjør derfor en svakhet.

Av jagerfly har Norge stasjonert ca. 30 i Bodø, av dem er 12 primært utrustet som avskjæringsjagere (fly mot fly). Forsterkninger fra Sør Norge (opptil ca. 55 jagerfly) er planlagt fløyet opp innen ca. 15 timer fra Sør-Norge. NATO-forsterkninger kan ventes tidligst tre dager etter et angrep, og vil i første rekke bestå av 24

fly hvorav 12 er brukbare som avskjæringssjagere.

FLYPLASSENE EI MÅL— SKIVE FOR SOVJET

Fra sovjetiske skip går inn i norsk territorialfarvann, dvs. fra angrepet er identifisert som et angrep og ikke en av de mange øvelsene, og til en landgang kan begynne vil det i høyden gå et par timer. Flytiden fra baser på Kola til Indre Troms vil for en jagerbomber som MiG-23 være ca. 30 min. Dette betyr at norske styrker ved et sovjetisk overraskelsesangrep ikke vil ha tid til å omgruppere seg og rykke ut fra forlegningene sine før de kunne bli utsatt for et bombeangrep. Om det blir reell norsk mobilisering, kommer an på hvor rask en sovjetisk framrykking skjer.

Sosialimperialistenes primære mål vil trolig være de viktigste flyplassene, Banak, Bardufoss, Andøya og Bodø samt de viktigste kystbyene: Tromsø, Harstad og Narvik. Flyplassene ut fra sikre flybaser for angrep mot mål lenger sør i Norge, og kystbyene for å sikre adgang for forsterkninger til Indre Troms og havnemuligheter for Nordflåten.

Da det norske forsvaret bygger på myten om «hjelp fra NATO» og forsterkninger sørfra, er flyplassene Banak og Bardufoss tillagt størst militær betydning. Det er i disse områdene vi finner de største troppekonsentrasjonene. Troppekonsentrasjonene utgjør i seg selv første-rangs mål for et taktisk kjernefysisk angrep f.eks. ved hjelp av MRBM's. Ved å bombe Bardu-området, Heggeli-området og Skjold ville store deler av Brig. N. bli satt ut av funksjon. Det samme ville kunne oppnås ved å bombe Porsangermoen i nærheten av Banak.

LINJENE I ET SOVJETISK ANGREP

Et sovjetisk angrep i nord kan tenkes etter følgende linjer: 1. Angrep med taktiske atomvåpen (raketter eller bomber) mot Porsangermoen og Brig. N. i Indre Troms. 2. Landsetting av luftbårne tropper i Indre Troms for å nedkjempe restene av Brig. N. 3. Helikopterlandsetting av tropper ved Banak for å nedkjempe de norske styrkene her. 4. Marineinfanteriangrep på norske kystfort, støttet av Nordflåten for å åpne innløpene til Troms, Harstad og Narvik i samarbeid med infanteridivisjonen som er trenet til formålet. 5. Operasjoner gjennom Finland for å forsterke luftlandenehetene i Tromsø med minst en infanteridivisjon.

Den sovjetiske styrkeoverlegenheten gjør et utall av angrepskombinasjoner mulige. Vi kan i alle fall slå fast at det norske forsvaret ikke vil være noe forsvar av den nord-norske befolkningen. De stående styrkene er gruppert slik at de ved et sosialimperialistisk angrep utelukkende vil fungere som kanonføde.

USAs PLANER

Hvordan er så den andre supermaktas, USAs planer overfor Norge ved en kommende imperialistisk omfordelingskrig?

Militært er Norges forhold til NATO følgende: Norge hører inn under NATO-kommandoen »AFNORTH» (Allied Forces Northern Europe) sammen med Danmark og deler av Tyskland (Schleswig-Holstein) med kystfarvann. AFNORTH har hovedkvarteret sitt på Kolsås utenfor Oslo. I krig vil sjefen for AFNORTH som er en engelsk general, ha kommandoen over alle operative norske og danske hær-, fly- og marinestyrker, og i tillegg over den vesttyske baltiske flåten,

To viktige bøker fra Forlaget Oktober om folkekrig. Boka til venstre er skrevet av den vietnamesiske kommunisten Truong Chin. Den gjør rede for de prinsippene som lå til grunn for seieren over fransk kolonialisme og USA-imperialismen. Boka til høyre er ei oppsummering av erfaringene fra bygginga av folkehæren i Albania under frigjøringskrigen mot fascismen fra 1939 til 1944. Prisen er henholdsvis kr.24,50 og kr.30,-. Til salgs i Oktoberbokhandlene, andre bokhandler og på sommerleirene til AKP(m-l).

en vesttysk divisjon og tyske flyskvadroner.

Ansvar for forsvaret av det nordlige Atlanterhavet ligger hovedsaklig på USAs 2. flåte. I tillegg har NATO en stående styrke i Atlanterhavet, STANAVFORLANT (Standing Naval Force Atlantic) som består av 6 – 8 jagere og fregatter. Til denne styrken har Norge avgitt en fregatt.

For Norge betyr NATO-medlemskapet konkret: I fredstid har sjefen for AFNORTH kommandoen over bl.a. den norske delen av kontroll- og varslings-systemet (NADGE-systemet) som omfatter flere radarstasjoner, 331-skvadronen i

Bodø som har til oppgave å avskjære fiendtlige fly og rakettluftforsvarssystemet rundt Oslo.

I tillegg utarbeider sjefen for AFNORTH, i samarbeid med FO (Forsvarets overkommando) de norske forsvarsplanene og kan under NATO-øvelser få stilt norske styrker under sin kommando.

I krig vil FO bli satt ut av funksjon i operativ sammenheng. Den norske forsvarsledelsens oppgave vil hovedsaklig bestå i utdanning av nye soldater og i å skaffe fram forsyninger. AFNORTH vil overta kommandoen over norske hærstyrker, fly- og marinefartøyer. I

tillegg vil den meget viktige *norske handelsflåten* bli satt under NATO-kommando. NATO kan også bruke norske soldater utenfor Norge dersom dette skulle være formålstjenlig.

NATOs »HJELP»

Hvordan vil så »hjelpen» fra NATO arte seg? Hærstyrker: Disse er i første rekke beregnet til å bestå av en brigadegruppe på 5–6000 mann fra NATOs brannkorps *AMF (Allied Mobile Force)*, med hovedkvarter ved Seckenheim i Vest-Tyskland. Denne brigaden vil ankomme til Norge 6 dager etter et angrep. Seinere kan forsterkninger tenkes fra de engelske Royal Marines og amerikanske US-marines.

Av fly tyder alt på at det i første omgang er beregnet en skvadron (12 fly) Harrier med tenkt base ved Tromsø, og en skvadron (12 fly) F-4 Phantom med tenkt base ved Bodø. Disse vil trolig ankomme først etter tre dager.

NATOs marinestyrker i området utgjøres av den før omtalte STANAV FORLANT og NATOs Atlanterhavstyrker, i første rekke USAs 2. flåte. STANAV FORLANT kan være i norske farvann innen 1–5 dager. USAs 2. flåte fra 3–10 dager alt etter hvor flåtestyrkene opererer i angrepsøyeblikket.

NATO-STYRKENE SKAL IKKE HINDRE ET SOVJETISK ANGREP

Hvilken militær betydning vil så disse styrkene ha ved et sosialimperialistisk angrep?

Den mest iøynefallende svakheten ved NATOs »hjelp» sånn som den er planlagt er at den vil komme *for seint*. Å tro at de norske styrkene vil holde stillingen i seks dager, er ønsketenkning. Av de 24 flyene som er beregnet som forsterkninger, er videre 12 fly (Harrier) utelukkende egnet

som jagerbombere (lav hastighet), dvs. at det kreves lokalt luftherredømme for å beskytte dem mot sovjetiske jagerfly. Tre dager etter et sovjetisk angrep vil de allierte »forsterkninger» sannsynligvis ikke ha noen flyplasser å lande på (Selv om Harrier er et V/STOL-fly).

Når det gjelder NATOs flåtestyrker i Atlanterhavet er deres viktigste oppgaver å eskortere konvoier med forsterkninger til Sentral-Europa, (3 divisjoner, ca. 50 000 mann) og å ta opp kampen mot Sovjets overlegne ubåtflåte. Sannsynlig operasjonsområde for styrkene vil derfor ikke ligge ved norskekysten, men i området vest for England og delvis nordøst for Island. Å stoppe en invasjon av Norge vil sannsynligvis være en lite prioritert oppgave for disse styrkene ut fra en helhetsvurdering.

HVA ER NATOs ROLLE?

Hva er så NATOs rolle i Norge?

For det ene å verne de vestlige imperialistenes interesser i en revolusjonær situasjon. Øvelsestelegrammene som peker i denne retningen er mange. En kan nevne øvelsen »Good Heart» 1971. »Strong Express» 1972 og »Firm Sand» i 1973. I slike situasjoner kan det være nødvendig med et NATO-inngrep dersom det norske monopolborgerskapet ikke mestrer situasjonen ved f.eks. at soldater innen det borgerlige militærapparatet nekter å lystre. Her spiller heller ikke de seks dagene for innsetting av Brannkorpset noen større rolle.

For det andre å ta vare på USAs strategiske interesser i forhold til Sovjet. Ved siden av Brannkorpset må nevnes den engelske 45. Commando av Royal Marines. 45. Commando utgjør en bataljonsgruppe, (ca. 1000 mann), er forlagt ved Arbroath i Skottland og er øremerket for innsats i Norge. I 1975 deltok de i den

BARE DET NORSKE ARBEIDENDE

STYRK KAMPEN MOT SOSIALIMPERIALISMEN

Vedtak fra
AKP(m-l)s landskonferanse
2-3 november 1974

L. Angrep fra sosialimperialismen er mulig. Okkupasjon eller kupp fra USA-imperialismen er også mulig. Krig mellom supermaktene på norsk jord er også mulig.

Det norske folket kan forsvare seg mot overfall fra USA-imperialismen eller sosialimperialismen. Vietnam, Kambodsja og mange andre små land har

vist hvordan den lille kan slå den store og den svake den sterke: gjennom folkekrig.

Men skal folket kunne forsvare seg må det være forberedt. Derfor må revolusjonære og anti-imperialister nå begynne å drive propaganda for at en supermakt som angriper Norge må møtes med folkekrig.

En slik folkekrig kan ikke bygge på å vente støtte fra den ene supermakta mot den andre, den kan ikke føres med NATO i ryggen mot Sovjet eller med Sovjet i ryggen mot NATO. For supermaktene bryr seg bare om sjøl å undertrykke og plyndre Norge, og valget mellom dem er pest og kolera. Forberedelse til en virkelig folkekrig mot en angriper er å få *NATO UT AV NORGE*. NATO forbereder seg ikke på å forsvare Norge mot sosialimperialismen, men på å *slakte* norske arbeidere, studenter, kommunister og andre progressive,

norske repetisjonsøvelsen »Batten Bolt» som foregikk i Østfold i oktober. Disse styrkene er i første rekke egnet til bruk *mot det norske folket* (mangler tyngre våpen) og har ved tidligere øvelser bl.a. i Nord-Norge, utmerket seg ved å trakassere norske soldater og sivilbefolkning.

I en situasjon med et sosialimperialistisk angrep vil NATOs rolle være å *kontrollere* det norske militærapparatet slik at det handler i overensstemmelse med USA-imperialistenes interesser, f.eks.

kapitulerer dersom dette ved en hestehandel med Sovjet kan skaffe USA fordeler andre steder. Videre vil den norske handelsflåten som før nevnt, bli stilt til disposisjon for NATO.

Vi kan oppsummere: NATOs betydning som »hjelp» til Norge ved et sosialimperialistisk angrep er lik null. Den viktigste oppgaven til NATO er å verne om USA-imperialismens interesser i Norge, ved innsetting av militære styrker mot det norske folket, og ved å sikre USA

FOLKET KAN FORSVARE NORGE

og på å beskytte USAs interesser i kampen mellom supermaktene.

Folket kan heller ikke stole på den norske monopolkapitalens hær. For hæren er ikke bare knyttet til NATO og USA-imperialismen, den er også forberedt på kamp nettopp for å undertykke det norske folket. Hærledelsen representerer monopolkapitalen, og monopolkapitalen bryr seg ikke om å ofre for å forsvare landet vårt mot noen overlegen imperialist. Slik borgerskapet og hærledelsen sviktet mot den nazistiske invasjonen i 1940, slik vil borgerskapet og hærledelsen svikte igjen. De reaksjonære norske offiserene er ikke villige til å dø for å forsvare landet og folket mot supermaktene.

Den eneste krafta som vil kunne kjempe mot et supermaktangrep på Norge er *arbeiderne, bondene, fiskerne*, den store massen av *skoleungdom*

og *studenter, progressive intellektuelle* og andre arbeidende mennesker – det vil si: de store massene av det norske folket. Dersom det norske folket er mobilisert og har våpen, så vil det kjempe mot angrep. Derfor er også *folkevæpning* den beste formen for militært forsvar mot et supermaktangrep på Norge.

Monopolkapitalen og reaksjonen forsøker å få arbeidsfolk til å tro at det er umulig for arbeidsfolk å forsvare Norge. Men om folket har våpen og er villig til å kjempe så er stillinga slett ikke håpløs. Spesielt for oss kommunister, som kan bygge på de rike erfaringene fra folkekrieger som er summert opp i marxismen-leninismen-Mao Tsetungs tenkning, er det en viktig oppgave igjen og igjen tålmodig å forklare at forsvarskamp er mulig, og gjennom propaganda forberede folket politisk på forsvarskrig.

kommandoen over norske styrker i krig.

En erkjennelse av at supermakt USA er på tilbakegang i forhold til Sovjet, kan en i større og større grad finne også i militære kretser. Dette viser seg bl.a. ved en stadig poengtering fra NATO-hold om at Norge må overta en større del av ansvaret for forsvaret av nordflanken.

General Sharp, sjefen for AFNORTH, har til og med gått så langt som til å innrømme at det overhodet ikke er tale om støtte sjøveien dersom Sovjet blok-

kerer norskekysten slik som under OKEAN –75.

Av endel forslag om å opprette stående styrker rundt de viktigste strategiske stedene i Sør-Norge og å redusere Brig. N. virker det også som om kretser innen den norske forsvarsledelsen begynner å innse mulighetene for et landsomfattende sosialimperialistisk angrep. Under den for omtalte OCEAN SAFARI-øvelsen ble det bl.a. trent angrep mot en »papirfiende» som hadde inntatt Ørlandet flyplass utenfor Trondheim.

Viggo H.

Styrk fagbevegelsens kampkraft

EN LÆRDOM FRA TARIFFOPPGJØRET 1976:

BRYT MED SV OG NKP!

SV og NKP har skrevet i pressa si at de er mot kombi-oppgjøret. Det har kanskje overraska noen at de samtidig har hindra og faktisk bekjempa den kampen som er blitt reist mot oppgjøret fra arbeidsplassene. Hvis en studerer partienes virkelige innsats i tariffoppgjøret, viser det seg at det ikke er noen grunn til overraskelse. Det er sabotasjen mot kampviljen og kampene til arbeiderklassen som er det egentlige innholdet i politikken deres, og i den støtta de stundom kommer med i ord for arbeidsfolks krav.

AP og SV/NKP partier som utfyller hverandre

AP har gått seierrikk ut av denne runden av tariffoppgjøret våren 1976. Dette borgerlige arbeiderpartiet har klart å få 2/3 av stemmene for et oppgjør som betyr lønnsnedslag for de fleste og som knesetter statens rett til å diktere ramma og innholdet i oppjøret. Den linja og den demagogien AP har brukt som begrunnelse for linja si i tariffoppgjøret, er ikke ny. Den er ikke *bestemt* av krisa kapitalismen er inne i nå eller av at Aspengren er spesielt reaksjonær. Statlig lønnsdiktat i form og innhold har kjennetegna APs faglige politikk i hele etterkrigstida. APs mål er den sentraldirigerte statsmonopolistiske kapitalismen. Statsdiktat i lønnsoppgjøra er en blant mange viktige byggesteiner i dette systemet. Som monopolenes viktigste politiske parti vil AP forsvare den seiren det har vunnet denne gangen med alle midler.

Avstemminga om lønnsoppgjøret er over, og kampen mot resultatata av oppjøret er allerede begynt og vil bli en del av den generelle kampen mot statlig lønnsdiktat.

I denne fasen av kampen er det god grunn til å stoppe opp for å vurdere den rollen SV/NKP har spilt i tariffoppgjøret. Dette er viktig bl.a. for å kunne vurdere disse borgerlige arbeiderpartienes ord og handlinger i den kampen som vil bli ført mot de framtidige forsoka på kombioppgjør, kleppepakker osv.

SV/NKP har i ord gått imot prinsippet om kombioppgjør og de har rådd medlemmene sine og andre til å stemme nei til resultatene av oppjøret. Men det er for å holde *fasaden*.

SV/NKPs innsats i ord og handling i de forskjellige fasene i tariffoppgjøret viser at SV/NKP er en viktig faktor når en skal forklare *hvordan AP klarte* å få pressa dette oppjøret igjennom.

Nettopp ved å rykke ut som motstandere av kombioppgjøret, skaffa SV/NKP

seg en posisjon som gjorde det mulig for dem å sabotere kampen mot APs linje. I et par korte punkter skal jeg vise at det var nettopp dette de gjorde. For den som tviler skulle det være en grei sak å undersøke forholda sjøl. Det skulle være tilstrekkelig å gå igjennom Ny Tid og Friheten for det siste året for å se om ikke det bekrefter hva som er trukket fram nedenfor.

SV/NKP har ikke villet stoppe APs reaksjonære propaganda

Tidlig høsten 75 var det klart at tariffoppgjøret skulle bli et kombioppgjør. Det var videre klart at AP/LO-toppen ønska et oppgjør der monopolene slapp å heve lønningene. Den 10.–11. desember holdt representantskapet i LO sitt store møte om «kravene» til tariffoppgjøret. Det som skjedde der var ikke annet enn at de uttalelser ledende AP–LO-folk hadde kommet med tidligere, nå fikk et offisielt stempel. Allerede tidlig høsten 75 var situasjonen i korthet følgende:

Enten klarte massene i fagbevegelsen å reise et press i retning av 1) kronekrav som virkelig hevet lønningene, 2) som tok hensyn til rekken av lokale krav om bedre arbeidsforhold og som 3) tvang igjennom et nei til prinsippene som var anbefalt av Skånlandsutvalget. Hvis ikke en brei massebevegelse kunne presse dette igjennom, ville AP tvinge fram sitt opplegg.

Det er i lys av denne situasjonen vi må vurdere hva SV/NKP gjorde med sin uttrykte skepsis til kombioppgjør.

En gjennomgang av Ny Tid og Friheten for høsten 75 viser helt klart at SV/NKP verken faktisk spilte eller ønsket å spille noen ledende rolle i kampen mot kombi-trusselen fra AP. Ikke en eneste kronikk, artikkel, intervju e.l. inneholder klart formulerte kronekrav som kan samle motstanden mot knefallet til LO-ledelsen.

Det er heller ikke mulig å finne materiale, analyser eller annet stoff som fagorganiserte eventuelt sjøl kunne bruke for å formulere konkrete prosent- eller kronekrav.

Det er til og med slik at når slike konkrete og rettfærdige kronekrav reises av grunnplanet i fagbevegelsen så slås de ikke opp i avisene, de blir heller ikke fulgt opp, men havner i beste fall på bortgjemt spalteplass.

Hele høsten 75 førte AP ut sin reaksjonære demagogi. Allerede under valgkampen offentliggjorde partiet sentrale deler av det statsbudsjettet som skulle komme. I samband med indeksoppgjøret på høsten kom Kleppe-pakka fram. Kleppe gjorde det klart at AP forlengst hadde planlagt et nytt kombioppgjør til våren.

På årsmøtet i Arbeidsmannsforbundet propaganderes det også hvor nødvendig et kombioppgjør er for å holde på lønnene. I »Fri Fagbevegelse« står Aspengren frekt fram å hevder at det er staten som blir bundet av kombioppgjøret!

I den utstrekning Ny Tid og Friheten tar opp denne serien av utspill fra AP går de aldri lengre enn å uttrykke forurettelse og skuffelse over APs holdning.

Hadde SV/NKPs motstand mot kombioppgjøret vært noe annet enn preik, ville den eneste naturlige og ansvarlige konklusjonen i kommentarer om AP vært å vise at kampen må rettes nettopp *mot dette partiet* hvis den skal vinne fram.

I stedet bidrar SV/NKP til å maskere AP som monopolenes parti. Dette skjer ved stadig å gi uttrykk for at det skal være mulig å overtale AP til en bedre faglig linje.

SV/NKPs sabotørrolle kommer altså fram på følgende måte: I en situasjon hvor AP åpenlyst forbereder et statlig lønnsdiktat og hvor motstanden allerede er stor i arbeiderklassen:

1) Da nekter SV/NKP å formulere

klare prosent/kronekrav som kan organisere den motstanden som det både subjektivt og objektivt er grunnlag for. De er ikke engang villige til å gi skikkelig støtte til de krava grunnplanet stiller.

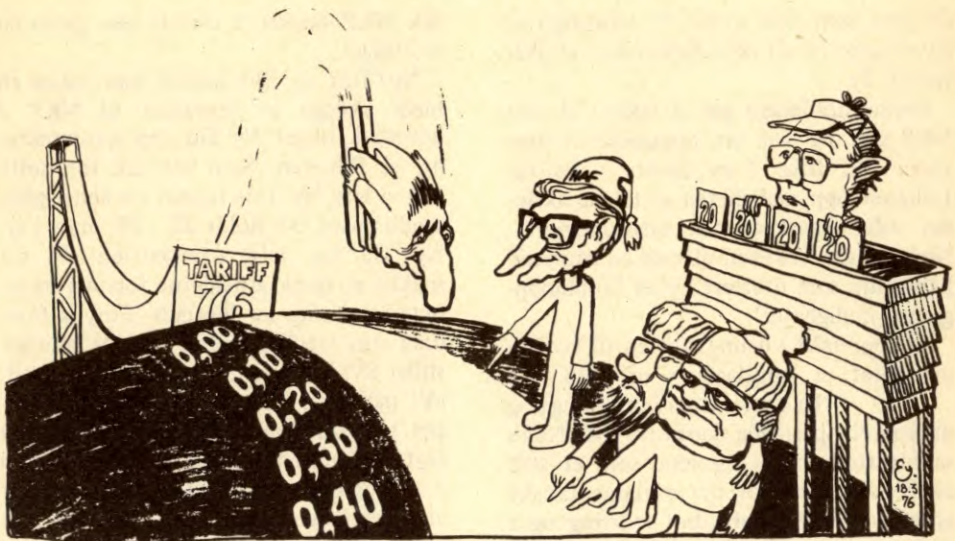
2) Da nekter SV/NKP å si at kampen mot kombioppgjøret må rette seg mot AP og at den bare kan bli seierrik hvis den gjør nettopp det. Den generelle omtalen av AP i Ny Tid og Friheten gir inntrykk av at AP kan snu, kan endre mening etter kameratslige diskusjoner osv.

3) Ved helt å unngå en sjølstendig dekning av opptakten til tariffoppgjøret sprer Ny Tid og Friheten myten om at motstanderne av kombioppgjøret kan vinne *uten kamp*.

Det er AP som har hovedansvaret for dette angrepet på arbeiderbevegelsen, men SV/NKP er også ansvarlig på den måten at de effektivt bidro til at motstanden ikke ble organisert i denne viktige fasen av tariffoppgjøret. Dersom Aspen-gren og Nordli hadde kocht i hop ei linje for SV/NKP kunne de neppe ha utforma noe bedre slik situasjonen er i arbeiderklassen i Norge.

SV/NKP oppdager tariffoppgjøret

I Frihetens spalter dukker tariffoppgjør først opp som »kamp«-sak i samband med LOs representantskapsmøte i desember. Landsstyret i NKP rykker da ut med 6 hovedkrav til tariffoppgjøret. Ingen av disse krava inneholder noe konkret krone- eller prosent krav! Det eneste som de krever er: »rimelig andel av produksjonsøkningen«. Hva nå NKP måtte mene med det. De 6 kravene kan ikke reise noen kamp mot tariffoppgjøret, de antyder ikke engang noen paroler for massekampen, sier ingenting om hvem som er fienden eller om hvilken kampsituasjon arbeiderklassen står i. NKPs 6 hovedkrav

Tegning fra en løpeseddel fra AKP(m-l) fra mars 1976 om tariffoppgjøret.

fra desember er utforma som *brev* til LOs representantskap og ikke som noen appell til den kampvillige delen av arbeiderklassen.

Ny Tids dekning av tariffoppgjøret er om mulig enda tynnere rundt årsskiftet. Først i nr. 7, 19. februar, har Ny Tid fått så sikre holdepunkter at de kan skrive: »Spillet om tariffrevisjonen er kommet i gang for alvor». »Motstanden» mot LOs representantskapsmøte blir kokt ned til et intervju med forbundsstyremedlem i NTL, Mons Erik Holtbakk. Han er motstander av kombioppgjøret og mener at det er presset på medlemmen gjennom diktat fra toppen. Han er forbanna over at »Det fantes folk som møtte med bundet mandat fra sitt forbund» og seinere i intervjuet sier han »det er helt ubegripelig at enkelte forbund kan gå med på å låse fast oppgjørsformen før de i det hele tatt har fått studert hva medlemmene har sendt inn av synspunkter».

Disse situatene viser at tilmed på det tidspunktet da de to avisene begynner med sin dekning av tariff-oppgjøret, reiser de ikke paroler som masse-kampen kan organiseres rundt. De kler heller ikke AP nakent og forbereder ikke kampen mot partiet i tariffoppgjøret. Når det gjelder Ny Tid er tariffoppgjøret også temmelig lavt prioritert stoff.

Hvilket innhold har parolene til SV/NKP

Ovenfor er det dokumentert hva SV/NKP ikke har reist kamp mot. Men deres innsats som sabotører stopper ikke der.

Ikke før er representantskapsmøte i LO avslutta, før NKP kommer ut med den holdninga som ligger i følgende uttalelse: »Oppgjøret denne gangen blir et kombinert oppgjør, det kan vi ikke gjøre noe med på det nåværende tidspunkt. Men det er ikke for sent å søke å påvirke både

de krav som skal stilles til Arbeidsgiverforeningen og til myndighetene. (Friheten nr. 2)

Denne holdninga går så igjen i alt hva NKP gjør og sier om oppgjøret ut over våren 76. Ikke i en eneste notis tar Friheten opp muligheten av lokale aksjoner eller streiker mot tariffoppgjøret. Derimot går Friheten ut med en langvarig kampanje som utilslørt hyller kombioppgjørets muligheter!

Et toppunkt i denne støtten til kombioppgjøret er oppslaget i nr. 3/76.

Her kaster både innretninga og innholdet i parolene skarpt lys over NKPs sabotørrolle. Alle parolene som er stilt retter seg inn mot det parlamentariske arbeidet. NKP oppfordrer storting og r regjering til å gjøre dette eller hint. Mens på den andre sida er det ingen paroler som retter seg inn mot massekampen. Arbeiderklassens egen kamp er altså fullstendig fremmed for NKP i denne sammenheng.

Innholdet er om mulig enda verre. I en kampsituasjon hvor AP lokker med skattelette (les midlertidig pause i veksten i skattene), da kommer NKP AP til unnsetning og forsøker å få lavtlønnsgrupper til å håpe på at en lavtlønnsprofil i »skatteletten» skal løse deres problemer. Direkte og indirekte sier altså NKP at den beste kamp mot kombi-oppgjøret er å komme med ønsker om at statsdiktatet skal vær mest mulig rettferdig.

Videre kritiserer NKP AP for ikke å gå langt nok. NKP ønsker at staten skal opprette hjelpefond for industrien. Disse fondene skal finansieres av det overskuddet monopolene får p.g.a. at de slipper billig fra lønnsoppgjøret.

Sett i sin helhet er NKPs paroler for tariffoppgjøret ikke noe annet enn et program for statsmonopolkapitalismen

slik NKP ønsker å utvikle den gjennom stortinget.

Ny Tids og SVs innsats kan kalles en bleik skygge av innsatsen til NKP. I hovedsak følger Ny Tid opp synspunktene til Friheten. Som uttrykk for dette kan vi lese Ny Tids referat fra den faglige konferansen SV holdt 27.–28. mars i år. Ny Tid har valgt overskriften »Vi må snakke et språk arbeiderne forstår» på en oppsummering av Bjørgulv Froyns foredrag om tariffoppgjøret. Froyn blottestiller SVs enkelige rolle i følgende appell: »Vi må derfor provosere sosialdemokratiet til å forklare oppgjøret. Få dem til å fortelle hvorledes dette oppgjøret vil gi 3 % stigning i reallønna. Det er her vanskeligheten ligger for dem.» Ny Tids referat fra konferansen gjør det klart at SV ikke vil at dets medlemmer eller andre engang skal diskutere muligheten av lokale aksjoner eller streik mot tariff-oppgjøret eller resultatene av det. Tar man Froyn på ordet ønsker han også å overlate til sosialdemokratene å forklare innholdet i lønnsoppgjøret.

Vi ser at SV/NKP spiller rollen som lydige agenter for AP også i denne fasen av lønnsoppgjøret. AP hadde to viktige behov fra representantskapsmøtet og fram til avslutninga av forhandlingene. Det ene var at flest mulige motstandere lot seg lokke til å diskutere kombioppgjøret ut fra de enkelte del-»pakkene» i oppgjøret. Den forvirringa og oppsplittninga dette kunne skape, har SV og NKP mer enn gjerne tatt på seg å få i stand. Det andre behovet AP hadde, var at motstanden måtte innordnes i en parlamentarisk diskusjon mellom borgerpartiene. Det var om å gjøre for AP at tariffoppgjøret ikke ble et spørsmål om massemobilisering — men at det kunne forbli en diskusjon mellom kolleger. Både SV og NKP har her fungert som logrende bikkjer.

SV og NKP redningsplanke for AP 1. mai

SV og NKP forklarer gjerne årsaka til at kombioppgjøret blir pressa fram nå, med at kapitalismen er inne i ei krise og at monopolene har behov for å regulere kapitalismen på en bedre måte. Det som svært sjelden kommer fram er at kombioppgjøret nå i vår er ei videreføring av monopolenes linje i tariffoppgjørene helt siden krigen. Og det man aldri kan lese i f.eks. spaltene i Ny Tid og Friheten er at AP er det partiet som mest aggressivt har stått for forsøkene på å gjennomføre denne kneblinga av fagbevegelsen. Der- som en trodde på hva som sto i spaltene til disse avisene, så er APs kamp for kombioppgjøret et feilgrep, det er et midlertidig tilbakeslag for en sosialistisk faglig linje i AP osv.

I år falt mobiliseringa til 1. mai sammen med at skambudet fra LO-toppen gikk ut til avstemming blant medlemmene. Dette var en svært gunstig situasjon for å kunne mobiliserte bredt mot LO/AP-toppens råtene politikk på alle områder. Men for SV/NKP var dagen et utgangspunkt for å *dekke over* APs dolkestøt i tariffoppgjøret, i Hammerverksaka, i saka med suspensjonen av styret i Sosiale Etaters Forening osv. SV/NKP svelget det ene kompromisset etter det andre, bare for å kunne sikre seg en plass i de togene der AP hadde full kontroll.

Dette er sjølsagt ikke overraskende. Det er *hovedlinja* til revisjonistiske partier. SV/NKP er parlamentariske partier som uttrykker interessene til ett skikt innen arbeideraristokratiet. De er aldri villige til å mobilisere arbeiderklassen til klassekamp. Derfor ser de i den nåværende situasjonen sin eneste mulighet til å få politikken sin gjennom ved å påvirke AP.

Sabotasjearbeidet SV og NKP har utført for AP i tariffoppgjøret har på denne måten sin naturlige avslutning i enhetstog med AP på 1. mai.

På samme tid som SV/NKP fullfører sin rolle som garantist for APs linje i tariffoppgjøret, så mister også disse partiene noe av de »radikale» og »kritiske» fasaden de må ha for å kunne bli oppfattet som forskjellig fra AP. De får større og større problemer med å vinne klassebevisste og ærlige revolusjonære til støtte for taktikken og strategien sin.

SV/NKP er livredde ulovlige streiker

Streiken på Jøtul viste bedre enn noen polemikk mot SV/NKP hvilket forhold det er mellom ord og handling når det gjelder disse partienes syn på kamplinja. Da kampen brøyt ut, kom SV/AP sammen fram til et initiativ for å få kontroll over streiken under dekke av å skulle sikre seier for de kjempende. Taktikken gikk delvis ut på å bakvaske den valgte streikeledelsen og delvis å sette fram paroler om at forhandlinger bare kunne begynne *etter at* folk hadde gått tilbake til arbeidet.

Til slutt begynte forhandlinger under SV/APs ledelse – etter at folk hadde gått tilbake til arbeidet. Da viste det seg at SV- og AP-pampene ikke engang var enige seg mellom om de skulle »støtte» krava som hadde utløst streiken. Det eneste de hadde hatt i tankene var hvordan de skulle få knekt streikeledelsen. Det blei åpenbart at krava til arbeiderne var helt underordna spørsmålet om å få lagt kampviljen i arbeiderklassen i lenker.

Når streiken ble ført fram til seier, skjedde dette i kamp *mot* den faglige politikken til SV/AP.

Erfaringene fra Jøtul-streiken og fra streiken på Linjegods i april/mai viser i

Misforståelse

«Folk flest har hatt all grunn til å tro at SV støttet denne streiken», skriver Arbeiderbladet om Linjegodsstreiken på lederplass 22/5, men kon-

staterer lettet at så slett ikke er tilfelle, etter at Berge Furre offentlig toer sine hender i Ny Tid.

Tegning fra Klassekampen, en kommentar til Berge Furre's utfall mot Linjegodsstreiken i SV-avisa Ny Tid.

klartekst hvilken rolle partier som SV og NKP har satt seg fore å spille overfor arbeiderklassen. I Jøtul-streiken prøvde de fortvilt «å støtte streiken i hjel». De valgte å prøve denne taktikken fordi de på tross av flere mislykka forsøk ikke greidde å splitte arbeiderne i streik eller bryte solidariteten mellom de streikende og andre deler av arbeiderklassen.

Under Linjegods-streiken lykkes sosialdemokratiet og reaksjonen i større grad å splitte fronten blant de streikende arbei-

derne og fikk også spredd så mye løgn om grunnlaget for streiken at kampkrafta i streiken blei svekka. Da gikk SV/NKP ut veldig tidlig med åpne angrep på streiken. Etter at arbeiderne hadde gått tilbake til arbeidet, kjørte Ny Tid ut et helsides intervju med partiformannen i SV, Berge Furre, med et breitt angrep på streiken. Her går han åpent ut og sier fra at SV ikke kommer til å støtte streiker mot tariffoppgjøret, men vil hive seg på den anti-kommunistiske kampanja fra Aspen-

gren og DNA for å prøve å hindre at det skal bli utløst kamper i de lokale forhandlingene etter oppgjøret. (Se Ny Tid nr. 19, baksida.)

Bryt med SV- og NKP-ledelsen

For noen er kanskje historia om SV og NKPs linjer i tariffoppgjøret denne våren ei historie om at de to partiene har svikta løftene sine, ikke har drevet praksis i samsvar med det synet de har på at kombioppgjøret er i strid med arbeiderklassens interesser.

Dette er gærnt. Tvert imot er det slik at motsigelsen mellom ord og gjerning – når den fins der, da – er uttrykk for *ei linje*. Slike partier støtter arbeiderklassens krav av *opportunistiske* hensyn. De *snylter* på arbeidsfolks hat og forbannelse mot pampene i Arbeiderpartiet og LO og angrepa fra borgerskapet på det økonomiske og politiske området. Målet med denne snyltervirksomheten er å få en opinion å sanke velgere fra for å kunne drive borgerlig, parlamentarisk politikk på kapitalismens premisser.

Arbeiderklassens kamp er en trusel mot dem, like mye som mot sosialdemokratiet, straks den får et omfang eller en dybde som truer stillinga deres som pamper i fagbevegelsen og yrkespolitikere i den borgerlige politikken korridor.

De er enda i stand til å bedra en god del folk, og de makter å gjøre temmelig mye skade i kampen for å styrke kampevnen og kampberedskapen i arbeiderklassen. Men samtidig er det slik at de tiltaka de må gripe til for å gjøre jobben de har å gjøre i arbeiderklassen, tvinger dem til å gå stadig mer åpent ut med handlinger som strir grunnleggende mot det klassebevisste og kampvillige arbeidere regner som skikkelig og redelig klassepolitikk.

1. mai 1976 viser at SV nå har mista

glansen som det hadde for mange folk i de første åra etter EEC-kampen. Det har vist seg at denne glansen var et gjenskinn fra det massene sjøl hadde drevet av kamp, og ikke hadde *noe* å gjøre med de indre kvalitetene i SV sjøl. Både i fjor og i år var det mange SV-sympatisører og SV-medlemmer som valgte å gå i klassekampstoga i stedet for å støtte parti-ledelsens linje om å gå inn som reservetropper i Samorg-toga for å dekke over frafallet blant Arbeiderpartiets egne folk.

Sånn har det vært i tariffoppgjøret også. Det er mange SV-sympatisører og -medlemmer som har lært seg å bruke Klassekampen, avisa til AKP(m-l), som støtte i kampen for å reise en motstand mot kombioppgjøret. De har også vendt seg til å gå til den samme avisa for å få høre sannheten om hva som skjer i de streikene som har vært og vil komme. De har slutta opp om arbeidet til Streikestøttekomiteene, og fulgt parola om å gi faste bidrag til de som er i streik. Og de har støtta de forslaga kommunister og uavhengige klassebevisste arbeidere har fremma lokalt i foreninger og klubber, og gitt pokker i maset fra lederne om at skikkelige krav er demonstrasjonspolitikk og at nederlaget for motstanderne mot kombioppgjøret var gitt på forhånd og at en måtte legge opp »taktikken» etter det.

Til disse kameratene må vi gjøre det klart at de må bryte med det partiet de støtter. Det er ingen vits for dem å gå å vente på at SV skal bli bedre igjen, komme opp »på høyden» igjen. Det er på de samme *høydene* i den borgerlige politikken som de alltid har vært, og kan aldri komme seg *ned* fra dem.

Det grunnlaget vi kommunister tilbyr dem for kampen er enhet på klassekampens grunn, det vil si det grunnlaget som alle de kampene som SV/DNA-ledelsen har kjempa mot, har utvikla seg på. J.H.

Arbeiderklassens teori

STUDER LEININS BOK

«VENSTRE- KOMMUNISMEN — EN BARNESJUKDOM

Om lag samtidig med dette nummeret av Røde Fane kommer Forlaget Oktober med den første boka i sin 12-bind serie av utvalgte verker av Lenin.

Den første boka går inn som bind 11 i serien, og omfatter verk av Lenin fra juli 1919 til oktober 1920.

Hovedverket i dette bindet er »V e n s t r e» - k o m m u n i s m e n — e n b a r n e s j u k d o m, også kjent under tittelen »Radikalismen —».

I denne artikkelen gir en kamerat i studieutvalget til AKP(m-l) en presentasjon av dette verket. Samtidig trykker vi et forslag til et studieopplegg over boka med spørsmål fordelt på to møter. Vi mener dette studieopplegget og vil ha nytte for folk som leser boka aleine.

Det første bindet i Oktobers 12-bind serie av Lenin: Utvalgte verker er kommet. Bindet inneholder boka »Venstre«-kommunismen – en barnesjukdom, som Lenin skreiv foran den 2.kongressen i Komintern, og en rekke viktige artikler og taler fra 1919 og 1920. 264 sider. Pris 34,50.

»VENSTRE-KOMMUNISMEN» – EN BARNESJUKDOM

Lenin skreiv boka på forsommeren 1920, foran den andre kongressen til den 3.internasjonale (Komintern). Den imperialistiske omfordelingskrigen fra 1914–1918 hadde radikalisert og revolusjonert store deler av arbeiderklassen i alle kapitalistiske land. I Russland gjorde arbeiderklassen leda av bolsjevikene revolusjon i 1917. I ei rekke andre kapitalistiske land var det revolusjonsforsøk og revolusjonære stormer.

Før 1914 var det vanlig at alle som kalte seg sosialister var samla i ett parti. (Et unntak var Russland, der bolsjevikene for lenge siden hadde tatt oppgjør med mensjevikene.) Dette innebar at disse partiene rommet både virkelige kommunister og reformister og borgerlige agenter. I løpet av krigen og åra etter ble disse lakeiene for borgerskapet, som smykket seg med betegnelsen »sosialist» og »marxist», grundig avslørt. De støtter sitt eget imperialistiske borgerskap i krigen. Etter den russiske oktober-revolusjonen svarta de proletariatets diktatur. De allierte seg med kapitalistklassen i sitt eget land mot de revolusjonære arbeiderne, og vek ikke tilbake for å bruke fascistiske militærbander for å myrde de revolusjonære. Disse »sosialistene» (som i virkeligheten var sosialimperialister og borgerskapets lakeier) dominerte den 2.internasjonale. Derfor var det nødvendig å opprette den 3.internasjonale (Komintern – Den kommunistiske internasjonale). Dette skjedde i 1919.

Men det var ikke bare ekte kommunistiske krefter som slutta seg til den 3.internasjonale i starten. Den 2.internasjonale var blitt så avskydd av store deler av arbeiderklassen, og sympatien for Sovjet-Russland var så stor i breie lag, at endel

opportunistiske ledere og grupperinger valgte å følge med strømmen til Komintern. mintern.

Derfor var det nødvendig med en hard kamp mot de forskjellige opportunistiske avvikene som eksisterte i endel av bevegelsene som var tilslutta Komintern. Tida omkring den 2.kongressen var ei viktig fase i denne kampen. På denne kongressen ble blant annet vilkårene for medlemsskap i Komintern vedtatt.

Med Lenin i spissen gjennomførte kommunistene en intens kamp mot de forskjellige avvikene. Endel grupperinger var influert av reformisme og høyre-opportunisme – f.eks. Det Norske Arbeiderpartiet, som var medlem fra 1919 til 1923.

LENIN OG NORSKE REVISJONISTER

De norske revisjonistene har stadig forsøkt å bruke denne boka mot marxist-leninister og andre revolusjonære. For ei tid tilbake uttalte Reidar T.Larsen at AKP(m-l) hadde en *barnesjukdom*. Han var også så vennlig at han skreiv ut resepten: »Les Lenins bok om radikalismen grundig, så vil dere forstå at alt dere gjør er feilaktig.»

Harald Holm, en av revisjonistenes »ideologer», uttaler seg litt mindre klart i forordet til boka »Lenin, Mot dogmatisme, sekterisme og 'venstre'-opportunisme»: »Etterkrigstiden – særlig det siste tiåret – gir en ny bakgrunn for mye av det Lenin behandler her, tendensene til dogmatisme og sekterisme i de kommunistiske partiene og i venstre-sosialistiske partier og andre strømninger innenfor den ikke-kommunistiske bevegelsen – og den marxistiske vurderingen av disse tendensene og følgene av dem». . Folk som vil være revolusjonære vet at de må ha evnen til varsomhet når det trengs og til dristighet når det trengs. Lenin er grunnlaget,» sier Holm her.

Ja, varsom bør en være når en bruker Lenin som *grunnlag* for å forsvare revisjonisme.

**»I KAMP MOT HVILKE FIENDER
INNENFOR ARBEIDER-
BEVEGELSEN ER BOLSJEVISMEN
BLITT UTVIKLET, STYRKET
OG STÅLSATT?«**

Slik spør Lenin, og han svarer straks:

«For det første og framfor alt i kamp mot opportunismen, som i 1914 definitivt vokser over i sosialsjåvinisme og definitivt gikk over på borgerskapets side mot proletariatet. Dette var naturligvis bolsjevismens hovedfiende innenfor arbeiderbevegelsen. Og denne fienden er fremdeles hovedfienden i internasjonal målestokk. Denne fienden har bolsjevismen viet mest oppmerksomhet og gjør det fremdeles. Denne sidee av bolsjevikenes virksomhet er nå allerede temmelig godt kjent også i utlandet.»

Vi oppfordrer herved til grundige studier av boka til Lenin. Vi tar Reidar T. Larsen og Holm på ordet. For studiet viser klart at det er partier som SV og NKP som Lenin behandler på denne måten. Og Lenin går videre. Han oppfordrer oss til å brennemerke og nedkjempe opportunistene av Larsens og Holms type:

«I land som er mer framskredne enn Russland, er en viss reaksjonær ånd innenfor fagorganisasjonen utvilsomt kommet meget sterkere til uttrykk enn hos oss, og har måttet gjøre det. Hos oss hadde mensjeviken en støtte i fagorganisasjonen (og har det delvis ennå i noen få fagforbund) nettopp takket være det laugsmessige transsyn, den faglige egoisme og opportunisme. Vest-Europas mensjeviker har mye grundigere »satt seg fast« i fagorganisasjonen, det har der utviklet seg et meget sterkere lag av et *laugsmessig, transsynt,*

egoistisk, forbenet, egennyttig, spissborgerlig, imperialistisk innstilt og av imperialismen bestukket og demoralisert »arbeideraristokrati« enn hos oss. Dette er ubestridelig. Kampen mot *Gopers'ene, herrene Jouhaux, Henderson, Merrheim, Legien & Co* i Vest-Europa er meget vanskeligere enn kampen mot våre mensjeviker, som representerer en *fullstendig likeartet* sosial og politisk type. Denne kamp må føres skånselløst og ubetinget, som vi har gjort det, like til fullstendig å brennemerke og drive ut av fagorganisasjonen alle uforbederlige førere for opportunismen og sosialsjåvinismen. Man kan ikke erobre den politiske makt (og bør ikke forsøke å gripe den) så lenge denne kamp ennå ikke er ført fram til et *visst stadium*, og dette »visse stadium« er *ikke det samme* i forskjellige land og under forskjellige forhold.»

Derfor kan vi slå fast: »Venstre«-kommunismen – en barnesjukdom bør leses grundig. Den er et skarpt våpen mot opportunisme av både »venstre« og høyre type.

**EI LÆREBOK I
KOMMUNISTISK TAKTIKK**

»Venstre«-kommunismen – en barnesjukdom er et av hovedverkene i marxismen-leninismen. Den tar opp mange emner. For eksempel inneholder teksten mange viktige bidrag til teorien om proletariatets diktatur, som den kinesiske arbeiderklassen studerer i dag for å videreføre klassekampen under sosialismen.

Men først og fremst er boka ei lærebok i kommunistisk taktikk. »Taktikkens viktigste oppgave er å fastsette de veier og midler, former og metoder for kampen, som best tilsvarer den konkrete situasjonen ved ett visst tidspunkt og sikrest forbereder den strategiske framgangen.» (Stalin) Lenin viser hvordan kommunis-

tene må utvikle en smidig taktikk. Men denne smidigheten har ingenting til felles med den »smidigheten» som reformistene og revisjonistene oppviser, der hestehandler og allianser med borgerskapet mot de revolusjonære er en blå tråd. Kommunistisk taktikk er underordnet den kommunistiske strategien. Taktikken skal tjene til å vinne massene for revolusjonen og proletariatets diktatur.

»VENSTRE»-OPPORTUNISTISK FRASEMAKERI

Lenin viser hvordan det »revolusjonære» preiket til »venstre»-opportunistene i virkeligheten er en samling narraktigheter og barnsligheter. Det har ingenting til felles med en virkelig proletarisk taktikk. »Venstre»-opportunistene hadde ingen forståelse for det marxist-leninistiske prinsippet som Mao har oppsummert slik: »I strategien må vi forakte alle våre fiender, men i taktikken må vi ta dem alle sammen alvorlig.» For disse opportunistene var taktikken lekende lett: »En skal ikke delta i reaksjonære fagforeninger» – »Revolusjonære må ikke stille til valg i borgerlige parlamenter» – »Ingen kompromisser!»

Mot dette fastslår Lenin at **»den revolusjonære klasse . . . må kunne beherske alle, uten unntak alle former eller sider av den samfunnsmessige virksomhet»** og at den **»må være forberedt på at den ene formen særdeles raskt og brått avløses av en annen.»** Den må beherske illegalt arbeid såvel som legalt, væpna kamp såvel som parlamentarisk arbeid, kommunistisk propaganda såvel som streik. Framfor alt må en forstå hvilke kampmidler som i den konkrete situasjonen fører best fram mot revolusjonen.

Sjøl om målet for kommunistene er å opprette proletariatets diktatur og jage de borgerlige parlamentene fra hverandre,

kan bare en konkret analyse avgjøre om det tjener denne strategien å delta eller boikotte parlamentet *i dag*. Lenin viser med eksempler fra russisk historie hvordan boikott tjente strategien best i 1905, mens deltagelse i valgene tjente strategien best i åra etter 1907.

Lenin viser hvordan den lettbente »venstre»-opportunistiske taktikken i virkeligheten hjelper borgerskapet med å holde makta. Den er sekterisk, isolerer de revolusjonære fra massene og bidrar til at borgerskapet og reformistene ikke blir avslørt for massene.

MASSELINJA

Et hovedpoeng for Lenin er å slå fast betydninga av massemobilisering. **»Den proletariske fortropp er vunnet ideologisk,»** skriver Lenin. **»Men herfra er det ennå temmelig langt igjen til seieren. Med fortroppen alene kan man ikke seire.»** Derfor må kommunistene **»ubetinget arbeide der hvor massene er.»** I diskusjonen av dette viser Lenin hvordan propaganda, studiesirkler osv. har enorm betydning for å vinne en fortropp for kommunismen. Men for å vinne de breie lagene av arbeiderklassen – som er nødvendig om revolusjonen skal seire – er **»massenes egen politiske erfaring»** uomgjengelig. Oppgavene for kommunistene er både å bygge fortroppen (partiet, i første rekke) og å utvikle kampformer og kampmidler for å vinne de store laga av arbeiderne, **»å finne formene for overgangene eller innledningen til den proletariske revolusjon.»**

BETYDNINGA AV KAMPEN MOT OPPORTUNISMEN

Lenin viser videre hvor avgjørende kampen mot forskjellige opportunistiske avvik er. Kapittel IV viser hvilke **fiender innafor arbeiderbevegelsen** som bolsjevikene måtte kjempe mot og vinne over

før revolusjonen var mulig. Lenin skriver at det var umulig «å trekke proletariatets bevisste fortropp» over til kommunismen «uten fullstendig ideologisk og politisk seier over opportunismen og sosial-

sjåvinismen», og på samme måte er det umulig å vinne massene for revolusjonen «uten å tilintetgjøre 'venstre'-doktrinarismen, uten fullstendig å overvinne dens feil, uten å frigjøre seg fra disse feil.»

STUDIEOPPLEGG

Møte 1: Hva er opportunismen?

Spørsmål 1: Hva slags politiske standpunkter fører høyre-opportunistene fram for å demme opp den revolusjonære bevegelsen? Hvordan forsøker «venstre»-opportunister å oppnå det samme?

Spørsmål 2:

I kapitlet «I kamp mot hvilke fiender innafor arbeiderbevegelsen har bolsjevikene utvikla, styrka og stålsatt seg», sier Lenin at høyre-opportunismen er bolsjevikenes hovedfiende innafor arbeiderbevegelsen, og at den er den viktigste fienden også i internasjonal målestokk. Dette var situasjonen på Lenins tid. Hvordan vurderer dere situasjonen i dag?

Spørsmål 3:

»Det er umulig å erobre den politiske makt (og man bør slett ikke forsøke på det) før denne kampen er gjennomført til en viss grad...» sier Lenin når han behandler kampen mot høyreopportunistene (se kap.6). Er dere enige i dette, hva innebærer det?

Møte 2: Kommunistisk taktikk

Spørsmål 1:

I kapittel 6 tar Lenin opp spørsmålet om revolusjonære bør arbeide i reaksjonære fagforeninger. Hva er Lenins argumenter for at en skal delta i slike fagforeninger? Diskuter disse argumentene! Kan dere tenke dere en situasjon hvor det vil være riktig å boikotte slike fagforeninger?

Spørsmål 2:

I kapittel 9 oppfordrer Lenin de engelske kommunistene til å støtte de borgelige arbeiderlederne som repet støtter den hengte. Er det dette som også må være vår taktikk overfor borgerlige arbeiderledere i Norge?

Spørsmål 3.

Kan dere gi eksempler på riktige kompromisser og feilaktige kompromisser. Hva gjør noen kompromisser riktige, og andre feilaktige? (Se Lenin kap.4, 8 bl.a.)

Kampen mot supermaktene

EGYPT HAR BRUTT MED SOSIAL- IMPERIALISMEN

15. mars i år sa Egypt opp »Venns-kaps- og samarbeidsavtalen» som ble inngått med Sovjet for en 15-årsperiode i mai 1971. Seinere har Egypt også sagt opp de havnerettighetene Sovjet skaffa seg i Egypt i 1968, etter junikrigen i Midt-Østen i 1967. Dermed har det egyptiske folket brutt et 20 år gammelt avhengighetsforhold til den sovjetiske sosialimperialismen. Dette er en meget betydningsfull hendelse i den verdensomspennende kampen mot de to supermaktene kamp for hegemoni i verden.

Egypt: En av Khrusjtsjovs første framstøt

I 1956 åpnet Nasser-regimet portene for sovjetisk innflytelse i Egypt. Dermed skaffet Khrusjtsjov seg en av sine første innflytelsessfærer i den tredje verden. Nassers siktemål med å søke hjelp fra Sovjet var å bygge opp uavhengighet og nøytralitet for Egypt. Landet sto framfor oppgaven med å bygge den veldige Asswan-dammen for å regulere oversvømmelsene i Nilen og utnytte kraftreservene i elva for å utvikle økonomien i landet. Han blei nektet støtte fra de vestlige

imperialismaktene, og vendte seg derfor mot Sovjet. Dette blei den gangen oppfattet som et framskritt av ganske mange i Egypt og andre araberland. Khrusjtsjov utnyttet fullt ut Sovjets ry blant folkene som en støtte for frigjøring og sjølvstendighet mot kolonialisme og nykolonialisme.

For å sette «hjelpa» si i et så godt lys som mulig, utropte han Egypt til et «ikke-kapitalistisk» land og Nasser-partiet til et parti som hadde slått inn på den sosialistiske veien. For å gjøre dette så troverdig som mulig, fikk han det egyptiske kommunistpartiet til å likvidere seg

sjøl og gå opp i Nassers borgerlig-nasjonalistiske regjeringsparti. Nasser blei også tildelt Lenin-prisen for å ha skrevet under på gjeldsbrevet til Sovjet.

I virkeligheten hadde de nye lederne i Sovjet allerede brutt med Stalins prinsippfaste anti-imperialistiske politikk. Under frigjøringskrigen i Algerie førte Frankrike i 50-åra lot Sovjet være å støtte FLN overhode. Khrusjtsjov hevdet bestemt at krigen var et »indre fransk anliggende.» Først et par år etter frigjøringa av Algerie begynte Sovjet å gi økonomisk »hjelp». Da fikk også Algerie den tvilsomme æresbetegnelsen som Khrusjtsjov fant opp som sekkebetegnelse for land som satte seg i stor gjeld til den sosialimperialistiske Sovjet: »ikke-kapitalistisk».

Sovjets interesse i Egypt, de andre araberlanda og Midt-Østen lå sjølsagt ikke i noe ønske om å hjelpe folka til sjølstendighet og frigjøring fra imperialismen. Sovjets mål var å søke interessesfærer og områder å drive imperialistisk utbytting i. Egypt er et av de mest innflytelsesrike av araberlanda. Det Sovjet gjorde var å utnytte den vanskelige situasjonen i Egypt sto i sjøl og de skarpe motsigelsene som var utviklet mellom Egypt og England, Frankrike og USA til sin egen fordel. De betraktet Egypt som et makt-vakuum som de nå fikk sjansen til å trenge inn i, på samme måten som USA utnytta vakuemet etter engelsk og fransk kolonialisme i landa i Afrika, Sør- og Sørøst-Asia.

Egypt's brudd: et vitnemål for verden

Historia om de 20 åra siden de første avtalene mellom Nasser og Khrusjtsjov i 1956, har til fulle fortalt det egyptiske folket hva som er innholdet i Sovjets hensikter overfor et land som Egypt. Det bruddet i Egypt's president Sadat nå har tatt med Bresjnev er et modig svar på 20

års press og ydmykelser, og vil ha stor betydning i åra som kommer for kampen i den tredje verden fører for uavhengighet av supermaktene, både Sovjet og USA.

For Sovjet er bruddet et svært hardt slag. I de 20 åra som har gått siden 1956 har Sovjet utvikla seg til å bli minst likeverdig med USA som flåtemakt i Middelhavet. Samtidig har Sovjet bygd opp en flåte av krigsskip i Det indiske havet som har vært større enn USAs flåte i området i mange år. Kontrollen over Egypt har vært av enormt stor betydning i denne sammenheng. Den makta som kontrollerer Egypt, har en svært viktig strategisk posisjon i det indre Middelhavet. Samtidig har den kontroll over Suez-kanalen, som forkorter avstanden mellom Europa/Middelhavet og Det indiske havet/Sør-Asia med titalls døgn.

Så lenge Sovjet kan kontrollere Egypt, vil det dermed ha muligheten til å koordinere flåtestyrkene sine i Det indiske havet og Middelhavet på en meget framskreden måte. Dette er en stor fordel for Sovjet både i tilfelle av en supermaktskrig om Europa og i tilfelle mer begrensa krigsoperasjoner i Midt-Østen.

Sovjet har i årrekker forsøkt å innbille verden at den sovjetiske militæroppbygginga i Middelhavet og Det indiske havet er en fordelaktig faktor for de arabiske folka i kampen mot den israelske sionismen og USA-imperialismen. Historia om forbindelsene mellom Egypt og Sovjet på det militære og økonomiske området viser det motsatte. Egypt's brudd med Sovjet i vår er et knusende vitnemål mot Sovjet i så måte. Det forteller at Sovjet i år etter år har forsøkt å utnytte Sovjets vansker for å gjøre landet til et underbruk for sine sosialimperialistiske ekspansjonsplaner og har prøvd å fange Egypt i garnet sitt på område etter område.

Her skal vi gå gjennom en del eksempler.

Sovjet krever base i Alexandria

– Egypt fikk føling med de sovjetiske hensiktene ganske tidlig. Etter juni-krigen i Midt-Østen i 1967 fikk Sovjet pressa seg til anløpsrettigheter for flåten sin i Alexandria. Under samtalene mellom Podgorny og Nasser i 1967, krevde Sovjet en kommandopost og eget reparasjonsanlegg i havna. Det hørte med til Sovjets krav at disse anlegga skulle være under bevoktning av sovjetiske marinesoldater. Seinere krevde Sovjet at hele området skulle legges under sovjetisk kommando, og ville ha rett til å heise det sovjetiske flagget over området.

Nasser avslo dette, og sa: »Dette er imperialisme, rein og skjær imperialisme».

Ved hjelp av forskjellige slags pressmidler oppnådde Sovjet likevel adgang rett til havna i Alexandria og tre andre egyptiske havner, med muligheter for å ta inn forsyninger av vann, olje, matforsyninger og for å få krigsskipa sine reparert.

Disse rettighetene er nå blitt stengt for Sovjet av de egyptiske myndighetene.

Lån som pressmiddel

– Egypts finansminister Ahmed Abu Ismail kunne nylig opplyse at lånene til Sovjet i dag utgjorde ikke mindre enn halvparten av Egypts lån til utlandet (ca. 5000 millioner rubler). Et lån i denne størrelsesorden er sjølsagt et utmerket pressmiddel hvis det blir brukt, og det har sovjet passet på å gjøre.

Umiddelbart etter Oktoberkrigen i 1973, mens Egypt stod ansikt til ansikt med enorme, økonomiske problemer, forlangte Sovjet tilbakebetaling av 30 mill. dollar umiddelbart. I 1974 overså de Egypts økonomiske vanskeligheter og for-

langte ytterligere 200 mill. dollar som tilbakebetaling på gjeld. De forlangte samtidig at Egypt skulle avsette 400 mill. dollar pr. år til avdrag.

Bønn fra Egypt om lempeligere nedbetalingsbetingelser førte ikke fram. Da Sovjet ble minnet på at deres eget militærlån til USA etter 2. verdenskrig på 11 000 mill. dollar ble nedskrevet til 722 mill. dollar etter 6,6 % av den totale gjeld, og nedbetalingshastigheten ville gjort Sovjet gjeldfri først i år 2000, så lukket de sovjetiske forhandlere bare ørene.

– En vanlig praksis for Sovjet har vært å ta varer til dumpingpriser som betalingsmiddel for gjeld. I perioden 1960–1973 plyndret Sovjet Egypt for 11 millioner tonn handelsvarer til svært lave priser. Dette var varer som bomull, råolje, ris, grønnsaker, frukt, møbler, jernvarer, lærvarer, tobakk, alkohol osv. Den totale verdi av varene ble anslått til 1 063,2 mill. egyptiske pund, dvs. mer enn 5000 mill. amerikanske dollar. I 1974 og i 1975 tok Sovjet varer for henholdsvis 90 mill. og 100 mill. pund. Til å betale gjeld har derfor Egypt måttet gi praktisk talt alle sine eksportvarer og mesteparten av sine turistinntekter.

Sovjets »rådgivere»

– Egypt manglet våpen og krigsmateriell for å kunne stå imot Israels aggresjon, og ba Sovjet om hjelp. Sovjet passet på å få solgt våpen og ammunisjon til overpris og til å kvitte seg med eldre og utrangerte våpen. I løpet av kort tid, og under dekke av militært samarbeid, sikret de seg havneanløp i Alexandria og 3 andre byer for sin flåte. De styrket derved sin militærstrategiske posisjon i Middelhavet.

At de samtidig fikk stasjonert et stort antall militærpersonell eller »ekspertene» i landet, bare forsterker bildet av Sovjets hensikter. Disse »ekspertene»

som fikk høye lønninger og en rekke privilegier i landet brukte sine posisjoner til direkte illegale aktiviteter (de var bl.a. innblandet i kuppforsøket på Sadat i mai 1971). De passet også på å bevare sin tvilsomme ekspert- og rådgiverstatus ved å nekte å gi egyptere opplæring i behandling av visse våpen. Disse skulle bare betjenes av sovjetisk personell. Egypts folk ble imidlertid lei av å fø på sovjetiske snyltere og enden på det hele ble at nærmere 20 000 «rådgivere» ble sendt hjem som uønskede gjester. Egyptiske jernarbeidere hilste nylig noen russiske «eksperter» farvel med følgende uttalelse: «Vi vil gjerne fortelle lederne i Kreml at produksjonen av egyptiske produkter ikke vil bli påvirket av at ekspertene blir borte fra arbeidet. Heller det motsatte vil være tilfelle, produksjonen vil snues til det bedre og gå fram». Dette er klar tale.

Sovjetisk sabotasje under Oktoberkrigen

– Sovjets handlinger i forbindelse med oktoberkrigen 1973 åpnet øynene på de som fremdeles måtte hatt illusjoner om Sovjets hensikter i Egypt. Mot det arabiske og palestinske folkets ønske om å få tilbake det de rettmessig har krav på fra imperialistmakta Israel, anbefalte Sovjet en «ikke fred–ikke krig» situasjon. Fred var ikke mulig og krig var ikke ønskelig, for da risikerte Sovjet å miste kontrollen i området. Før oktoberkrigen brøt ut og da Sovjet ble kjent med operasjonsplanene til Egypt og Syria, trakk de plutselig tilbake sine «eksperter». Dette skjedde to dager før krigen startet.

Bare 6 timer etter krigsutbruddet forlangte Sovjets ambassador i Egypt å få møte Sadat, og forsøkte å få presset gjennom en våpenhvile. 16. oktober kom Kosygin sjøl til Kairo i ens ærend, men

også han ble avslørt og avvist av et resolutt egyptisk folk.

Sovjet la altså et enormt press på Egypt for å få dem til å innstille kampen. Ved framgang for de egyptiske styrker stoppet de fullstendig våpenleveransene, og da de israelske troppene gikk over Suez-kanalen og i land på vstsida, ikke bare stoppet de leveransene av nytt materiell, men de holdt også tilbake leveringer som var lovt allerede før Oktoberkrigen startet. Dette førte til at Egypt manglet reservedeler bl.a. til tanks og fly – begge livsviktige våpen i en ørkenkrig. Israel på sin side mottok jevnlig våpen og ammunisjon fra USA.

Etter oktoberkrigen fortsatte Sovjet våpenboikotten, sjøl om Egypt på det tidspunkt satset på å gjenoppbygge forsvaret sitt mot eventuelle israelske angrep. Fra oktober 1973 til januar 1975 nektet de Egypt reservedeler til det sovjetbyggede MIG–21 som det allerede var blitt betalt store summer for. Flyene ble raskt redusert til skrapjern.

Egypt sier opp vennskaps- avtalen med Sovjet

Så grundig har Sovjet avslørt sine imperialistiske stormaktsinteresser i Midt-Østen at Egypt 15. mars i år gikk til det meget alvorlige skrittet å si opp den såkalte «vennskaps- og samarbeidsavtalen» som de to land undertegnet 27. mai 1971. Avtalen som bestod av 12 punkter skulle være gyldig for en 15-års periode, men hadde vist seg å være et dekke for Sovjets aggresjons- og ekspansjonsplaner. Avtalens store ord om «respekt for suverenitet», «likhet og gjensidig utbytte», «koordinert handling» og «styrking av Egypts forsvarsevne» hadde alle vist seg å være tomme fraser. Egypts avgjørelse om å bryte avtalen med Sovjet bygger som vi har sett

på en rekke konkrete erfaringer gjennom mange år.

Sadat uttalte i sin 3 timers lange redegjørelse for beslutningen, at Sovjets forhold til Egypt hadde vært som kattens lek med musa. Men, sa han, vil vil ikke knele for Sovjet lenger. Avgjørelsen ble støttet av en enstemmig folkeforsamling og vakte spontan begeistring i hele landet.

Sovjetrevisjonistene rykket sjølsagt umiddelbart ut med en ærklæring i TASS om at ansvaret for og konsekvensene av opphevelsen av avtalen ensidig måtte ligge på Egypts side.

I vår egen lokale sosialimperialistpresse (Sovjet-nytt nr. 12 1976) påstås det at Egypt har slått inn på en farlig vei: »Den egyptiske presidenten, Anwar Sadats beslutning om å oppheve avtalen om vennskap og samarbeid mellom Sovjet-Unionen og Egypt kan ikke betraktes som noen logisk handling. Presidenten tok denne beslutning etter at han i de senere årene skritt for skritt har tatt avstand fra såvel de progressive omdanninger i sitt eget land som også fra det sovjetisk-egyptiske samarbeidet».

Videre heter det om Sovjets engasjement i Midt-Østen: »Sovjet-Unionen har ikke gitt den minste grunn til en slik ensidig og vilkårlig opptreden av den egyptiske presidenten. Sovjet-Unionen har bygget sine forbindelser med Egypt, som også med alle andre land på et prinsipielt grunnlag, ikke ut fra konjunkturpregede, egoistiske eller andre momenter, men ut fra den generelle interesse for å bevare freden og konsolidere samarbeidet mellom nasjonene». Det er sannsynligvis bare Sovjets ledere sjøl og avleggerne av disse i andre land, inklusive vårt eget, som klarer å fordøye denne bløffen.

Sovjet spiller »forurettet»

Kjensgjeringene er at Sovjet-lederne har satt i verk den ene provokasjonen etter den andre mot Egypt, og har avvist alle forsøk fra Egypt for å få i gang forhandlinger for å få retta opp forholdet mellom de to landa.

Noe av det som fikk begeret til å flyte over for Egypts regjering var at Sovjet det siste året ikke bare har nektet å levere reservedeler til de russiske flya i Egypt sjøl. De har også gitt India ordre om å la være å levere reservedeler til Egypt fra sine russisk-bygde flyfabrikker.

I de siste månedene før bruddet, sendte den egyptiske regjeringa brev etter brev til Moskva for å få i gang samtaler om de tinga de var misnøydde med. Brev blei ikke besvart, men nå sier de sovjetiske lederne altså at det egyptiske bruddet kom »helt uventet» og »uten varsel» og kaller det en ensidig, uvennlig handling! De kjører altså samme stilen som de gjorde overfor Middelhavslandet Malta i fjor, da det krevde at russiske og amerikanske krigsskip skulle holde seg på god avstand fra landets territorium. Da la de ut i det vide og breie om »småstats-sjåvinisme» og spilte foruretta som om de var et lite uskyldig land sjøl mens Malta var ei stormakt med krav på halve verden!

Hva ligger bak Sovjets krokodilletårer?

Ingen må tro at Sovjet vil nøye seg med å gå og være furten og fornærmet over tapet av Egypt og godta det frivillig. Det er avslørt i Egypt at sovjetiske »rådgivere» var innblanda i et planlagt kuppforsøk mot Sadat i mai 1971. Når Sovjet-prensa i dag snakker om at presidenten tok sin beslutning »etter at han i de seneste årene skritt for skritt har tatt avstand fra såvel de progressive omdanninger i sitt eget

land som også det sovjetisk-egyptiske samarbeidet», så betyr ikke det noe annet enn at Sovjet har malt et blodkors på ryggen på ham, og merka han ut som fritt vilt. Det betyr ikke noe annet enn at de erklærer seg villig til å hjelpe alle krefter i Egypt som kan tenke seg å forberede et kupp mot ham, og at de lover å kalle et slikt kupp for «progressivt» mot «reaksjonære». De lover å hjelpe til med dette, og de vil også vise seg villige til å støtte et slikt kupp, om høvet byr seg ved *invasjon* som i Angola!

I fjor lovpriste Bresjnev en av sine redaktører for å ha forklart «teoretisk» at en ikke måtte se seg blind på den *demokratiske* betydninga av «folkeflertallet» som grunnlag for å erobre makta. En måtte ikke se bort fra nødvendigheten av å benytte seg av støtte fra de væpna styrkene, het det. Foranledninga var hendingene i Portugal, og den naturlige tolkninga av dette er at det er en teoretisk rettferdiggjøring av at revisjonistiske eller pro-sovjetiske grupper griper makta ved *kupp*.

I det siste har Sovjet også begynt å snakka om «grenser for avspenninga», mens de før har snakka om at avspenninga er overordna alt. Dette betyr rettferdiggjøring av ei linje for væpna innblanding i borgerkriger. I propagandaen heter det at Sovjet ikke kan unnlate å gi om nødvendig væpna støtte til bevegelser som kjemper for frigjøring for å sikre avspenninga. Når dette kommer som ei oppsummering av Angola-hendingene, bør alle forstå hva det betyr.

Derfor må ikke det egyptiske folket føle seg trygt. Tvert om er det nødvendig både for det og for alle anti-imperialister å skjerpe årvåkenheten og kampberedskapen mot sosialimperialistenes intriger i

Egypt og Midt-Østen etter det som nå har skjedd.

Egypt har gitt verden et eksempel

Konsekvensene av Egypts resolute oppreden vil være flere:

– Kampmoralen til Egypts folk vil høynes. Det gir styrke å vise at en kan gå imot en tilsynelatende stor og sterk fiende. Egypt vil heller ikke bli stående alene med sin avgjørelse. Offisielle støtteuttalelser som er kommet fra venner av det arabiske folket rundt om i verden viser dette. De har gitt uttrykk for sin uforbeholdne støtte til det arabiske inklusive det palestinske folkets kamp for enhet mot imperialism, hegemonisme og sionisme.

– Folk i kamp mot imperialism andre steder i verden vil merke seg den erfaring Egypt har gjort med Sovjet-imperialismen, og sjøl nyttiggjøre seg denne. Egypt har vist at mot et samlet folk som vil kjempe for sin suverenitet er sosialimperialismen bare en papirtiger, og ikke noe å frykte. Det er sosialimperialismen sjøl som har grunn til å være redd, – redd for et våknende folk i alle de undertrykte land i verden.

– Egypt har tilført Sovjet et sår som må betraktes ikke bare som tegn på framgang for Egypts folk men som en seier for hele verdens folk i kampen mot imperialismen. Jo flere steder Sovjet forsøker seg med innblanding, jo flere folk vil få erfare deres virkelige hensikter og reise seg til motstand. Det egyptiske folkets oppgjør er bare en begynnelse på en verdensomspennende kamp mot all imperialism.

Verdens folk må bryte med begge supermaktene

Det er helt klart at det såkalte Midt-Østen-spørsmålet i bunn og grunn er et

resultat av en imperialistisk politikk. Rivaliseringa mellom supermaktene kaster en skygge over hver eneste side av Midt-Østen spørsmålet. Supermaktens snakk om avspenning er bare et forsøk på å dekke over de virkelige hensiktene – ekspansjon og aggresjon. Etter hendelsene i Egypt og Angola har Sovjet avslørt på linje med USA i Indokina hva supermaktens «hjelp» til nasjonal sjølstendighet egentlig betyr. Det betyr en innspyrting av økonomisk og militær makt i landet på bekostning av landets egen evne til å reise en kraftig kamp mot sine fiender.

Sovjet bruker alle midler for å sikre sine interesser. I den siste tida har de f.eks.

åpenlyst styrket de vennskapelige forbindelser med sionismen og i praksis gitt eksempel på hvor dypt vennskapet med Egypts folk stikker. I forsøket på å knekke Kambodsjas revolusjonære frigjøringskamp hengte de seg desperat på støtte til Lon Nol regimet. I forsøket på å skaffe seg større innflytelse i Nordøst-Asia-området har de flørtet med den sørkoreanske Pak Jung Hi-klikken og motarbeidet det koreanske folkets revolusjonære kamp for uavhengighet og gjenforening av landet.

Dette viser den sanne naturen til sosialimperialismen. Det arabiske folket har vist å stole på sine egne krefter – de vil vinne seier i kampen mot supermaktens hegemonismen og mot sionismen.

A.B.

FRA 10. LANDSMØTE I PALESTINA- KOMITEEN

**To artikler fra
Fritt Palestina**

I januar i år holdt Palestinakomiteen i Noreg det 5. landsmøtet sitt. Samstundes kunne fronten høgtida 5-års-dagen sin.

På landsmøtet i januar vart det vedteke at fronten skulle stri mot baa supermaktene, USA og Sovjet. Berre eit lite mindretal på landsmøtet gjekk mot denne politikken.

Vi prentar her leiaren i «Fritt Palestina» nr. 2/76, med kommentar til landsmøtet, og ein artikkel fra same bladet om dei opposisjonane som har vore mot framvoksteren av den politiske lina fronten no har vedteke.

Palestinakomiteens 5. landsmøte ble avholdt i Trondheim den 17. og 18. januar. Landsmøtet var et av de viktigste hittil i frontens historie, og de politiske disku-

sjonene var med på å styrke enheten i organisasjonen. Fronten vedtok blant annet ei parole om kamp mot begge de to supermaktene USA og Sovjet. Dette vedtaket var

ingen «kuvending», men en videreføring av en stø anti-imperialistisk politikk.

I løpet av femårsperioden har Palestina-komiteen i Norge gitt sin konsekvente støtte til det palestinske folkets nasjonale frigjøringskamp. I dag er støtten til det palestinske folket langt bredere enn for 5 år siden. Dette skyldes sjølsagt ikke bare Palesinakomiteens arbeide, men også i stor grad det palestinske folkets egne seire, både på det diplomatiske område, og i den væpnede frigjøringskampen i Palestina.

Palesinakomiteen har i denne tida vært en veiviser. På denne måten har Palkom påvirket grupperinger langt utenom frontens egne rekker ved at fronten konsekvent har stått for en riktig politikk, og aktivt arbeidet for å avsløre feilaktige linjer innafør solidaritetsarbeidet.

Det palestinske folket får støtte i stadig økende omfang. I slike tider er det mange som henger seg på denne støtten til palestinerne, for å nytte den til sin egen fordel. Kissinger, løpegutt for USA-imperialismen, har nå begynt å snakke om at palestinerne har «visse rettigheter». Sovjet støtter den palestinske frigjøringsbevegelsen i ord for å kunne vinne økt innpass i Midt-Østen. Fra å omtale PLO som «uansvarlige terrorister» er de gått over til å snakke om «det palestinske folkets legitime representanter». Samtidig prater Sovjetlederne om «like rettigheter for alle parter i Midt-Østen». For å få gjennomført dette, må imidlertid frigjøringsbevegelsen få en «ansvarlig» profil, eller sagt med andre ord: Den væpnede kampen må nedlegges.

Her hjemme har tilmed borgerpressa begynt å regne med PLO, tidligere omtalt som «terrororganisasjon» og røverbande. Andre prater høyt om støtte til palestinerne, samtidig som de aktivt går mot en slik støtte ved å angripe FN-resolusjonen som stemplet sionismen som en form for rasisme.

Den tidligere «opposisjonen» innafør Palkom som sist vår angrep komiteen eksternt og dermed satte seg sjøl utafør, har dannet en «arbeidsgruppe for Midt-Østen». De hopper bukk over rivaliseringa mellom supermaktene og nøyer seg med kritikk av ei imperialistmakt, nemlig USA.

Fire personer som i lengre tid hadde samarbeidet med den såkalte «opposisjonen» trakk seg fra Palkom på siste landsmøte. Til tross for iherdige forsøk før og under landsmøtet, greide de ikke å trekke med seg en eneste ny aktivist. Deres politiske linje var i virkeligheten den samme som «opposisjonen», bare i ny frakk — fordekt forsvaret av supermakt Sovjet. Kjernen i deres analyse av Sovjet kan oppsummeres slik (delvis med deres egne ord):

Sovjet fører riktignok «av og til en imperialistisk politikk», men stort sett hadde de ikke muligheter til det og måtte derfor støtte folkelige og anti-imperialistiske kamper i stedet. (?)

I praksis er sånt snakk ikke annet enn forsvaret for Sovjet.

Spørsmålet er om det er mulig å bygge ut en slagkraftig anti-imperialistisk front i Norge, som støtter opp om ei supermakt som Sovjet. Svaret er et klart nei. Vi veit at en slik politikk aldri kan vinne fram blant norske anti-imperialister. Ei slik pro-imperialistisk linje vil på lengre sikt nedlegge solidaritetsarbeidet, og samtidig dolke det palestinske folket i ryggen.

STØTT DET PALESTINSKE FOLKETS NASJONALE FRIGJØRINGSKAMP!

KAMP MOT DE TO IMPERIALISTISKE SUPERMAKTENE USA OG SOVJET!

ANTI-IMPERIALISTER — BLI MED I PALESTINAKOMITEEN!

Om frontpolitikk og «opposisjoner»

I løpet av høsten 74 og våren 75 utviklet det seg en fraksjon innen fronten som kalte seg «opposisjonen». Denne «opposisjonen» (heretter kalt O.) var uenig i det som alltid har vært Palkoms praksis — nemlig at uenigheter diskuteres innad og at bare ei linje kjøres ut i viktige spørsmål. O. ville hindre fronten i å uttale seg i spørsmål som var av

avgjørende betydning for solidaritetsarbeidet, og dermed lamme Palkom.

De var uvillige til å underordne seg flertallet, og ville dermed ha opprettet et mindretallsdiktatur.

Motsetningene mellom O. og det store flertallet i fronten, gikk i hovedsak på to ting — 1) synet på hva slags front Palkom skal være, og 2) synet på Sovjet (er Sovjet en venn eller fiende av det palestinske folket, og hvis fiende — hva slags fiende?)

Like før 1. mai 1975 delte O. ut en løpeseddel på Universitetet i Oslo, der de (altså eksternt) gikk til angrep på Palestina-komiteen. Etter 1. mai ble landsstyret i Palkom kalt sammen og fattet vedtak om at O. ved sin praksis hadde satt seg utafør fronten. Dersom de ikke innen 14 dager hadde tatt sjølkritikk, var de ikke lenger å regne som medlemmer. De tok ikke sjølkritikk.

(O. var hele tida et Oslo-fenomen, lokal-komiteene ellers i landet hadde straks tatt avstand fra O's linje.)

I praksis kom O. til å fungere som prosionistenes og imperialismens forsvarere. De var dessuten lite interesserte i å delta i det praktiske aktivitetsarbeidet — når det sto praktiske oppgaver på dagsorden forlot de møtene. Derimot var de ivrige debattører, og de var øyensynlig mere opptatt av å gjøre Palkom til en intellektuell diskusjonsklubb enn å drive skikkelig solidaritetsarbeide.

Metodene de brukte for hevde sitt syn, var ikke bare direkte sjofle, men de var usaklige. Bl.a. yndet de å insinuere at Palkom skulle være en underorganisasjon til AKP(m-l). Dette tjente sjølsagt bare anti-kommunismen og det palestinske folkets fiender, og var et skalkeskjul for å kunne tilsløre frontens politiske budskap. De ga blaffen i at slike metoder svekket frontens eksterne arbeid.

— Erfaringer har vist at solidaritetsarbeidet blir mest slagkraftig dersom man står på ei enhetlig politisk linje. Hvis fronten skulle kjøre ut indre motsetninger og flere forskjellige syn i viktige spørsmål, ville dette avsløre svakheter som fienden ikke ville unnlate å benytte seg av. Det ville dessuten bli umulig å systematisk vurdere arbeidet — hva var det som ga framgang i det og det spørsmålet? Linja med flere ulike syn utad

ville derfor i lengden være ei sjølutslettende linje!

Metoden for å komme fram til denne felles linja, er studier, oppsummering av tidligere erfaringer og diskusjoner.

Det vil alltid oppstå motsetninger og forskjellige syn innafor enhetsfronten. Og dette er i seg sjøl en god ting. Prinsippet for en levende front kan sies å være: Kamp — enhet — kamp. (Søkes enhet gjennom kamp, vil den bestå. Søkes enhet gjennom ettergivenhet, vil den dø bort!) Det er enheten og kampen som gir fronten dens indre liv. Og det er gjennom vekselvirkninga mellom kamp-enhet-kamp, at fronten utvikler seg og går videre i takt med den politiske utviklinga i Norge, Midt-Østen og verden ellers.

Men når vi sier at det er en god ting at det oppstår ulike syn innen fronten, så må vi også analysere disse motsetningenes karakter for å kunne behandle dem riktig: Er kritikken reist for å rette på noe som er galt og for å utvikle fronten videre, eller er den fremmet for å skade fronten og bryte ned solidaritetsarbeidet?

Men en dårlig ting kan også være en god ting, eller bli til en god ting. Oppgjøret med O. høynet den politiske bevisstheten i fronten, og konsoliderte medlemmene på ei enhetlig linje. Kampen mot gale linjer, gjorde også medlemmene mere årvåkne overfor lignende tendenser i framtida. Dette viste seg på Palkoms 5. landsmøte i januar 76.

Høsten 75 hadde det utvikla seg en ny «opposisjonsfraksjon» ledet av Kjell Bygstad (heretter kalt KB). Han ble tidlig gjenomskuet og greide aldri, tross iherdig innsats, å samle flere enn tre tilhengere. På landsmøtet sto hans linje helt isolert mot resten av frontens overveldende enighet.

Det var særlig i synet på Sovjet, som KB avslørte seg som en splittelsesmaker og meget tvilsom anti-imperialist. Han hevdet bl.a. at samtidig som Sovjet var en imperialistisk supermakt, var den en «strategisk alliert» til det palestinske folket. KBs hensikt kan bare ha vært å tilsløre imperialismens karakter, forsvare Sovjet. Hvordan kan en som kaller seg anti-imperialist si, og mene, at en imperialistisk supermakt kan være en «strategisk alliert»

til et folk som kjemper en anti-imperialistisk kamp?

Det er viktig å slå fast at Palkom ikke er en absolutt og fastlåst konstruksjon, men at fronten hele tida sjølsagt må ta hensyn til de rådende politiske forhold. Av og til er det nødvendig å ta opp spørsmål som ikke direkte henger sammen med parolene. Dette har betydning for solidaritetsarbeidet, og vil tjene til å øke støtten til det palestinske folket!

Da KB merket at hans forsøk på å splitte fronten ikke førte fram, prøvde han en siste utvei: Fronten kunne ikke ta standpunkt til om Sovjet er en imperialistisk supermakt eller ikke, fordi PLO ikke har gjort dette. Dette er sjølsagt tullprat. Palkom er ingen underorganisasjon av PLO. Palkom er en sjølstendig front med rett til å lage sine egne analyser ut fra de forhold som råder i Norge. Dette er også de ansvarlige representanter for PLO som fronten har kontakt med, de første til å anerkjenne.

FRITT PALESTINA

Årg. 7 nr. 5

AVISA TIL PALESTINAKOMITEEN I NORGE

1976 - Kr. 3

BLI MED I PALKOM!

Palkom er den norske solidaritetsorganisasjonen for det palestinske folket. Vi er en konsekvent anti-imperialistisk organisasjon, som kjemper for økt støtte til det palestinske folkets rettferdige frigjørings-

krigen dreier seg om å etablere en fri og selvstendig palestina - i hele verden - er en

Hva skjer i Palestina?

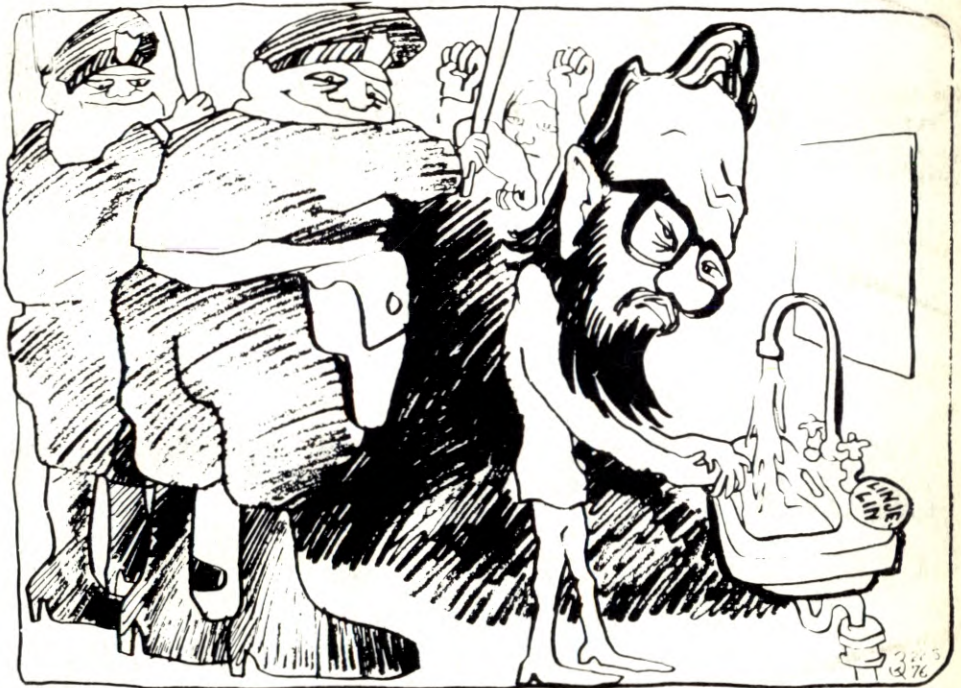
**SOLIDARITET MED
DET PALESTINSKE
FOLKET!**

Palestinakomiteen i Norge gir ut avisa FRITT PALESTINA. Den gir meget god nyhetsdekning og bakgrunnsstoff om utviklinga i Midt-Østen. Tegn abonnement fra Fritt Palestina, Boks 107 Blindern, Oslo 3. Avisa kommer 6 ganger i året og koster kr.25,- i abonnement. Du får også kjøpt den i Oktober-bokhandlene.

ADRESSE:

RØDE FANE

Distribusjon:
Boks 2046
Grünerløkka, Oslo 1
Postgiro: 2 20 84 78

«Folk flest har hatt all grunn til å tro at SV støttet denne streiken», skriver Arbeiderbladet om Linjegodsstreiken på lederplass 22/5, men kon-

staterer lettet at så slett ikke er tilfelle, etter at Berge Furre offentlig toer sine hender i Ny Tid.

**LÆR AV TARIFFOPPGJØRET 1976,
BRYT MED PARTIENE SV OG NKP!**